ผีและเทวดามีจริง

โดย

พร รัตนสุวรรณ

อาจารย์ผู้บรรยายวิชาธรรมประยุกต์

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่ระลึก

พระราชทานเพลิงศพ

พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ม.ว.ม., ป.ช.

ณ วัดเทพศิรินทราวาส

๒๑ มีนาคม ๒๕๐๗

ผีและเทวดามีจริง

โดย

พร รัตนสุวรรณ

อาจารย์ผู้บรรยายวิชาธรรมประยุกต์

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่ระลึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ม.ว.ม., ป.ช.

ณ วัดเทพศิรินทราวาส

๒๑ มีนาคม ๒๕๐๗

คำนำ

ในการพระราชทานเพลิงศพ พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร คุณหญิงเจริญจรัมพรได้มาปรารภกับข้าพเจ้าว่า ต้องการจะพิมพ์หนังสือเรื่องผีและเทวดามีจริง เพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการแก่ผู้ที่มาในงานพระราชทานเพลิงศพ ข้าพเจ้าพอทราบ ก็ได้บอกอนุญาตให้ทันทีด้วยความเต็มใจและดีใจด้วย ทั้งนี้เพราะเจตนาเดิมของข้าพเจ้าที่ได้เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา ก็เพื่อต้องการจะเผยแพร่หลักธรรมในส่วนนี้เป็นจุดสำคัญ และตามความรู้สึกของข้าพเจ้าเห็นว่า ความรู้ในด้านนี้กำลังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก สำหรับคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งข้าพเจ้าได้ให้รายละเอียดไว้แล้วในตอนที่กล่าวถึงคำชี้แจงของหนังสือเล่มนี้

เพราะฉะนั้น ในเมื่อคุณหญิงเจริญจรัมพร มีจิตศรัทธาคิดทำหนังสือเรื่องนี้ให้เป็นวิทยาทานดังที่ได้กล่าวมา ข้าพเจ้าจึงเต็มใจอนุญาตให้ต้นฉบับ และขออนุโมทนาในการกุศลครั้งนี้ด้วย.

พร รัตนสุวรรณ

๔๘/๓ ถนนสามเสน
เชิงสะพานนรรัตน์ บางลำภู
พระนคร โทร. ๒๐๕๘๓
๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

คำปรารภ

ในการจัดพิมพ์หนังสือเป็นธรรมบรรณาการที่ระลึก ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ม.ว.ม., ป.ช. ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๗ ณ วัดเทพศิรินทราวาส ข้าพเจ้ามีความประสงค์ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเป็นส่วนแสดงกตเวทิตาธรรม และเป็นสารประโยชน์สุข ปรากฏว่าหนังสือเรื่อง "**ผีและเทวดามีจริง**" ของคุณพร รัตนสุวรรณ มีคุณสมบัติต้องตามความประสงค์ทุกประการ เพราะข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็นจริงตามนั้นและได้ทดสอบเท่าที่สามารถจะทำได้ ก็ยิ่งรู้แน่เห็นจริงยิ่งขึ้น

โดยเหตุนี้ ด้วยน้ำใจของพลอากาศโทหลวงเจริญจรัมพรที่ท่านได้เคยเมตตากรุณา และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ และเพื่อเป็นสารประโยชน์สุขต่อทุก ๆ ท่าน บาปกรรมและความชั่วอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเวทนา จักได้พยายามละเว้นเสียตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่

ข้าพเจ้าจึงได้ขออนุญาตท่านผู้ประพันธ์เรื่องนี้ จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการที่ระลึก ซึ่งก็ได้รับอนุญาตให้จัดพิมพ์

ได้ตามความประสงค์ จึงขอขอบพระคุณ คุณพร รัตนสุวรรณ ผู้ประพันธ์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ขอกุศลบุญราทักษิณานุปทานกิจ และสารประโยชน์สุขอันพึงจะได้จากหนังสือเล่มนี้ จงเป็นอานิสงส์อำนวยอิฏฐวิบุลมนุญผลเพิ่มพูนสุขสมบัติแด่ พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายิกภพทุกประการเทอญ.

สมสวาท เจริญจรัมพร

พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ม.ว.ม., ป.ช.

ชาตะ
อังคาร ๒๑ ตุลาคม ๒๔๔๕

มรณะ
อังคาร ๑๐ ธันวาคม ๒๕๐๖

ประวัติ

ของ

พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ม.ว.ม., ป.ช.

ราชองครักษ์พิเศษ

๑. ชื่อตัว เจริญ ชื่อสกุล เจริญจรัมพร

๒. เกิด ณ วัน ๓ ฯ ๕ ๑๑ ค่ำ ปีขาล ตรงกับวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๕

๓. สัญชาติ ไทย บังคับ ไทย ศาสนา พุทธ

๔. ภูมิลำเนาเดิมบ้าน ถนนเยาวราช อำเภอจักรวรรดิ จังหวัดพระนคร

๕. ชื่อบิดา ร้อยตรีนุช ไชยโกมล ชื่อมารดา นางแม้น ไชยโกมล

๖. ชื่อปู่ ขุนสมุทรโคจร ชื่อย่า นางใย

๗. ภรรยา นางส้ม เจริญจรัมพร

๘. ชื่อบิดา นายคำ วัชรเสถียร ชื่อมารดา นางวุฒิ-การประสิทธิ์

๙. ภูมิลำเนาเดี๋ยวนี้ ถนนพิไชย หมู่ที่ ๑๑ ตำบลถนนพิไชย อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร

๑๐. บุตร — ธิดา

๑. เกษม เจริญจรัมพร (ชาย) เกิด ๗ ตุลาคม ๒๔๗๑
๒. จรัมพร ,, (ชาย) ,, ๑๖ กันยายน ๒๔๗๓
๓. ศรีจิตต์ ,, (หญิง) ,, ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๗๕
๔. ดวงใจ ,, (หญิง) ,, ๑๖ สิงหาคม ๒๔๗๗
๕. น่ารัก ,, (หญิง) ,, ๔ มิถุนายน ๒๔๗๙

๑๑. วุฒิการศึกษาก่อนเข้ารับราชการ

สอบไล่ได้มัธยม ๒ เป็นที่ ๓๔ จากโรงเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

๑๒. ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์

๑ พฤษภาคม ๒๔๗๕ เป็น หลวงเจริญจรัมพร ถือศักดินา ๘๐๐

๕ มกราคม ๒๔๘๕ ทรงพระกรุณา โปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ออกจากบรรดาศักดิ์

๑๑ กรกฎาคม ๒๔๘๘ มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้กลับคืนมีบรรดา

ศักดิ์เป็น หลวงเจริญจรัมพร

ตามเดิม

๑๓. ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการ

เมื่อวันที่ ๑ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓ เครื่องหมาย

๒๔๖๓

ท.บ. ๑

ก. ๕๑๙

๑๔. ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรยศทหาร

๓๐	ธันวาคม	๒๔๖๕	เป็น	ร้อยตรี
๗	พฤษภาคม	๒๔๗๐	,,	ร้อยโท
๒๔	เมษายน	๒๔๗๔	,,	ร้อยเอก
๑	เมษายน	๒๔๗๙	,,	พันตรี
๑	ธันวาคม	๒๔๗๙	,,	นาวาอากาศตรี
๑	เมษายน	๒๔๘๓	,,	นาวาอากาศโท
๑๕	กันยายน	๒๔๘๖	,,	นาวาอากาศเอก
๑	มกราคม	๒๔๙๒	,,	พลอากาศตรี
๑	มกราคม	๒๔๙๕	,,	พลอากาศโท

๑๕. ตำแหน่ง

๑ สิงหาคม	๒๔๕๓	เป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก
๑ พฤษภาคม	๒๔๖๕	เป็นนักเรียนทำการ นายร้อย เข้าประจำกรมทหารบก ม้า พิษณุโลก
๑ เมษายน	๒๔๖๗	เป็นศิษย์การบินกองโรงเรียนการบินเบื้องต้น กรมอากาศยาน
— มิถุนายน	๒๔๖๘	ประจำกองบินใหญ่ที่ ๑
— มิถุนายน	๒๔๗๒	เป็นนายร้อยนักบินฝูงศึกษา กองบินใหญ่ที่ ๑
๓ มีนาคม	๒๔๗๓	เป็นผู้บังคับฝูงศึกษาที่ ๑ กองโรงเรียนการบิน ที่ ๑
๑ สิงหาคม	๒๔๗๖	เป็นผู้บังคับฝูงที่ ๑ กองโรงเรียนการบินที่ ๑
— มีนาคม	๒๔๗๗	เป็นผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๑
๑๐ เมษายน	๒๔๗๙	เป็นผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๔

๑๕ เมษายน	๒๔๗๙	เบ็นผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๑
— เมษายน	๒๔๘๓	รักษาราชการหัวหน้ากองบังคับการกองทัพอากาศ
๑๒ เมษายน	๒๔๘๔	เบ็นหัวหน้ากองบังคับการกองทัพอากาศ
๒๘ พฤศจิกายน	๒๔๘๔	รักษาราชการแทนรองผู้บัญ-ชาการทหารอากาศ
๑๒ กุมภาพันธ์	๒๔๘๖	รักษาราชการแทน ผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๖ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๑๗ มิถุนายน	๒๔๘๖	พ้นจากตำแหน่งรักษาราชการแทนผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๖
๕ พฤศจิกายน	๒๔๘๗	รักษาราชการผู้ช่วย เจ้า กรมโรงงานทหารอากาศฝ่ายธุรการ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๒๑ มีนาคม	๒๔๘๘	พ้นจากตำแหน่งรักษาราชการผู้ช่วยเจ้ากรมโรงงานทหารอา-กาศ ฝ่ายธุรการ

๓๐ มิถุนายน	๒๔๘๘	รักษาราชการผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๓ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๓๑ สิงหาคม	๒๔๘๘	พ้นจากตำแหน่ง รักษา ราช การแทนรองผู้บัญชาการทหารอากาศ คงเป็นหัวหน้ากองบังคับการ กองทัพอากาศ และรักษาราชการผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๓ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๑๔ ธันวาคม	๒๔๘๘	พ้นจากตำแหน่งรักษา ราชการผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๓
๙ มกราคม	๒๔๙๐	รักษาราชการผู้บังคับกองบินน้อยที่ ๒ และกองบินน้อยที่ ๔ อีก ๒ ตำแหน่ง
๒๗ ธันวาคม	๒๔๙๑	เป็นจเรทหารอากาศ และรักษาราชการหัวหน้าแผนกที่ ๔ กรมเสนาธิการทหารอากาศ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๒๕ มกราคม	๒๔๙๒	คงเป็นจเรทหารอากาศแต่ตำแหน่งเดียว

๑ เมษายน	๒๔๘๓	รักษาราชการ ผู้บังคับการกรมอากาศโยธิน อีกตำแหน่งหนึ่ง
๒๓ สิงหาคม	๒๔๘๔	คงเป็นจเรทหารอากาศแต่ตำแหน่งเดียว
๑ มกราคม	๒๔๘๕	เป็นรองเสนาธิการกลาโหม
๒๖ มิถุนายน	๒๔๘๕	รักษาการในตำแหน่งผู้ว่าราชการภาค ๓ กระทรวงมหาดไทย (รับเงินเดือนทางกระทรวงกลาโหมไปก่อน)
๑ มกราคม	๒๔๘๖	โอนไปรับราชการกระทรวงมหาดไทย พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ทางกระทรวงกลาโหม เป็นนายทหารนอกกอง สังกัดกองทัพอากาศ
๑๙ มีนาคม	๒๔๘๖	ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการภาค ๓

๑๖. เงินเดือน เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ

๑ พฤษภาคม	๒๔๖๕	รับเงินเดือน ๆ ละ		๘๐	บาท
๑ เมษายน	๒๔๖๗	,,	,,	๘๕	,,
๑ เมษายน	๒๔๖๘	,,	,,	๙๐	,,

๑ เมษายน ๒๔๗๐ รับเงินเดือน ๆ ละ ๙๕ บาท

๑ เมษายน ๒๔๗๒ ,, ,, ๑๐๕ ,,

๑ เมษายน ๒๔๗๓ ,, ,, ๑๑๕ ,,

๑ เมษายน ๒๔๗๔ ,, ,, ๑๓๕ ,,

๑ เมษายน ๒๔๗๖ ,, ,, ๑๕๐ ,,

๑ เมษายน ๒๔๗๘ ,, ,, ๑๙๐ ,,

๑ เมษายน ๒๔๗๙ ,, ,, ๒๐๐ ,,

๑ เมษายน ๒๔๘๐ ,, ,, ๒๒๐ ,,

๑ เมษายน ๒๔๘๑ รับเงินเดือน ๆ ละ ๒๖๐ บาท กับเงินเพิ่มพิเศษ สำหรับนักบินประจำกองเดือนละ ๖๐ บาท

๑ เมษายน ๒๔๘๒ รับเงินเดือนๆ ละ ๒๘๐ บาท เงินเพิ่มพิเศษคงเดิม

๑ เมษายน ๒๔๘๓ ,, ,, ๓๐๐ ,, ,,

๑ มิถุนายน ๒๔๘๔ ,, ,, ๓๕๐ ,, ,,

๑ กรกฎาคม ๒๔๘๕ ,, ,, ๔๐๐ ,, ,,

๑ กรกฎาคม ๒๔๘๖ ,, ,, ๔๕๐ ,, ,,

๑ กรกฎาคม ๒๔๘๗ ,, ,, ๕๐๐ ,, ,,

๑ เมษายน ๒๔๘๘ รับเงินเดือน ๆ ละ ๕๕๐ บาท เงินเพิ่มพิเศษคงเดิม

๑ มกราคม ๒๔๘๙ ,, ,, ๖๐๐ ,, ,,

๑ มกราคม ๒๔๙๑ ,, ,, ๖๕๐ ,, ,,

๑ มกราคม ๒๔๙๒ ,, ,, ๗๐๐ ,, ,,

๑ มกราคม ๒๔๙๓ ,, ,, ๘๐๐ ,, ,,

๑ มกราคม ๒๔๙๔ รับเงินเดือน ๆ ละ ๙๐๐ บาท เงินเพิ่มพิเศษสำหรับนักบิน ประจำกองเดือนละ ๑๒๐ บาท

๑ มกราคม ๒๔๙๕ รับเงินเดือน ๆ ละ ๑๐๐๐ บาท เงินเพิ่มพิเศษคงเดิม

๑ มกราคม ๒๔๙๖ รับเงินเดือน ๆ ละ ๑๑๐๐ บาท เงินเพิ่มพิเศษคงเดิม

๑๗. ตำแหน่งหรือราชการพิเศษ

๑๔ ธันวาคม ๒๔๗๙ เป็นราชองครักษ์เวร

๖ พฤษภาคม ๒๔๘๒ เป็นตุลาการสำรอง, ศาลทหารกลาง

๑๔ ธันวาคม ๒๔๘๒ เป็นราชองครักษ์เวร สืบต่อไป

๔ ธันวาคม	๒๔๘๓	เข้าประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด อีกตำแหน่งหนึ่ง
๓๐ เมษายน	๒๔๘๔	พ้นจากตำแหน่งประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด
๒๑ พฤศจิกายน	๒๔๘๔	เป็นกรรมการฝ่ายทหาร อากาศ และเป็นอนุกรรมการ ประจำหน่วยทหารอากาศ ในกรมการจัดการบำรุงการทหาร
๒๙ มกราคม	๒๔๘๙	เป็นราชองครักษ์เวร
๒๙ มกราคม	๒๔๙๒	เป็นราชองครักษ์เวร สืบต่อไป
๑๓ มีนาคม	๒๔๙๓	เป็นกรรมการสภากรรมการทหารผ่านศึก ทหารผ่านศึกประจำการ การอยู่ในตำแหน่งคงเป็นไปตามนัยแห่งพระราชบัญญัติ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ. ๒๔๙๑ มาตรา ๑๓ วรรค ๑
๒๓ กุมภาพันธ์	๒๔๙๔	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ สภา

กรรมการทหารผ่านศึก ทหารผ่านศึกประจำการ และการอยู่ในตำแหน่งคงเป็นไปตามนัยแห่งพระราชบัญญัติ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ.๒๔๙๑ มาตรา ๑๓ วรรค ๑

๑๘ มกราคม ๒๔๙๔ เป็นตุลาการสำรองศาลทหารกลาง

๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒

— เป็นหัวหน้าคณะทูตทหารอากาศไปดูกิจการ ณ ประเทศอังกฤษ, ประเทศในภาคพื้นยุโรป และสหรัฐอเมริกา (๔ เดือน)

๒๙ มกราคม ๒๔๙๕ เป็นราชองครักษ์เวร สืบต่อไป

— มีนาคม ๒๔๙๕ เป็นรองประธานกรรมการ ประสานงานการแพทย์ และการเสนารักษ์ของกองทัพไทย

๑๗ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เป็นราชองครักษ์พิเศษ

๑๘. ราชการทัพ

๑. ไปราชการสนามในกรณีพิพาทชายแดนด้านอินโดจีนฝรั่งเศส มีสิทธิได้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๓ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๘๔

๒. ในกรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาอาเซียบูรพา ตั้งแต่วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๕ ถึงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๘

๑๙. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญ (ไทย)

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ เหรียญบรมราชาภิเษกเงิน (รัชกาลที่ ๗)

๒๐ กันยายน ๒๔๘๐ จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย

๗ มกราคม ๒๔๘๑ เหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๔

๒๐ กันยายน ๒๔๘๑ เหรียญจักรมาลา

๒๐ กันยายน ๒๔๘๒ จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก

๒๐ กันยายน ๒๔๘๓ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย

๒๓ พฤษภาคม ๒๔๘๔ เหรียญชัยสมรภูมิ (คราวอินโดจีน)

๑๙ กันยายน ๒๔๘๔ ตริตาภรณ์ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๔๙๑ ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๔๙๔ ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก

๒๔๙๖ — ประถมาภรณ์มงกุฎไทย

๒๔๙๘ — เหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๓ (รัชกาลปัจจุบัน)

— เหรียญราชการชายแดน

๒๔๙๙ — ประถมาภรณ์ช้างเผือก

๒๕๐๒ — มหาวชิรมงกุฎ

๒๕๐๕ — เหรียญชัยสมรภูมิ (มหาเอเชียบูรพา)

๒๕๐๖ — ออกจากประจำการ เพราะป่วย เป็นนายทหารนอกราชการ เพื่อรับบำนาญ สังกัดสำ นัก งาน ปลัด กระ ทรวงกลาโหม

๒๐. ความผิด

๓. บกพร่องในหน้าที่ผู้บังคับบัญชา ที่ไม่จัดการเรื่องอันเสื่อมเสีย ซึ่ง ร.ท. สิงห์โต เดชวรรณ ได้นำเงินรายได้ในการประกอบกสิกรรม ของกองบินน้อยที่ ๑ ไปใช้กิจส่วนตัว และไม่แจ้งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือทราบ สมควรได้รับทัณฑ์ ๕ วัน แต่การบกพร่องครั้งนี้ได้ทำไปเพราะความกรุณา เพื่อช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บัญชาการทหารอากาศจึงให้ภาคทัณฑ์ไว้

\+ + +

การสมรส

พลโท หลวงเจริญจรัมพร ได้ทำการสมรส กับ น.ส. สมสวาท วัชรเสถียร เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ มีบุตรธิดา ๗ คน คือ

๑. ด.ญ. สีพี เจริญจรัมพร ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ ๓ ขวบครึ่ง

๒. ร.ต.ท. เกษม เจริญจรัมพร

๓. ร.ต.ท. จรัมพร เจริญจรัมพร

๔. นายแพทย์หญิง ศรีจิตรา เจริญจรัมพร

๕. น.ส. ดวงใจ เจริญจรัมพร

๖. น.ส. น่ารัก เจริญจรัมพร

๗. ด.ญ. ลี่พี่ เจริญจรัมพร

พลอากาศโท หลวงเจริญจรัมพร ได้ถึงแก่มรณกรรมด้วยความสงบ โดยเส้นโลหิตในหัวใจตีบ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ เวลาประมาณ ๒๓.๐๐ น. ณ ที่บ้านซอยเจริญพร ถนนปฏิพัทธ์ อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร สิริรวมอายุได้ ๖๓ ปี ๔๙ วัน. △

คำชี้แจง

ผีสางเทวดามีจริงหรือไม่ ?

ในสมัยก่อนถ้ามีใครถามปัญหานี้กับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็จะตอบว่า "*ตามตำรากล่าวว่ามี แต่จะมีจริงหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่ทราบเพราะยังพิสูจน์ไม่ได้*" แต่ถ้าในปัจจุบันมีใครถามข้าพเจ้าเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็จะมองดูหน้าคนถามและพิจารณาดูเสียก่อนว่า "*เขาควรจะรู้เรื่องนี้หรือไม่ ? เขามีพื้นความรู้พอที่จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ถูกต้องเหมือนกับที่ข้าพเจ้าเข้าใจอยู่หรือเปล่า ในเมื่อข้าพเจ้าอธิบายให้ฟัง ?*" ถ้าเห็นว่าเขายังไม่ควรจะรู้เรื่องนี้ เพราะเห็นว่ายังเป็นเด็กเกินไป หรือเพราะเห็นว่ารู้แล้วจะมีโทษ เช่นทำให้กลัวผีมากขึ้น ทำให้กลัวความมืด กลัวสิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีเหตุผล หรือทำให้สร้างภาพอุปาทานขึ้นมาหลอกตัวเอง ดังนี้เป็นต้น ข้าพเจ้าก็จะไม่พูดถึงเลย หรือคนใดทั้งที่รู้อยู่ว่า เขาควรจะรู้เรื่องนี้ แต่เมื่อพิจารณาดูแล้วเห็นว่าเขามีพื้นไม่พอที่จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ถูกต้อง เนื่องจากเขามีความ

เข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้มาอย่างแน่นแฟ้นเปลี่ยนไม่ได้ หรือเป็นเพราะเขามีความยึดมั่นแต่ในหลักวิชาที่เรียนมา ไม่ยอมพิจารณาในแง่อื่น หรือเป็นเพราะเขามีความรู้แคบ ไม่อาจจะใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ ถ้าเป็นเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็จะไม่ตอบ หรือถ้าตอบก็ตอบเลี่ยงไปเสียอย่างอื่น ไม่ตอบอย่างยืนยันตรง ๆ ว่ามีหรือไม่มี แต่ถ้าผู้ถามอยู่ในฐานะที่จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ ข้าพเจ้าก็จะตอบอย่างยืนยันทีเดียวว่า "ผีสางเทวดามีแน่ ผู้ใดไม่เชื่อ ผู้นั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิ" และพร้อมกันนั้นข้าพเจ้าก็จะอ้างหลักฐานต่าง ๆ มาอธิบายให้ฟังอย่างยืดยาวทีเดียว

บางคนที่เคยอ่านพระสูตรบางเรื่องที่แสดงว่า พระพุทธเจ้าไม่ตรัสถึงปัญหาเรื่องนี้ หรือที่แสดงว่า ในเมื่อมีคนถาม แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงตอบ หรือถ้าทรงตอบก็ทรงตอบเลี่ยงไปอย่างอื่นเสีย หรือไปอ่านบางเรื่องที่เกี่ยวกับนรกสวรรค์เข้าแล้วรู้สึกว่า เป็นเรื่องเหลือเชื่อ มีเหตุผลไม่พอ อะไรทำนองนี้ หรือไปได้ยินพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิบางองค์ไม่ยินในเรื่องเหล่านี้ เมื่อถูกถามก็มักจะเลี่ยงไปในทำนองว่า "ไม่ควรจะสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติ

จะรู้ว่ามีหรือไม่มี ก็ไม่มีประโยชน์อะไร ดังนี้เป็นต้น" ก็มักจะทึกทักเอาว่า "*เรื่องนี้ไม่จริง พระพุทธเจ้าไม่ตรัสถึงเรื่องนี้ แต่เท่าที่มีเรื่องอย่างนี้ เข้ามาเกี่ยวข้องในทางพระพุทธศาสนา ก็เพราะคนภายหลังเขียนขึ้นไว้ และอีกอย่างหนึ่ง เป็นเพราะคนในสมัยนั้นเขาเชื่อเรื่องผีสางเทวดากัน นักปราชญ์ในทางพระพุทธศาสนาก็จำต้องเขียนเรื่องอย่างนี้ไว้บ้าง....... ฯ ล ฯ*"

ผู้ที่ศึกษามาแคบและทึกทักเอาเช่นนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอเตือนว่า โปรดศึกษาเสียใหม่และศึกษาให้ละเอียดว่า เพราะเหตุไรในพระสูตรบางเรื่องพระพุทธเจ้าจึงไม่ตรัสถึงเรื่องนี้ และเพราะเหตุไร ในพระสูตรบางเรื่องเช่นในอปัณณกสูตร หรือในมหาสีหนาทสูตร พระพุทธเจ้าจึงตรัสยืนยันถึงเรื่องนี้ และทั้งปรากฏว่า ทั้งในพระวินัยพระสูตรและพระอภิธรรมมีกล่าวถึงเรื่องนี้มากมาย จนเป็นการยากที่จะปฏิเสธได้ว่าพระพุทธเจ้าไม่ตรัสถึงเรื่องนี้ และในเมื่อได้ศึกษาเรื่องนี้มาจากที่มาต่าง ๆ โดยละเอียดแล้ว ก็จะเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งทีเดียว

ความเป็นจริงผู้ใดที่ได้ศึกษาในทางพระพุทธศาสนามาอย่างละเอียดและรอบคอบ ทุกคนจะยืนยันได้ว่า การที่จะปูพื้นฐานศีลธรรมให้แพร่หลายในสังคม จำเป็นจะต้องให้สังคมมีความเชื่อ และเข้าใจอย่างถูกต้องในเรื่องนี้ เพราะกฎของกรรมที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" คนจะเชื่อและเห็นจริงตามนี้ได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีความเชื่อและเข้าใจถูกต้องในเรื่องสังสารวัฏคือ การเวียนว่ายตายเกิด และการที่จะให้เชื่อว่าคนที่ยังมีกิเลสอยู่ ตายแล้วต้องเกิดอีก ก็ต่อเมื่อยอมรับว่า ผีและเทวดามีจริง พร้อมทั้งจะต้องศึกษาให้เข้าใจสภาพของชีวิตในโลกของผีและเทวดาให้เข้าใจดีพอสมควร

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ข้าพเจ้าจึงได้พยายามค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งได้ทำมาหลายปีแล้ว ในปัจจุบันข้าพเจ้ามีทางที่จะเปิดเผยเรื่องเหล่านี้ให้โลกรู้ได้บ้าง โดยเฉพาะคือสามารถพิสูจน์ให้โลกเห็นได้ว่า ชีวิตพวกโอปปาติกะนั้นมีแน่

โดยส่วนตัวเรื่องผีและเทวดาไม่เป็นปัญหาสำหรับข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้ารู้ดีว่าสิ่งเหล่านี้มีแน่ ข้าพเจ้าหมดข้อสงสัย ทั้งนี้ก็เพราะข้าพเจ้ารู้ทั้งในทางหลักวิชา และข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ แต่ถึงกระนั้น ข้าพเจ้าก็ยอมรับว่ายังมีความรู้น้อยในเรื่องเหล่านี้ เพราะยังมีปัญหาซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกมากที่ข้าพเจ้ายังให้คำตอบที่กระจ่างไม่ได้ เวลานี้สิ่งที่ข้าพเจ้ารู้แน่จริง ๆ มีอย่างเดียวเท่านั้น คือรู้ว่า ผีและเทวดามีจริง และพร้อมกันนี้ ได้มองเห็นลู่ทาง ที่จะได้ประโยชน์ จากการ ค้นคว้าในเรื่องนี้หลายอย่าง เช่น :—

๑. ในเมื่อบุคคลในกลุ่มปัญญาชน ยอมรับทฤษฎีของพระพุทธเจ้า ในเรื่องกำเนิด ๔ โดยเฉพาะคือยอมรับว่า โอปปาติกะมีจริง (เรื่องกำเกิด ๔ ดูในเล่มนี้ หน้า ๑๓ — ๑๔) ซึ่งหมายถึงยอมรับว่า ผีและเทวดามีจริง ในไม่ช้าคนธรรมดาสามัญทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยปกติก็มักจะเชื่อเรื่องเหล่านี้อยู่แล้ว ก็จะเข้าใจกันแพร่หลาย และในที่สุดคนทั้งหลายก็จะแลเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดาไม่ใช่เรื่องลึกลับอีกต่อไป

๒. เมื่อยอมรับว่า โอปปาติกะมีจริง ปัญหาเรื่องตายแล้วเกิดก็จะเข้าใจกันได้ง่าย และยอมรับกันว่า คนที่ยังมีกิเลสอยู่ตายแล้วจะต้องเกิดอีกแน่

๓. เมื่อยอม รับเรื่องการ เวียนว่าย ตายเกิด แล้ว คนทั้งหลายก็จะพากันเชื่อในเรื่องกฎของกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อในเรื่องบุญและบาป ยึดถือมาตรฐานในทาง จิตใจ เป็นเครื่องวัดว่า อะไรดีอะไรชั่ว ไม่กล้าทำความชั่ว ไม่กล้าทำสิ่งที่จะทำให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อน แม้ว่าคนอื่นจะไม่รู้ก็ตาม แต่จะเกิดความรักในอันที่จะทำความดี ทำสิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเสมอ จะเกิดความเมตตาปรานีต่อกันและกัน เกิดความไว้วางใจกันและกันอย่างแพร่หลาย

๔. เมื่อคนทั้งหลายพากันเชื่อกฎของกรรมดังที่กล่าวมาแพร่หลายแล้ว ก็เป็นอันว่าศีลธรรมได้มีรากหยั่งลงในสังคมแล้ว ต่อจากนั้นสังคมก็จะเจริญก้าวหน้าในทางต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด **เพราะโดย**

ธรรมดาคนที่เชื่อในกฎของกรรม ศีลธรรมจะเกิดจากจิตใจของเขาเอง แม้ไม่มีใครคอยอบรมให้ก็เกิดได้ เหมือนกับต้นไม้ที่มีรากเกิดแล้ว ก็ย่อมเจริญเติบโตได้เองฉะนั้น

๕. เมื่อบุคคลส่วนมากในสังคม มีศีลธรรมเกิดจากใจของเขาเอง คนเหล่านี้ก็จะรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง เขาจะรู้จักประมาณตนได้ดีว่าคนอย่างเขา ควรจะมีควรจะได้อะไรแค่ไหน คนเหล่านี้จะมีความสามัคคีกัน รักใคร่ปรองดองกันเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน และทั้งหมดจะเต็มใจร่วมมือกัน ผลิตสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม และรู้จักการแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เป็นธรรมจริง ๆ การเอารัดเอาเปรียบ หรือการกินแรงกันในรูปต่าง ๆ จะหมดไปจากสังคม ทั้งจะมองเห็นว่า การเสียสละตนเองเพื่อผู้อื่นนั้น ที่แท้ก็เป็นการกระทำที่มีผลกำไรสำหรับตนเองอย่างมาก

๖. เมื่อระบบศีลธรรมที่เกิดจากใจ ดังที่กล่าวมาแพร่หลายมากออกไปแล้ว ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน ความเห็นอกเห็นใจกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล ระหว่างสังคมต่อสังคม ระหว่างประเทศต่อประเทศ ก็จะเจริญแพร่หลาย และเมื่อโลกได้ก้าวขึ้นมาถึงขั้นนี้แล้ว ก็จะทำให้ประเทศต่าง ๆ มีการประหยัดเงินประหยัดแรงงาน และบุคคลที่จะต้องใช้ไปในการสงครามได้มาก เพราะในเมื่อศีลธรรมระหว่างประเทศดีแล้ว การสงครามก็จะมีความจำเป็นน้อยลงไปโดยลำดับ จนกระทั่งในที่สุดก็หมดไป ขอให้ท่านพิจารณาดูให้ดี การลงทุนเพื่อการสงครามนั้นไม่ว่าในรูปไหน ไม่ใช่เป็นการลงทุนที่จำเป็น ในเมื่อโลกมีศีลธรรมเจริญดีแล้ว เพราะมนุษย์ที่มีศีลธรรมสูงไม่จำเป็นที่จะต้องตัดสินกรณีพิพาท หรือขจัดการขัดแย้งกันด้วยการสงคราม การสงครามเท่าที่ยังจำเป็นอยู่ทุกวันนี้ประเทศทุกประเทศ จำเป็นจะต้องสะสมอาวุธไว้ให้

พร้อม ก็เพราะศีลธรรมในโลกยังไม่เจริญพอ ฉะนั้น ใน เมื่อเรามีลู่ทางที่จะให้ ศีลธรรม เจริญ ขึ้นในโลกได้ อย่างแพร่หลายเช่นนั้น เราจึงได้มองเห็นว่า โลกของเราในยุคที่ศีลธรรมเฟื่องเช่นนั้น จะต้องเจริญและก้าวหน้ามากมาย เพราะเงินที่จะใช้ไปในการสะสมอาวุธ และในการตระเตรียมทำสงคราม ซึ่งแต่ละประเทศลงทุนไม่น้อยนั้น เราก็ได้นำมาใช้ในทางที่จะพัฒนางานในด้านที่จะเป็นคุณประโยชน์ต่อมนุษยชาติอย่างแท้จริง ตลอดทั้งงบประมาณที่จำเป็นจะต้องใช้จ่ายเพื่อการป้องกันการทุจริต และการปราบปรามการทุจริต เช่นงบประมาณของกระทรวงมหาดไทยและของกระทรวงยุติธรรมนั้น ก็จะค่อย ๆ ถูกตัดออกแล้วเงินก็จะเหลือเฟือ และนำมาใช้ในทางอื่นได้มาก

๗. ในทางพระพุทธศาสนา มีความเชื่ออยู่อย่างหนึ่งว่า วันหนึ่งโลกจะก้าวขึ้นสู่ยุคของพระศรีอารย์ ในทางคริสต์ศาสนาก็เชื่อกันว่า วันหนึ่งพระเจ้าจะจัดการล้างโลก แล้วทรงปกครองโลกด้วยพระองค์เอง

อาณาจักรของพระเจ้าจะเกิดขึ้นในโลกนี้ และจะมีอาณาจักรเดียว อาณาจักรอื่นๆ พระเจ้าจะทรงทำลายหมด ความเชื่อในลักษณะเช่นนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ โลกยังไม่สายเกินไปที่จะเลือกเดินในทางที่ถูกและดีกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าใครก็ตามถ้าได้ศึกษาเรื่องชีวิตของโอปปาติกะเข้าใจดีเหมือนกับที่ข้าพเจ้าเข้าใจอยู่เดี๋ยวนี้ ทุกคนจะมองเห็นทางที่จะนำโลกไปสู่สันติ นำโลกไปสู่อาณาจักรของพระศรีอารย์ หรือเรียกในทางคริสต์ศาสนาว่าอาณาจักรของพระเจ้า ข้าพเจ้าอยากจะให้ข้อคิดสักอย่างว่า ศาสดาของศาสนาแต่ละศาสนาล้วนแต่เป็นบุคคลที่มีปัญญาสูง ลึกซึ้งและบริสุทธิ์ยิ่งกว่าสติปัญญาของบุคคลในสมัยนี้มากมาย ความเชื่อในทางศาสนาบางอย่างที่เราเห็นว่าเหลือเชื่อ หรือเป็นไปไม่ได้ มีเหตุผลไม่พอนั้น อาจจะเป็นเพราะปัญญาของเราเข้าไม่ถึง หรือเป็นเพราะเราไม่เข้าใจความหมายที่แท้แห่งคำสอนของศาสดานั้น ๆ ก็เป็นได้

๘. จากสติปัญญาของข้าพเจ้าที่มีอยู่ในเวลานี้ ทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นความสว่างอย่างหนึ่งอยู่เบื้องหน้า กล่าวคือ ศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะคือศาสนาใหญ่ ๆ ที่มีคนนับถืออยู่ทั่วโลก มีทางที่จะรวมกันได้ และเมื่อใดศาสนาต่าง ๆ ที่กล่าวนี้รวมกันได้แล้วศาสนาก็จะมีอิทธิพลเหนือจิตใจประชากรของโลก คำสอนในทางศาสนา จะเป็นเสมือนหนึ่งกฎหมายที่ศักดิ์สิทธิ์ที่คนทั่วโลกจะละเมิดได้ยาก และทุกคนที่รู้กฎหมายนี้แล้ว ตัวเขาเองจะเป็นได้ทั้งโจทย์จำเลยและตุลาการของตัวเองด้วยคนอื่นไม่จำเป็นต้องไปซักฟอกเขาเพราะเขาจะรู้ด้วยตัวเขาเองว่า เมื่อเขาทำผิดแล้ว เขาควรจะได้รับโทษอย่างไรและควรจะแก้ไขอย่างไร คุกตะรางในสมัยนั้นไม่จำเป็นต้องมี การที่จะให้ศาสนาต่าง ๆ รวมกันได้นั้น จะต้องใช้หลักการและวิธีการหลายอย่าง แต่หลักการอันหนึ่งที่ควรจะรีบด่วน ก็คือ จะต้องรีบปูพื้นฐานให้โลกเข้าใจเรื่องโอปปาติกะให้เร็วที่สุด

เท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะโลกกำลังก้าวไปสู่ทางสองแพร่งแล้ว คือทางหนึ่งโลกจะอยู่ต่อไปได้และเจริญรุ่งเรืองยิ่ง อีกทางหนึ่งโลกจะพินาศ การเปิดเผยเรื่องโอปปาติกะให้โลกยอมรับว่าชีวิตโอปปาติกะในโลกนี้มี ชีวิตโอปปาติกะเป็นชีวิตที่มีผลสืบเนื่องไปจากกรรมของคนโลกนี้ ด้วยวิธีนี้จะทำให้คนเกือบทั้งโลกหันมาสนใจเรื่องนี้ทันที เสมือนหนึ่งมีแรงมหึมามาดึงโลกที่กำลังหมุนไปทางหนึ่ง ให้กลับหมุนไปอีกทางหนึ่งได้ฉะนั้น และด้วยวิธีนี้เองจะสามารถยับยั้งความรุนแรงต่าง ๆ ที่มีอยู่เวลานี้ให้ลดลงได้

เหตุผลทั้ง ๘ ข้อที่กล่าวมา เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ามองเห็น ทั้งเห็นมานานแล้วและเชื่อว่าเป็นไปได้ทั้งสิ้น

เพราะมองเห็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ที่จะพึงบังเกิดขึ้นเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงได้พยายามทุ่มเททุกอย่าง พูดได้ว่า เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าไม่ทำอะไรเลยและไม่สนใจอะไรเลย นอกจากมุ่งหน้าที่จะค้นคว้าเอาเรื่องโอปปาติกะมาเปิดเผยให้โลกรู้จงได้

อนึ่ง เนื่องจากขณะนี้สามารถติดต่อกับวิญญาณของผู้ที่ตายไปแล้ว ได้บางราย และติดต่อกับเทพเจ้าได้บางองค์ การติดต่อโดยปกติได้ทำอยู่ ๒ วิธี คือการเข้าทรงกับเข้าสมาธิไปติดต่อ จากการติดต่อทั้ง ๒ วิธีนี้

ทำให้หวังได้ว่า :–

ต่อไปจะสามารถเชิญผู้เชี่ยวชาญในวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่ล่วงลับไปแล้วในอดีตนับเป็นร้อย ๆ ปี หรือเป็นพัน ๆ ปีได้ และเชิญผู้เชี่ยวชาญที่เพิ่งตายไปในสมัยปัจจุบันนี้ให้มาอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ที่ท่านชำนาญให้เราฟังได้ และสามารถที่จะเชิญผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์ในสมัยครั้งพุทธกาลมาเล่าเรื่องในสมัยนั้นให้คนในสมัยปัจจุบันนี้ฟังได้ โดยเฉพาะ พระอริยบุคคล บางองค์ที่ใกล้ชิดกับพระพุทธเจ้า ซึ่งขณะนี้มีชีวิตเป็นโอปปาติกะหรือเป็นเทวดาอยู่ให้มาอธิบายถึงพระลักษณะของ พระพุทธเจ้า

ให้ช่างเขียนภาพที่เก่งจำลองภาพออกมาได้ หรือเชิญโอปปา-ติกะบางท่านที่ในอดีตเป็นช่างเขียนฝีมือเยี่ยมให้มาเข้าทรง แล้วเขียนภาพนั้นออกมาก็อาจจะทำได้ เพราะเคยทดลองเรื่องนี้มาบ้างแล้วแต่ยังไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ได้เคยขอร้องให้เทพเจ้าองค์หนึ่ง ซึ่งท่านเคยเห็นพระพุทธเจ้าให้ท่านเนรมิตรภาพพระพุทธเจ้า ท่านทำได้ แต่ภาพที่ปรากฏนั้นเป็นภาพที่เห็นได้ในสมาธิเท่านั้น และผู้ที่จะเห็นได้ก็ต่อเมื่อมีสมาธิสูงถึงขั้นเห็นโอปปาติกะได้ จึงจะเห็นภาพเนรมิตนั้นได้ แต่เนื่องจากผู้มีสมาธิถึงขั้นเห็นภาพเนรมิตได้นี้ ไม่ใช่ช่างเขียน ฉะนั้นจึงไม่อาจจำลองภาพนั้นออกมาได้

ผู้ที่ได้ศึกษาเรื่องเบญจขันธ์ และเรื่องปฏิจจสมุปบาทมาแล้ว ทุกคนเข้าใจดีว่า เวทนา สัญญา สังขาร เป็นเจตสิก ซึ่งหมายความว่า ความสุขความทุกข์ ความจำ ความดีความชั่ว ความชำนาญ ความจัดเจนนิสัย สันดานต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติของวิญญาณ เมื่อตายแล้ว วิญญาณไปปฏิสนธิอีก สิ่งเหล่านี้ก็ติดตามไปด้วย ผู้ที่เข้าใจหลักวิชาเหล่านี้ดี

ทุกคนจะไม่สงสัยในสิ่งที่ข้าพเจ้ากล่าวมาแล้ว แต่ท่านควรจะทราบไว้ด้วย:—

ทุกคนที่ตายไป พวกที่ไปสู่ทุคติคือตายไปแล้วไปได้รับความลำบากต่าง ๆ พวกเหล่านี้เราหวังผลในการติดต่อได้น้อยมาก เพราะความลำบากหรือการทรมานต่าง ๆ ที่เขาได้รับนั้นทำให้เขาจำเหตุการณ์ในหนหลังไม่ค่อยได้ บางคนแม้จะเชิญมาได้ แต่ก็จำอะไรไม่ค่อยได้ แม้กระทั่งพ่อแม่หรือผู้ที่ใกล้ชิดที่สุด เช่นสามีภรรยาหรือลูกก็จำไม่ได้

ส่วนมากที่ไปสู่สุคติ คือตายไปแล้วสบายนั้นพวกนี้มีความจำดี ระลึกเหตุการณ์ในหนหลังได้แม่นยำ บางท่านที่เคยอ่านคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเช่นคัมภีร์ธรรมบทหรือท่านที่ได้อ่านหนังสือกามนิตคงจะจำได้ว่าผู้ที่ไปเกิดเป็นเทวดานั้น ทุกองค์ระลึกชาติได้

ฉะนั้น ความหวังของเราที่จะให้คนที่ตายไปแล้วกลับมาเล่าเรื่องในอดีตของเขาให้เราฟัง ตลอดทั้งขอให้มาช่วย

แนะนำสั่งสอนในสิ่งที่ท่านมีความชำนาญนั้น จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ไม่ใช่เป็นความเพ้อฝันไร้สาระ ขอให้ท่านคิดดูบ้างว่า ความฝันหลายอย่างของนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งคนธรรมดาที่ไม่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มักเห็นว่าไร้สาระเป็นไปไม่ได้นั้น เดี๋ยวนี้เป็นไปได้ก็อย่างแล้ว

การที่ข้าพเจ้าเองกล้าพูดเช่นนี้ ก็เพราะข้าพเจ้าได้รับประโยชน์หลายอย่างจากท่านที่ล่วงลับไปแล้ว โดยที่ท่านมาช่วยแนะนำบางสิ่งบางอย่างให้ แต่ไม่เคยบันดาลอะไรให้ข้าพเจ้าอย่างที่คนส่วนมากเข้าใจกัน ข้าพเจ้าได้รับเพียงสติปัญญาบางอย่างที่ท่านบอกให้เท่านั้น นอกจากนี้ไม่เคยได้รับอะไรเลย

อนึ่ง ข้าพเจ้ามีความเชื่ออยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะผิดในเรื่องเวลาที่กำหนดไว้ แต่เหตุการณ์นั้นเข้าใจว่าไม่ผิด กล่าวคือ ข้าพเจ้าเชื่อว่า "ในชั่วชีวิตของข้าพเจ้านี้เอง. ข้าพเจ้าอาจจะได้เห็นแผ่นดินของโลก

สวรรค์ กับแผ่นดินของโลกมนุษย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” ที่พูดนี้หมายความว่า “ในชั่วชีวิตของข้าพเจ้านี้ ข้าพเจ้าจะได้เห็นมนุษย์กับเทวดาติดต่อกันง่าย ๆ เหมือนมนุษย์กับมนุษย์ติดต่อกัน” เพราะหลักวิชาและวิธีการที่จะสอน ให้คนในสมัยปัจจุบันมีสมาธิสูงถึงขั้นติดต่อกับเทวดาได้นั้น ไม่ยากถึงกับใคร ๆ ทั้งโลกนี้ทำไม่ได้ นอกจากคนเพียง ๒—๓ คน แต่ที่แท้คนที่สามารถจะฝึกได้ถึงขั้นนี้มีถมไป เวลานี้ที่มีน้อยก็เพราะคนทั่วไปไม่เชื่อว่าเรื่องอย่างนี้เป็นไปได้ ถ้าเมื่อใดคนเกิดแตกตื่นในเรื่องนี้กันแล้ว เราก็สามารถจะเลือกหาผู้ที่เหมาะสมในการฝึกได้มากทีเดียว และครั้นแล้วผู้ที่มีความสามารถในเรื่องนี้ก็จะมีอยู่ทั่วไป บางทีอาจจะผลิตได้ง่ายยิ่งกว่าจะผลิตนักวิทยาศาสตร์คนสำคัญ ๆ ของโลกเสียด้วยซ้ำไป

การที่จะฝึกสมาธิให้ถึงขั้นติดต่อกับโอปปาติกะได้นั้น ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะชี้แจงให้ทราบไว้ณที่นี้ด้วยว่า ความรู้ไม่สำคัญเท่ากับบารมี คนที่มีบารมีคือมีทุนในทางนี้มามาก ฝึกสำเร็จได้ง่ายและรวดเร็ว ส่วนคนที่มีความรู้ดีใน

เรื่องนี้ ไม่ใช่ว่าจะฝึกได้ง่ายเสมอไป ในสมัยครั้งพุทธกาลก็มีอาจารย์สามารถสอนให้ลูกศิษย์สำเร็จได้ แต่ตนเองทำไม่ได้ เรื่องของจิตใจไม่เหมือนกับเรื่องของวัตถุ เพราะจิตใจมีความประณีตและซับซ้อนมาก เรื่องของใจไม่ใช่จะปั้นเอาได้เหมือนกับวัตถุ แต่สำหรับคนที่มีบารมีมาแล้ว พอฝึกหัดให้ถูกวิธีเท่านั้น ในไม่ช้าก็จะมีผลเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เหมือนกับต้นไม้ซึ่งในเมื่อเราปลูกให้ถูกวิธีธรรมชาติของมันแล้ว ในไม่ช้ามันก็เกิดและเจริญเติบโตขึ้นมาฉะนั้น

พร รัตนสุวรรณ

ผีและเทวดามีจริง

ความเบื้องต้น

ปัญหาอันหนึ่งที่โลกสนใจและสงสัยกันมาก ก็คือปัญหาว่า *ผีสางและเทวดามีจริงหรือไม่ ?* บางคนก็ตอบว่ามี บางคนก็ตอบว่าไม่มี แต่บางคนตอบว่า จะมีหรือไม่มีไม่ใช่เรื่องสำคัญ และไม่มีความจำเป็นแต่อย่างไร ที่จะต้องไปสนใจกับปัญหานี้ เพราะเป็นเรื่องที่ไม่มีประโยชน์อะไรต่อมนุษย์ นอกจากจะเป็นเรื่องที่ไม่มีประโยชน์แล้ว ยังปรากฏว่าผู้ที่เชื่อว่ามีผี ก็มักจะเป็นคนที่มีประสาทอ่อนหวาดกลัวสิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีเหตุผล และเป็นจุดอ่อนอันหนึ่งที่จะทำให้คนอื่นหลอกลวงได้ง่าย เพราะคนที่เชื่อว่าผีมี โดยปกติเป็นคนที่เชื่ออะไรอย่างงมงาย ฉะนั้นทางที่ดีก็คืออย่าไปสนใจกับเรื่องเหล่านี้ และไม่ควรจะไปรื้อฟื้นเรื่องอย่างนี้ขึ้นมา สอนให้คนอื่นเชื่อว่าผีสางเทวดาไม่มี ยังจะดีเสียกว่าสอนให้คนเข้าใจและเชื่อว่ามี

ที่จริงปัญหาเรื่องผีและเทวดานี้ ถ้าพิจารณากันอย่างผิวเผิน ก็ดูจะเป็นเรื่องที่ไม่มีประโยชน์ และซ้ำยังจะก่อให้เกิดโทษแก่ผู้ที่เชื่อดังที่เคยรู้เคยได้ยินอยู่เสมอ แต่จะอย่างไรก็ตาม ในฐานะที่เรื่องผีและเทวดาได้เกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา ในหนังสือพระไตรปิฎกรวมทั้งหนังสืออรรถกถาฎีกา และหนังสือที่เขียนโดยนักปราชญ์ต่าง ๆ ก็ปรากฏว่ามีเรื่องเหล่านี้เกี่ยวข้องอยู่ด้วยอย่างมากมาย เป็นการยากที่จะปฏิเสธว่า เรื่องเหล่านี้ไม่มีจริงหรือเป็นเรื่องที่ไม่มีประโยชน์ เมื่อก่อนข้าพเจ้าไม่เคยสนใจกับเรื่องเหล่านี้เลย เพราะไม่เชื่อว่ามีจริง ต่อมาเมื่อได้อ่านหนังสือพระไตรปิฎกมากขึ้นและได้ฝึกฝนตนเองในทางสมาธิและวิปัสสนาเป็นเวลานานขึ้นความเข้าใจที่ว่าผีและเทวดาไม่มีได้เปลี่ยนไป กลับมาเห็นว่ามี และเห็นได้อย่างชัดเจนอีกอย่างว่า เรื่องนี้ถ้าเชื่อกันให้ถูกทางแล้วมีประโยชน์มาก เรื่องนิยายหรือคำบอกเล่าที่เกี่ยวกับเรื่องผีสางเทวดาจะต้องตัดออกไป ในเมื่อเรื่องที่เล่ากันมานั้นไม่ถูกต้องตามหลักวิชา และเชื่อในเรื่องอภินิหารกันจนเกินกว่าเหตุ นักศึกษาหรือคนที่มี

ความคิดที่ไม่ยอมเชื่อเรื่องผีเรื่องเทวดา ก็เพราะเรื่องที่ได้ยินได้ฟังกันนั้นมักเกินความเป็นจริง เรื่องจริงมีนิดเดียว แต่แล้วได้ถูกขยายกันมากจนลบล้างความจริงหมด และอีกประการหนึ่งผู้ที่จะวินิจฉัยเรื่องนี้ได้ถูกต้องจำเป็นจะต้องมีความรู้ตามหลักวิชา จึงจะสามารถแยกประเด็นได้ถูกต้องว่า เรื่องที่เขาเล่ากันนั้นมีความจริงแท้ ๆ แค่ไหน และจะต้องมีเครื่องมือในการพิสูจน์ที่เชื่อถือได้อีกด้วย ในเมื่อคนส่วนมากขาดทั้งหลักวิชาและเครื่องมือ ฉะนั้นเรื่องเหล่านี้จึงไม่อาจเชื่อถือกันได้ คนที่ขี้เกียจคิดหรือขาดการค้นคว้าขาดหลักวิชา จึงได้พากันปฏิเสธว่าเรื่องเหล่านี้ไม่จริง และไม่มีประโยชน์

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของพระพุทธศาสนา ได้เปิดงานในด้านกุศลสาธารณ-ประโยชน์ขึ้นอย่างหนึ่ง ซึ่งแผนกนี้เรียกว่า แผนกธรรมวิจัย มีการแสดงปาฐกถา มีการสอนการอบรมในเรื่องสมาธิและวิปัสสนา และมีหน้าที่วิจัยการสอนให้เกิดประโยชน์ วิจัยหาข้อเท็จจริงตามหลักวิชา ซึ่งงานแผนกนี้ได้เริ่มต้นมาหลาย

ปีแล้ว ที่แผนกนี้ได้ถูกถามปัญหาบ่อย ๆ เกี่ยวกับเรื่องผีสางเทวดา การตอบส่วนมากก็ตอบกันไปตามตัวหนังสือที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก ซึ่งถึงแม้ว่าเรื่องนี้จะไม่กระจ่าง แต่ก็ไม่มีใครกล้าปฏิเสธว่าเรื่องนี้ไม่มีความจริง การตอบตามตัวหนังสือเป็นการยากที่จะทำให้คนทั่วไปเกิดความเข้าใจ หรือเกิดความเชื่อถือได้ ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของแผนกนี้ จึงได้พยายามค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและหาทางพิสูจน์เรื่อยมา

ที่จริงเรื่องผีสางเทวดานี้ ไม่ใช่อยู่ในวัตถุประสงค์แห่งการวิจัยของงานแผนกนี้โดยตรง วัตถุประสงค์ที่แท้จริงอยู่ที่การค้นคว้าหาวิธีสอนธรรมให้คนทั่วไปเข้าใจง่าย และให้รู้จักนำธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แต่เพราะเหตุที่คนส่วนมากสนใจเรื่องเหล่านี้ และเรื่องอย่างนี้ก็มีกล่าวไว้มากมายในพระไตรปิฎก การค้นคว้าจึงได้ขยายวงกว้างมาถึงเรื่องนี้ด้วย และที่สำคัญก็คือ จากหลักฐานในคัมภีร์ได้กล่าวไว้ชัดว่า ผู้ที่ไม่เชื่อว่าเรื่องนี้มีจริงเป็นมิจฉาทิฏฐิ (นตฺถิ โอปปาติกา) ผู้ที่จะมีศีลธรรม

เกิดจากใจของตัวเองได้จริง ๆ จำเป็นจะต้องมีความเชื่อ และความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย ซึ่งท่านจะทราบได้จากพระสูตร ที่ข้าพเจ้าได้นำมาอ้างไว้แล้วในหนังสือเล่มนี้

อนึ่งขอท่านที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ โปรดทราบไว้ด้วยว่า วัตถุประสงค์สำคัญของ หนังสือเล่มนี้ อยู่ที่จะ พยายามรวบรวมหลักฐานจากพระไตรปิฎกมาเพื่อยืนยันว่า ผีและเทวดามีจริง และทางพระพุทธศาสนาพิสูจน์เรื่องเหล่านี้ได้อย่างไร หนังสือเล่มนี้ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการพิสูจน์ หรืออธิบายเรื่องอภินิหารต่าง ๆ ของผีสางเทวดาตามที่เล่าสืบ ๆ กันมา หรือตามที่พบในหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะเรื่องอภินิหารต่าง ๆ ทางนี้ยังพิสูจน์ไม่ได้จะจริงหรือไม่ ทางนี้ไม่อาจยืนยันได้ ทางนี้ยืนยันได้อย่างเดียวว่า ผีและเทวดามีแน่ และสามารถชี้ให้เห็นประโยชน์อันไพศาลที่จะพึงเกิดขึ้นแก่สังคม ถ้าหากคนส่วนมากเชื่อและเข้าใจถูกต้องในเรื่องนี้

แต่อย่างไรก็ดี สิ่งหนึ่งที่ทางนี้เป็นห่วงมากก็คือ เมื่อคนทั้งหลายยอมรับว่า ผีและเทวดามีจริง ความเชื่อ

อย่างงมงายของสังคมก็มักจะติดตามมาด้วย ทั้งนี้ก็เพราะความเชื่ออย่างผิด ๆ ซึ่งสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน อันเนื่องมาจากไม่รู้หลักวิชาในเรื่องนี้ ได้แพร่หลายอยู่ทั่วไป ซึ่งถ้าคนไหนยอมรับว่าผีและเทวดามีแล้ว ก็มักจะรับเอาความเชื่อที่ผิดอันนั้นมาด้วย เช่นคนไหนถ้าเชื่อว่าผีและเทวดามี ก็มักจะต้องเชื่อด้วยว่า ผีและเทวดาจะต้องมีอภินิหารหรือสามารถจะบันดาลอย่างนั้นอย่างนี้ได้ ถ้าไม่เห็นอภินิหาร ก็มักไม่ยอมเชื่อและอภินิหารนั้น ตนเองจะต้องได้เห็นกับตา และพิสูจน์ได้ว่า เป็นอภินิหารที่เกิดจากผีหรือเทวดานั้นจริง แต่บางคนไม่ต้องเห็นด้วยตาของตน เพียงแต่ฟังคำบอกเล่า ก็เชื่อและสร้างเป็นภาพอุปาทานหลอกตนเองอยู่เสมอ เมื่อนึกถึงเรื่องนี้คราวไร ภาพที่ตนเองสร้างไว้ก็ปรากฏขึ้นมาในห้วงนึกหรือบางทีก็ถึงกับปรากฏขึ้นมาเป็นภาพ ซึ่งเห็นได้ด้วยตาของตนเอง เรื่องนี้เป็นกันมาก การแสดงนิทรรศการทางจิตที่ทางแผนกธรรมวิจัยจะจัดให้มีขึ้นนั้น ขอแจ้งให้ทราบไว้ก่อนว่า ไม่มีเรื่องเกี่ยวกับอภินิหารใด ๆ เลย ทางนี้พิสูจน์ให้ดูอย่างเดียวเท่านั้น คือพิสูจน์ว่าผีและเทวดามีจริง เป็น

การพิสูจน์ตามหลักวิชา ทุก ๆ ตอนของการพิสูจน์จะมีการอ้างหลักวิชาจากพระไตรปิฎก เพื่อชี้ให้เห็นว่า พระธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้นั้นถูกต้องดีแล้ว ส่วนปัญหาใด ๆ ที่นอกเหนือไปจากหลักวิชาและข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ ทางนี้จะไม่กล่าวถึง และใคร่ที่จะขอเตือนไว้อย่างหนึ่งว่า "เมื่อพิสูจน์ได้แค่ไหน จงเชื่อเพียงแค่นั้น อย่าให้ปัญหาหรือข้อสงสัยใด ๆ ที่ตนเองไม่เข้าใจหรือพิสูจน์ไม่ได้มาลบล้างความเชื่อที่พิสูจน์ได้"

และอีกประการหนึ่งที่ทางนี้เป็นห่วงมากก็คือ เมื่อใดทางแผนกธรรมวิจัยจัดให้มีการแสดงนิทรรศการ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าผีและเทวดามีจริง ผู้ที่เห็นการแสดง หากไม่มีความเข้าใจในหลักวิชาอยู่บ้างก็อาจจะดูไม่เข้าใจ เพราะโดยธรรมดาผู้ที่จะดูการพิสูจน์อะไร แล้วเข้าใจได้ถูกต้องนั้น ก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในหลักวิชาเกี่ยวกับเรื่องนั้นอยู่บ้าง ไม่เช่นนั้นก็ดูการพิสูจน์ไม่รู้เรื่อง ผู้ที่จะดูการแสดงนิทรรศการทางจิตคราวนี้ก็เช่นเดียวกัน ควรจะมีความเข้าใจในหลักวิชาเกี่ยวกับเรื่องนี้พอสมควร ไม่เช่นนั้น

แล้ว ความเข้าใจผิดอันมีมาแต่เดิมซึ่งฝังอยู่ในใจจะชักจูงให้เห็นผิดเป็นถูก และแล้วทั้งที่ได้เห็นข้อพิสูจน์กันถูกต้องด้วยตาของตนเองแท้ ๆ แต่ก็ไม่อาจจะเชื่อถือได้ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงต้องนำหลักวิชามาเขียนไว้ ขอท่านที่ต้องการจะค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้โปรดศึกษาข้อความจากพระไตรปิฎก ซึ่งข้าพเจ้าได้คัดเอามาเท่าที่จำเป็นดังต่อไปนี้ :—

พระสูตรที่แสดงว่าผีและเทวดามี

ความเชื่อว่าผีและเทวดามีเป็นรากฐานสำคัญ และจำเป็นในเรื่องศีลธรรม ผู้ที่ไม่เชื่อว่ามี เป็นมิจฉาทิฏฐิและได้ชื่อว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อพระพุทธศาสนา เป็นปฏิปักษ์ต่อพระอรหันต์ ผู้ที่ประกาศว่าผีและเทวดาไม่มีได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกาศอสัทธรรม ประกาศมิจฉาทิฏฐิ

ดูกร คฤหบดีทั้งหลาย มีอยู่สมณพราหมณ์บางพวกมีวาทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า:—

๑. นตฺถิ ทินฺนํ การให้ทานไม่มีผล

๒. นตฺถิ ยิฏฺฐํ การบูชาไม่มีผล

๓. นตฺถิ หุตํ การเคารพบูชาไม่มีผล

๔. นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก ผลและวิบากของกรรมดีกรรมชั่วไม่มี

๕. นตฺถิ อยํ โลโก โลกนี้ไม่มี (คือเห็นว่าสัตว์ในโลกอื่นมาเกิดในโลกนี้ไม่ได้ เพราะตายแล้วสูญ)

๖. นตฺถิ ปโร โลโก โลกอื่นไม่มี (คือเห็นว่าสัตว์ในโลกนี้ไปเกิดในโลกอื่นไม่ได้ เพราะตายแล้วสูญ)

๗. นตฺถิ มาตา คุณของมารดาไม่มี

๘. นตฺถิ ปิตา คุณของบิดาไม่มี

๙. **นตฺถิ โอปปาติกา** พวกโอปปาติกะไม่มี (คือเห็นว่า พวกผีและเทวดาไม่มี)

๑๐. นตฺถิ สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺติ สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้บรรลุธรรมอันชอบ (คือบรรจุอภิญญา มรรคผลและนิพพาน) กระทำให้แจ้งด้วยตนเอง ซึ่งโลกนี้และโลกอื่นด้วยอภิญญา แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ได้ด้วย ไม่มี (คือเห็นว่า ผู้ที่หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ไม่มี หรือผู้สำเร็จอภิญญาสามารถที่จะรู้เรื่องนรกสวรรค์ และสามารถที่จะมีหูทิพย์ตาทิพย์ เห็นเจรจาติดต่อกับโอปปาติกะได้ และมีอิทธิปาฏิหาริย์อื่น ๆ ไม่มี เพราะผิดวิสัยธรรมชาติ)

ดูกรท่านคฤหบดีทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีวาทะอย่างนี้ มีความเห็นอย่างนี้ สมณพราหมณ์เหล่านั้นเป็นอันหวังได้ว่า จะต้องเบื่อหน่ายในกุศล

ธรรม ๓ คือ กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต และจะยึดถือปฏิบัติอยู่แต่ในอกุศลธรรม ๓ คือ กายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุไร? ก็เพราะสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ไม่เห็นโทษ ไม่เห็นความต่ำทราม ไม่เห็นความเศร้าหมองของอกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่เห็นคุณค่าแห่งความบริสุทธิ์ของกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ปรโลกมีอยู่แท้ ๆ เขากลับมีความเห็นว่า ปรโลกไม่มี ฉะนั้น ความเห็นของเขาจึงจัดเป็นมิจฉาทิฏฐิ ความคิดของเขาก็จัดเป็นมิจฉาสังคัปปะ ก็ปรโลกมีอยู่แท้ ๆ แต่เขากลับพูดว่าปรโลกไม่มี ฉะนั้น คำพูดของเขาจึงจัดเป็นมิจฉาวาจา

อนึ่ง พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมรู้อยู่แก่ใจว่า ปรโลกมีอยู่ ฉะนั้นผู้ที่ถือว่าปรโลกไม่มี จึงได้ชื่อว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อพระอรหันต์ทั้งหลายอีกด้วย ในเมื่อตนเองถือเช่นนั้นและสอนให้คนอื่นเชื่อตาม จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกาศอสัทธรรม และด้วยอสัทธรรม

ที่ตนเองประกาศออกมาเช่นนั้น ย่อมจะเป็นเหตุให้ยกตนข่มคนอื่นอีกด้วย (อสัทธรรมไม่คงทนต่อการพิสูจน์ และผู้ประกาศอสัทธรรมใจย่อมไม่สูงพอ ฉะนั้นเมื่อถูกคัดค้าน ก็มักจะใช้วิธีข่มผู้อื่นเพื่อเอาชนะ) และย่อมละศีลได้ง่าย ประพฤติอยู่แต่ในทางทุศีล ดูกรคฤหบดีทั้งหลาย เพาะอาศัยมิจฉาทิฏฐิเป็นปัจจัย ย่อมก่อให้เกิดอกุศลธรรมไม่น้อยทีเดียว

อนึ่ง ในเรื่องปรโลกนี้ ท่านคฤหบดีทั้งหลายสำหรับคนที่ฉลาดเขาย่อมคิดว่า ถ้าหากปรโลกไม่มีคนที่ทำบาปไว้ก็นับว่าปลอดภัยไป แต่ถ้าหากปรโลกมีจริง คนที่ทำบาปไว้ตายไปแล้วก็จะเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก หรือถึงแม้จะไม่พูดถึงเรื่องปรโลก แต่คนที่มีความเห็นผิดและเป็นผู้ทุศีล ก็ย่อมจะถูกวิญญูชนติเตียนในโลกนี้เอง เพราะฉะนั้นคนที่มีความเห็นผิดจึงต้องประสบผลร้ายถึง ๒ ทาง คือ

ถูกติเตียนในโลกนี้ เมื่อตายไปแล้ว ก็จะเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต และนรกอีกด้วย.

—อปัณณกสูตร ม.ม. ๑๓/๑๐๑ ๑๐๒

จากข้อความในอปัณณกสูตรที่อ้างมานี้ ท่านจะเห็นว่า ผีและเทวดาเป็นชีวิตอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า โอปปาติกะ เพื่อที่จะให้เข้าใจเรื่องนี้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจะขออ้างพระสูตร เกี่ยวกับโอปปาติกะมาให้ท่านได้ศึกษาอีก ดังต่อไปนี้.

พระสูตรที่แสดงว่า
ผีและเทวดาเป็นชีวิตอีกประเภทหนึ่ง
ซึ่งมีอยู่จริง ๆ

ดูกรสารีบุตร กำเนิดชีวิตมีอยู่ ๔ อย่าง คือ:—

๑. อัณฑชโยนิ

๒. ชลาพุชโยนิ

๓. สังเสทชโยนิ

๔. โอปปาติกโยนิ

สารีบุตร อัณฑชโยนิเป็นไฉน? สัตว์เหล่าใดทำลายกะเปาะไข่เกิดออกมา (เช่นเป็ดไก่เป็นต้น) กำเนิดอย่างนี้เรียกว่า อัณฑชโยนิ

ชลาพุชโยนิเป็นไฉน? สัตว์เหล่าใดเกิดมาด้วยการคลอดออกมาจากมดลูก (เช่นคนเป็นต้น) กำเนิดอย่างนี้เรียกว่า ชลาพุชโยนิ

สังเสทชโยนิเป็นไฉน? สัตว์เหล่าใดเกิดในปลาเน่า หรือในซากศพที่เน่า หรือในขนมที่บูดเน่า หรือในหลุมบ่อที่สกปรก กำเนิดอย่างนี้เรียกว่าสังเสทชโยนิ

โอปปาติกโยนิเป็นไฉน? พวกเทวดา พวกนรก พวกมนุษย์บางประเภท และวินิบาตบางประเภท กำเนิดอย่างนี้เรียกว่า โอปปาติกโยนิ

สารีบุตร กำเนิดของชีวิตทั้งหลายทั้งหมดมีอยู่ ๔ ประเภทดังนี้แล

—มหาสีหนาทสูตร ม.ม. ๑๒/๑๔๗

คำว่า โยนิ ซึ่งแปลว่า กำเนิด นี้ ศาสตราจารย์ริสเดวิดส์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกแปลว่า origin, way of birth, placce of birth, realm of existence. จากคำแปลที่เป็นภาษาอังกฤษนี้ จะทำให้เข้าใจความหมายของคำว่าโยนิชัดขึ้น

ส่วนคำว่า โอปปาติกะ ศาสตราจารย์ริสเดวิดส์แปลว่า rebirth without visible cause i.e. without parents as a deva; spontaneous rebirth; apparitional rebirth

สภาพแห่งชีวิตของโอปปาติกะ

จากเรื่องกำเนิด ๔ ดังที่อ้างมา ท่านจะเห็นได้ชัดว่าตามหลักวิชาของพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าได้มาด้วยการตรัสรู้ คือด้วยการรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง ไม่ใช่ได้มา

ด้วยการจำหรือลอกตำรามาจากคนอื่น ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า ผีและเทวดาเป็นชีวิตอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีอยู่จริง ๆ เช่น เดียวกับมนุษย์และสัตว์ ผีสาง นางไม้ เทวดา พรหม ตลอดถึงพวกเปรต และพวกอบายภูมิอื่น ๆ ทั้งหมด ทาง พระพุทธศาสนารวมเรียกว่าพวกโอปปาติกะ ผู้ที่ตายไป เกิดเป็นโอปปาติกะนั้น ถือว่าเป็นชีวิตที่เกิดใหม่ ไม่ใช่เป็นชีวิตที่ยังไม่เกิด ความจริงเขาเกิดแล้ว คือเกิดเป็นโอปปาติกะ

ชีวิตในแบบของคนและสัตว์จะเกิดมาได้ต้องอาศัยบิดา มารดา อาศัยการผสมพันธุ์ อาศัยธรรมชาติ อาศัยอาหาร เป็นชีวิตที่ประกอบขึ้นด้วยวัตถุธาตุต่าง ๆ มีน้ำหนัก มีขนาด จำกัดตามแบบของตน กินเนื้อที่ ตายแล้วมีซากเหลืออยู่ ส่วน ชีวิตของโอปปาติกะทั้งหลายตรงกันข้ามจากนี้ กล่าวคือ ชีวิต ของโอปปาติกะทั้งหมดเกิดขึ้นด้วยอำนาจการบันดาลของวิญ-ญาณ ด้วยอำนาจการปรุงแต่งของกรรม การเกิดของโอปปา-ติกะไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ ไม่ต้องอาศัยการผสมพันธุ์ ไม่ต้อง

อาศัยธรรมชาติ ไม่ต้องอาศัยอาหารในลักษณะอย่างเดียวกับมนุษย์และสัตว์ อาหารในโลกของโอปปาติกะเกิดจากความคิด ซึ่งบางพวกเมื่อคิดอยากรับประทานอะไร อาหารนั้นก็เกิดขึ้นทันที แต่บางพวกต้องอาศัยผู้อื่นทำบุญไปให้ หรือเซ่นสรวงบูชาให้ เพราะชีวิตของโอปปาติกะไม่ได้เกิดขึ้นด้วยวัตถุธาตุต่าง ๆ เหมือนกับมนุษย์และสัตว์ โอปปาติกะตายแล้วไม่มีซากเหลืออยู่ แต่โอปปาติกะทั้งหลาย ก็มีรูปร่างอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งเมื่อมองดูจากภายนอกจะเห็นว่ามีครบทุกอย่าง มีมือ มีขา มีตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ซึ่งทำหน้าที่ได้อย่างเดียวกับของมนุษย์ และสามารถจะรู้อะไรได้อย่างมนุษย์ เช่นมนุษย์เห็นอะไร ซึ่งสิ่งที่เห็นนั้นมีรูปร่างลักษณะอย่างไร พวกโอปปาติกะก็เห็นตรงกับที่มนุษย์เห็น ในเรื่องเสียง, กลิ่น, รส และสัมผัสก็สามารถบอกได้อย่างเดียวกับมนุษย์ และสวมเสื้อผ้าแต่งตัว แต่บางพวกไม่สวมเสื้อผ้าก็มี ทั้งนี้สุดแล้วแต่ใครจะทำกรรมมาอย่างไร รูปร่างของโอปปาติกะไปจากชีวิตในโลกนี้ กล่าวคือ เมื่อยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ตนเองมีรูปร่าง

ลักษณะอย่างไร เมื่อตายไปเกิดเป็นโอปปาติกะ โดยมากก็จะมีรูปร่างลักษณะอย่างนั้น แต่เรื่องนี้ไม่ค่อยแน่นัก เพราะได้กล่าวมาแล้วว่า ชีวิตของโอปปาติกะเกิดขึ้นด้วยอำนาจการบันดาลของวิญญาณและกรรม ฉะนั้นจึงอาจจะเปลี่ยนไปได้หลายอย่าง โลกของโอปปาติกะคล้ายกับโลกในความฝัน โปรดเข้าใจให้ดีว่า **คล้าย** เท่านั้น ไม่ใช่เหมือนกันทุกอย่าง เช่นเวลาเรานอนหลับแล้วฝัน ภาพของตนเองและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในความฝันนั้นเกิดขึ้นทันทีทันใด เวลาภาพนั้นหายไปก็หายไปทันที ทุกอย่างในความฝันเกิดจากความนึกคิดทั้งสิ้น คนเราเมื่อตายแล้ว ถ้าไปเกิดเป็นโอปปาติกะ ก็จะเป็นเสมือนเรานอนหลับแล้วฝันไป กล่าวคือพอสิ้นใจ วิญญาณในชีวิตนี้ดับ ก็จะปรากฏว่ามีตนเองเกิดขึ้นทันทีคล้ายกับฝันไป ทั้งรูปร่างและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นมาจะเป็นอย่างไร ก็สุดแล้วแต่สภาพของวิญญาณก่อนจะสิ้นใจนั้นเป็นอย่างไร และนิสัยสันดานเป็นอย่างไร คนที่ทำกรรมดีไว้มาก มีนิสัยสันดานดี นึกคิดแต่ในทางดีอยู่เสมอ สิ่งที่ปรากฏหลังจากตายในโลก

ของโอปปาติกะก็จะมีแต่สิ่งที่ดี แต่ถ้าทำกรรมชั่วไว้มาก อำนาจแห่งความชั่วที่มีอยู่ในสันดาน จะบันดาลให้เกิดแต่สิ่งที่เลว ๆ เหมือนกับคนที่นอนหลับแล้วฝันร้ายฉะนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ชีวิตของโอปปาติกะทั้งหลาย แม้ว่าจะมีอะไรหลายอย่างเหมือนกับภาพในความฝันก็ตาม แต่ก็อย่าลืมว่า ชีวิตของโอปปาติกะเป็นชีวิตอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีอยู่จริง ๆ สามารถจะรู้อะไร ๆ ได้เหมือนกับมนุษย์ และที่สำคัญก็คือสามารถติดต่อกับมนุษย์เราได้ พูดจากันได้ เห็นกันได้ ถ้าเราได้ฌานชั้นสูงก็สามารถจะเข้าสมาธิไปติดต่อกับเขาได้

พระสูตรที่แสดงให้เห็นว่า
สภาพแห่งชีวิตของโอปปาติกะมีอยู่อย่างไร

ในโปฏฐปาทสูตร ซึ่งมีอยู่ในคัมภีร์ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ หน้า ๒๔๑ มีข้อความอยู่ตอนหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสไว้ดังนี้ :—

ดูกรโปฏฐบาท [โปฏฐบาทเป็นชื่อของปริพพาชกรูปหนึ่ง ซึ่งได้สนทนากับพระพุทธเจ้าด้วยเรื่องการดับสัญญาและเรื่องอื่น ๆ หลายเรื่อง] การได้อัตตามีอยู่ ๓ อย่าง คือ:—

๑. การได้อัตตาที่หยาบ [โอฬาริโก อตฺต-ปฏิลาโภ]

๒. การได้อัตตาที่เกิดจากใจ [มโนมโย อตฺต-ปฏิลาโภ]

๓. การได้อัตตาที่ไม่มีรูป [อรูโป อตฺตปฏิ-ลาโภ]

โปฏฐบาท การได้อัตตาที่หยาบเป็นไฉน? อัตตาใดซึ่งมีรูปประกอบด้วยธาตุ ๔ บริโภคกวฬิงการาหาร [กวฬิงการาหารหมายถึงอาหารทุกชนิดที่คนกินได้ ตามศัพท์แปลว่า อาหารที่ทำเป็นคำ ๆ สำหรับใส่ปาก] การได้อัตตาเช่นนี้ เรียกว่าการได้อัตตาที่หยาบ

๒. การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นไฉน? อัต-ตาใดซึ่งมีรูปสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบ

ถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้ เรียกว่า การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ

๓. การได้อัตตาที่ไม่มีรูปเป็นไฉน? อัตตาใด ไม่มีรูป เป็นอัตตาที่สำเร็จด้วยสัญญา การได้อัตตา เช่นนี้เรียกว่า การได้อัตตาที่ไม่มีรูป

ข้อความในพระสูตรนี้แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เรียกกันว่า เป็นอัตตานั้น โดยปกติมีอยู่ ๓ อย่าง คือ :—

๑. อัตตาที่หยาบ ซึ่งได้แก่ร่างกายของคนเรา

๒. อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ซึ่งได้แก่กายทิพย์ หรือ รูปร่างของโอปปาติกะทั้งหลาย ผู้ที่มีกายทิพย์หรือที่เรียกในที่นี้ว่าอัตตาที่สำเร็จด้วยใจนั้น ก็ได้แก่พวกที่เกิดในอบายภูมิ ๔ คือ นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน [*เดรัจฉานที่เป็นโอปปาติกะก็มี*] และพวกที่ไปเกิดเป็นเทวดา และรูปพรหมในภูมิต่าง ๆ

๓. อัตตาที่ไม่มีรูป ซึ่งได้แก่พวกที่ได้อรูปฌาน ตายแล้วไปเกิดเป็นอรูปพรหม

เฉพาะข้อที่ ๒ ที่กล่าวถึงอัตตาที่สำเร็จด้วยใจนั้น ขอท่านผู้อ่านได้โปรดสังเกตข้อความ ที่เป็น พุทธพจน์ให้ละเอียด เพราะวัตถุประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ และการแสดงนิทรรศ-การทางจิตที่จะจัดให้มีขึ้นนั้น มุ่งที่จะพิสูจน์ตามหลักวิชาข้อนี้ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า :—

อัตตาที่สำเร็จด้วยใจนั้น เป็นอัตตาที่มีรูป มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง

สำหรับท่านที่รู้ภาษาบาลี ได้โปรดพิจารณาคำแปลเทียบกับคำบาลีด้วย ดังต่อไปนี้.

กตโม มโนมโย อตฺตปฏิลาโภ รูปี มโนมโย สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริโย อยํ มโนมโย อตฺต-ปฏิลาโภ

—ที.สี. ๙/๒๔๑

เพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจสภาพของชีวิตโอปปาติกะตามหลักวิชาแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงขอนำข้อความในอภิธรรมปิฎกมาแปลให้ท่านอ่านดูอีกตอนหนึ่ง ดังต่อไปนี้.

กามธาตุ

คำว่า กามธาตุ ในที่นี้หมายถึง กามภพ ชีวิตในกามภพ คือภพที่ยังมีความยินดีในกาม ซึ่งได้แก่พวกอบายภูมิ มนุษย์ เทวดากามาพจร ๖ ชั้น ไม่นับถึงพวกพรหม เพราะพรหมเรียกว่า พวกรูปธาตุและอรูปธาตุ ชีวิตเหล่านี้ทั้งหมดรวมเรียกว่าพวกกามธาตุ ปัญหามีอยู่ว่า ชีวิตพวกกามธาตุนี้มีสภาพเป็นอย่างไร ? ท่านจะทราบได้จากข้อความในอภิธรรม ซึ่งได้ตั้งเป็นคำถามและคำตอบดังต่อไปนี้.

ในกามธาตุ มีขันธ์ อายตนะ ธาตุ สัจจะ อินทรีย์ เหตุ อาหาร ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา และจิต เท่าไร ?

ในกามธาตุมีขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ สัจจะ ๓ อินทรีย์ ๒๒ เหตุ ๙ อาหาร ๔ ผัสสะ ๗ เวทนา ๗ สัญญา ๗ เจตนา ๓ จิต ๗

ขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์

อายตนะ ๑๒ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธัมมารมณ์

ธาตุ ๑๘ คือ จักษุธาตุ รูปธาตุ จักษุวิญญาณธาตุ โสตธาตุ สัททธาตุ โสตวิญญาณธาตุ ฆานธาตุ คันธธาตุ ฆานวิญญาณธาตุ ชิวหาธาตุ รสธาตุ ชิวหาวิญญาณธาตุ กายธาตุ โผฏฐัพพธาตุ กายวิญญาณธาตุ มโนธาตุ ธัมมธาตุ มโนวิญญาณธาตุ

สัจจะ ๓ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ มัคคสัจ

อินทรีย์ ๒๒ คือ จักขุนทรีย์ โสตินทรีย์ ฆานินทรีย์ ชิวหินทรีย์ กายินทรีย์ มนินทรีย์ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ สุขินทรีย์ ทุกขินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ โทมนัสสินทรีย์ อุเบกขินทรีย์ สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สตินทรีย์ สมาธินทรีย์ ปัญญินทรีย์ อนัญญตัญญัสสามิตินทรีย์ อัญญินทรีย์ อัญญาตาวินทรีย์

เหตุ ๙ คือ กุศลเหตุ ๓ อกุศลเหตุ ๓ อัพยากตเหตุ ๓

อาหาร ๔ คือ กวฬิงการาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหาร

ผัสสะ ๗ คือ จักษุสัมผัส โสตสัมผัส ฆานสัมผัส ชิวหาสัมผัส กายสัมผัส มโนธาตุสัมผัส มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

เวทนา ๗ คือ เวทนาที่เกิดแก่จักษุสัมผัส โสตสัมผัส ฆานสัมผัส ชิวหาสัมผัส กายสัมผัส มโนธาตุสัมผัส มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

สัญญา ๗ คือ สัญญาที่เกิดแก่จักษุสัมผัส โสตสัมผัส ฆานสัมผัส ชิวหาสัมผัส กายสัมผัส มโนธาตุสัมผัส มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

เจตนา ๗ คือ เจตนาที่เกิดแก่จักษุสัมผัส โสตสัมผัส ฆานสัมผัส ชิวหาสัมผัส กายสัมผัส มโนธาตุสัมผัส มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

จิต ๗ คือ จักษุวิญญาณ โสตวิญญาณ ฆานวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ กายวิญญาณ มโนธาตุวิญญาณ มโนวิญญาณธาตุวิญญาณ

–วิภังค ๓๕/๕๔๔

ข้อสังเกต จากข้อความในอภิธรรมตอนนี้ ท่านจะสังเกตเห็นได้ว่า ชีวิตในกามธาตุ ซึ่งรวมทั้งมนุษย์และพวกโอปปาติกะทั้งที่เป็นพวกอบายภูมิและพวกสุคติภูมินั้น ท่านกล่าวรวม ๆ กันไปว่า

มีขันธ์ห้า คือ มีรูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร วิญญาณ

มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธัมมารมณ์

มีการเห็น การได้ยิน การรู้สึกกลิ่น การรู้สึกรส การรู้สึกสัมผัส มีความนึกคิด

เป็นหญิงก็มี เป็นชายก็มี

มีสุข ทุกข์ ทั้งกายและใจ

มีสัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ก็ได้ เป็นอริยบุคคลก็ได้

มีกวฬิงการาหาร คือ รับประทานเหมือนกับมนุษย์เราเหมือนกัน

มีผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา และจิตครบถ้วน

แต่อย่างไรก็ดี ข้อความในข้อนี้ จะต้องรู้จักแยกประเด็นให้ถูก ตีความหมายให้ถูก เพราะท่านกล่าวรวม ๆ กันไปทั้งหมด เช่น เมื่อกล่าวถึงพวกอบายภูมิ ๔ คือ นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน ก็ต้องเข้าใจว่าจะมีอินทรีย์ เช่น สัทธา เป็นต้น บริบูรณ์ไม่ได้ เป็นอริยบุคคลไม่ได้ และนอกจากนี้จะต้องรู้อีกว่า พวกที่พิการ เช่น หูหนวก ตาบอด ก็มี ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมจะมีอายตนะภายในไม่ครบทั้ง ๖ ดังนี้เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี เราก็ได้หลักฐานว่า

พวกโอปปาติกะนั้นมีอะไรคล้ายคลึงกับมนุษย์หลายอย่าง เช่นมนุษย์มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีการเห็น การได้ยิน การรู้สึกกลิ่น การรู้สึกรส การรู้สึกสัมผัส มีความ

รู้สึกนึกคิด มีผัสสะ มีเวทนา มีสัญญา มีเจตนา มีจิต อย่างไร

พวกโอปปาติกะที่สมบูรณ์ไม่พิการ ก็มีอย่างนั้นต่างกัน แต่เพียงว่า ความเป็นไปของพวกโอปปาติกะนั้น เป็นเหมือนชีวิตในความฝัน

อย่าลืมว่า ทุกอย่างในโลกของ โอปปาติกะ เกิดมาจากการดลบันดาลของจิตใจทั้งสิ้น [มโนมยรูปํ] และจิตใจจะบันดาลในทางดีหรือทางชั่ว มากน้อยแค่ไหน อย่างไร ก็สุดแล้วแต่กรรมที่ได้ทำไว้ ใช่ว่าใครนึกจะให้เป็นอะไรก็เป็นได้ทุกอย่าง

อนึ่ง เพื่อที่จะให้เข้าใจเรื่องโอปปาติกะดีขึ้น ก็ควรจะได้ศึกษาเรื่องสภาพของชีวิตพวกรูปพรหม และอรูปพรหมเทียบเคียง ซึ่งในคัมภีร์อภิธรรมได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้.

รูปธาตุ

ในรูปธาตุมี ขันธ์ อายตนะ ธาตุ สัจจะ อินทรีย์ เหตุ อาหาร ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา และจิต เท่าไร ?

ในรูปธาตุมีขันธ์ ๕ อายตนะ ๖ ธาตุ ๙ สัจจะ ๓ อินทรีย์ ๑๔ เหตุ ๘ อาหาร ๓ ผัสสะ ๔ เวทนา ๔ สัญญา ๔ เจตนา ๔ จิต ๔

ขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์

อายตนะ ๖ คือ จักขายตนะ รูปายตนะ โสตายตนะ สัททายตนะ มนายตนะ ธัมมายตนะ

ธาตุ ๙ คือ จักขุธาตุ รูปธาตุ จักขุวิญญาณธาตุ โสตธาตุ สัททธาตุ โสตวิญญาณธาตุ มโนธาตุ ธัมมธาตุ มโนวิญญาณธาตุ

สัจจะ ๓ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ มัคคสัจ

อินทรีย์ ๑๔ คือ จักขุนทรีย์ โสตินทรีย์ มนินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ อุเบกขินทรีย์ สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สตินทรีย์ สมาธินทรีย์ ปัญญินทรีย์ อนัญญตัญญัสสามีตินทรีย์ อัญญินทรีย์ อัญญาตาวินทรีย์

เหตุ ๘ คือ กุศลเหตุ ๓ คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ อกุศลเหตุ ๒ คือ โลภะ โมหะ [โทสะไม่มี] อัพยากตเหตุ ๓ คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ อันเป็นวิบากของกุศลธรรมทั้งหลาย และที่เป็นกิริยา

อาหาร ๓ คือผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหาร

ผัสสะ ๔ คือ จักษุสัมผัส โสตสัมผัส มโนธาตุสัมผัส มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

เวทนา ๔ คือ เวทนาอันเกิดแต่ผัสสะทั้ง ๔ นั้น

สัญญา ๔ คือ สัญญาอันเกิดแต่ผัสสะทั้ง ๔ นั้น

เจตนา ๕ คือ เจตนาอันเกิดแต่ผัสสะทั้ง ๔ นั้น

จิต ๔ คือ จักษุวิญญาณ โสตวิญญาณ มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ

–วิภังค ๓๕/๕๔๕

ข้อสังเกต จากข้อความในอภิธรรมตอนนี้ ท่านจะเห็นว่าพวกรูปพรหมนั้นมีแต่เพียงการเห็น การได้ยิน และความนึกคิด แต่การรู้สึกกลิ่น การรู้รส รู้สึกสัมผัสทางกายไม่มี จงเทียบกับเรื่องอภิญญาซึ่งมีกล่าวถึงแต่เรื่อง ทิพพจักษุ ทิพพโสต เท่านั้น ส่วนเรื่องจมูกทิพย์ ลิ้นทิพย์ กายทิพย์ ไม่มีกล่าวถึง รูปพรหมมีปีติเป็นอาหาร ไม่มีการกินอาหารเหมือนพวกเทวดากามาวจร ฉะนั้น จึงไม่มีกวฬิง-การาหาร รูปพรหมไม่มีกาม ไม่มีโกรธ เพราะโดยปกติท่านอยู่ได้ด้วยฌาน ฉะนั้นโทสะเหตุจึงไม่มี

อรูปธาตุ

ในอรูปธาตุมี ขันธ์ อายตนะ ธาตุ สัจจะ อินทรีย์ เหตุ อาหาร ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิตเท่าไร ?

ในอรูปธาตุมี ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ธาตุ ๒ สัจจะ ๓ อินทรีย์ ๑๑ เหตุ ๘ อาหาร ๓ ผัสสะ ๑ เวทนา ๑ สัญญา ๑ เจตนา ๑ จิต ๑

ขันธ์ ๔ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขาร-ขันธ์ วิญญาณขันธ์

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ธัมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ธัมมธาตุ

สัจจะ ๓ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ มัคคสัจ

อินทรีย์ ๑๑ คือ มนินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ อุเบกขินทรีย์ สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สตินทรีย์ สมาธินทรีย์ ปัญญินทรีย์ อัญญินทรีย์ อัญญาตาวินทรีย์

เหตุ ๘ คือ กุศล ๓ อกุศลเหตุ ๒ อัพยากต-เหตุ ๓ [เหมือนรูปธาตุ]

อาหาร ๓ คือ ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหาร

ผัสสะ ๑ คือ มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

เวทนา ๑ คือ เวทนาอันเกิดแต่มโนวิญญาณธาตุสัมผัส

สัญญา ๑ คือ สัญญาอันเกิดแต่มโนวิญญาณ-ธาตุสัมผัส

เจตนา ๑ คือ เจตนาอันเกิดแต่มโนวิญญาณ-ธาตุสัมผัส

จิต ๑ คือ มโนวิญญาณธาตุ

—วิภังค ๓๕/๕๔๗

เครื่องมือสำหรับพิสูจน์เรื่องโอปปาติกะ

สภาพของชีวิตโอปปาติกะมีอยู่อย่างไร และเกิดมาได้อย่างไร ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วโดยสังเขป พร้อมทั้งอ้างหลักฐานจากคัมภีร์ ซึ่งผู้ที่เชื่อถือคัมภีร์ ก็ย่อมจะเชื่อว่าโอปปาติกะนั้นมีจริง แต่การเชื่อแบบนั้นเป็นการเชื่อตามตำรา ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการจะฝากความเชื่อไว้กับตำรา แต่ต้องการจะเชื่อด้วยข้อเท็จจริงนั้น เหตุผลเท่าที่อ้างมาไม่พอที่จะทำให้เชื่อถือได้ และก็อาจจะเกิดปัญหาอีกว่า

ผู้ที่เชื่อเรื่องนี้ได้สนิทนั้น เขามีข้อพิสูจน์อย่างไร และเห็นข้อเท็จจริงอะไร จึงได้ลงความเห็นว่า ผีสางเทวดามีจริง ?

ฉะนั้น เพื่อที่จะคลี่คลายปัญหาข้อนี้ ข้าพเจ้าจะได้ชี้ให้ท่านเห็นว่า เรื่องนี้ทางพระพุทธศาสนาได้มีการพิสูจน์อย่างไร.

ก่อนอื่น ขอให้ท่านผู้อ่านได้ย้อนไปนึกถึงข้อความในอปัณณกสูตรที่ได้อ้างมาแล้วว่า

ผู้ใดมีวาทะหรือความเห็นดังต่อไปนี้แล้ว เป็นมิจฉาทิฏฐิ กล่าวคือ เห็นว่า "สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ได้บรรลุธรรมอันชอบ (คือบรรลุอภิญญา มรรคผลและนิพพาน) กระทำให้แจ้งด้วยตนเอง ซึ่งโลกนี้และโลกอื่นด้วยอภิญญา แล้วสอนให้คนอื่นรู้ด้วย ไม่มี (คือเห็นว่า ผู้หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ไม่มี หรือผู้ที่สำเร็จอภิญญาสามารถที่จะรู้เรื่องนรกสวรรค์ และสามารถที่จะมีหูทิพย์ตาทิพย์ เห็นเจรจาติดต่อกับโอปปาติกะ และมีอิทธิปาฏิหาริย์อื่น ๆ อีกไม่มีเพราะผิดวิสัยธรรมชาติ)"

[นตฺถิ สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺติ]

อภิญญา แปลว่า ความรู้ชั้นสูง (supernormal knowledge) มีอยู่ ๖ อย่างคือ:—

๑. อิทธิวิธิ การแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ต่าง ๆ

๒. ทิพพโสต หูทิพย์ ซึ่งสามารถที่จะฟังเสียงที่เบาหรือเสียงที่ไกลเกินกว่าหูธรรมดาได้ ฟังเสียงของพวกโอป-ปาติกะได้

๓. เจโตปริยญาณ ญาณที่ทำให้อ่านใจผู้อื่นได้

๔. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้

๕. จุตูปปาตญาณ ญาณที่ทำให้เกิดตาทิพย์ ซึ่งสามารถที่จะเห็นสิ่งที่เล็กหรือสิ่งที่อยู่ไกลสิ่งที่บิดบังได้ ซึ่งตาธรรมดามองไม่เห็น และสามารถเห็นพวกโอปปาติกะได้ เจรจาติดต่อกันได้ และสามารถรู้เรื่องกรรม เรื่องจุติปฏิสนธิได้เป็นอย่างดี

๖. อาสวักขยญาณ ญาณที่ทำให้อาสวะกิเลสหมดสิ้นจากสันดาน

คำว่า กระทำให้แจ้งด้วยตนเอง ซึ่งโลกนี้และโลกอื่นด้วยอภิญญา นั้น หมายความว่า ผู้ที่ได้บรรลุ

อภิญญาเหล่านี้ จะรู้เรื่องโลกนี้และโลกอื่น เช่นโลกของโอปปาติกะได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการรู้แจ้งด้วยตาทิพย์ หูทิพย์ ด้วยเจโตปริยญาณ และด้วยญาณอื่น ๆ อีก เครื่องมือเหล่านี้แหละที่ช่วยทำให้มีความรอบรู้ในเรื่องเหล่านี้ได้อย่างแจ่มแจ้ง รู้โดยมีประสพการณ์

อนึ่ง พึงเข้าใจไว้ด้วยว่า ผู้ที่ได้อภิญญาเหล่านี้ไม่ใช่มีแต่พระพุทธเจ้า ในสมัยครั้งพุทธกาล ผู้ได้บรรลุอภิญญาทั้ง ๖ มีจำนวนมากมาย และโดยเฉพาะอภิญญาข้อที่ ๒ ถึง ๕ เป็นอภิญญาชั้นโลกิยะ คนธรรมดา ซึ่งยังละกิเลสไม่ได้ ไม่ได้เป็นอริยบุคคล แต่ได้ฌานชั้นสูง ก็สามารถบรรลุได้ ดังเช่นพวกฤาษีหรือโยคีซึ่งไม่ใช่นักบวชในพระพุทธศาสนา แต่ได้อภิญญาชั้นโลกิยะก็มีเป็นจำนวนไม่น้อย แม้แต่ในปัจจุบันนี้ก็ยังพอหาได้ในอินเดีย

ท่านผู้ใดได้อ่านหลักวิชาเหล่านี้และเข้าใจได้เป็นอย่างดีเรื่องโอปปาติกะก็ไม่เป็นปัญหาสำหรับท่านผู้นั้น และจากหลักที่อ้างมานี้ท่านก็จะเห็นได้ว่า ทางพระพุทธศาสนารู้เรื่อง

เหล่านี้ได้อย่างไร แต่อย่างไรก็ดี สำหรับท่านที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องเหล่านี้มาอย่างลึกซึ้ง ไม่เคยเห็นตัวอย่างบุคคลที่ได้บรรลุอภิญญามาก่อน ประกอบทั้งไม่มีพื้นที่จะเข้าใจและเชื่อเรื่องเหล่านี้ด้วย ก็จะลงความเห็นว่า หลักวิชาที่ว่านี้เป็นไปไม่ได้ คนเราจะมีความสามารถเป็นพิเศษถึงเช่นนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะผิดธรรมชาติ ฉะนั้น สำหรับบุคคลที่มีความเห็นเช่นนี้ จึงเป็นการยากมากที่จะทำให้เชื่อว่า เรื่องอันผิดวิสัยธรรมดาเช่นนั้นมีได้ เว้นไว้แต่เขาจะได้เห็นบุคคลที่ทำได้จริงตามหลักวิชาด้วยตัวของเขาเองเท่านั้น เขาจึงจะเชื่อได้

อนึ่ง พึงเข้าใจอีกอย่างว่า หลักวิชาเกี่ยวกับเรื่องอภิญญานั้น แม้แต่จะศึกษาเพียงแต่ในทางทฤษฎีอย่างเดียวก็ต้องใช้เวลามากกว่าจะเข้าใจ ส่วนการที่จะให้เห็นแจ้งด้วยตนเองจริง ๆ ต้องอาศัยการปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้เวลานานนับเป็นปี และบุคคลที่จะปฏิบัติได้นอกจากจะต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมอย่างดีแล้ว ยังจะต้องอาศัยพื้นคุณธรรมและความรู้อย่างเพียงพออีกด้วย ซึ่งบุคคลประเภทนี้หาได้ยาก ด้วย

เหตุนี้ บุคคลที่บรรลุอภิญญาจึงหากันไม่พบ ที่มีบ้างก็ไม่สมบูรณ์ ประกอบกับเรื่องเหล่านี้ได้เสื่อมมานานตามกาลเวลา ครูบาอาจารย์ที่สามารถสอนเรื่องเหล่านี้ให้ได้ผลจริง ๆ ก็หายาก แต่อย่างไรก็ดี เรื่องเหล่านี้กำลังจะได้รับการฟื้นฟูกันขึ้นมาใหม่ ไม่เฉพาะแต่ในเมืองไทย แต่หมายถึงในต่างประเทศก็ได้มีนักศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้กันมาก เข้าใจว่าในไม่ช้าเรื่องลี้ลับเหล่านี้คงจะถูกเปิดเผยกันมากขึ้น คนที่เชื่อเรื่องเหล่านี้ก็จะมีมากขึ้นด้วย.

ผู้ที่รู้แจ้งเรื่องโอปปาติกะ

ได้กล่าวมาแล้ว ผู้ที่จะรู้แจ้งเรื่องโอปปาติกะ ติดต่อกับโอปปาติกะได้นั้น จะต้องได้อภิญญา และผู้ที่จะได้อภิญญา จะต้องฝึกสมาธิจนได้ชั้นสูง ทั้งจะต้องมีการชำนาญในการเข้าสมาธิได้รวดเร็ว และชำนาญในเรื่องอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งเรื่องเหล่านี้มีรายละเอียดมาก ไม่อาจจะนำมาเขียนไว้ในหนังสือเล่มนี้ได้ เพราะหนังสือเล่มนี้มีความประสงค์แต่เพียงจะชี้ให้เห็นโดยทางหลักวิชาว่าโอปปาติกะมีได้อย่างไร และด้วยวิธีการอย่างไร

จึงจะรู้หรือติดต่อกับโอปปาติกะได้ วัตถุประสงค์สำคัญของหนังสือเล่มนี้มีอยู่อย่างนี้ ฉะนั้น จึงเว้นที่จะไม่กล่าวเรื่องหลักวิชาเกี่ยวกับสมาธิ

อนึ่ง เพื่อที่จะให้เห็นประเด็นที่สำคัญในอันที่จะทำให้เข้าใจเรื่องโอปปาติกะแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้นักศึกษาโปรดพิจารณาข้อความจากเรื่องมโนมยิทธิตอนหนึ่งซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้:—

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต มโนมยํ อภินิมฺมินนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ โส อิมมฺหา กายา อญฺญํ กายํ อภินิมฺมินาติ รูปึ มโนมยํ สพฺพงฺคปจฺจงฺคึ อหีนินฺทฺริยํ; เสยฺยถาปิ มหาราช ปุริโส มุญฺชมฺหา อีสิกํ ปพฺพาเหยฺย.

ภิกษุนั้น เมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยียวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย เป็น

จิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน ดำรงอยู่มั่นคงไม่หวั่นไหวเช่นนั้นแล้ว ก็น้อมจิตไปเพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ เธอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นนั้นเป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ (คือมีอายตนะภายในครบทุกอย่าง) มหาราชะ เปรียบเหมือนบุรุษชักไส้ออกจากหญ้าปล้องฉะนั้น

—สามัญญผลสูตร ที.สี. ๙/๑๐๒

ข้อความที่อ้างมานี้เป็นพุทธพจน์ตอนหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสกับพระเจ้าอชาตศัตรู ถึงเรื่องผลแห่งความเป็นสมณะ และผลแห่งการปฏิบัติตามธรรมวินัยของพระองค์ว่ามีผลอย่างไรบ้าง จากข้อความที่อ้างมานี้ ขอให้สังเกตเป็นพิเศษ และได้โปรดนำไปเปรียบเทียบกับข้อความที่พระองค์ตรัสถึงสภาพแห่งรูปของโอปปาติกะว่า :—

กตโม มโนมโย อตฺตปฏิลาโภ ? รูปี มโนมโย สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริโย ; อยํ มโนมโย อตฺตปฏิลาโภ.

การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นไฉน ? **อัตตาใด ซึ่งมีรูป สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้เรียกว่า การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ.**

จงสังเกตว่า:—

ผู้ที่ตายไปเกิดเป็นโอปปาติกะ กายที่เกิดนั้นเป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์

และผู้ที่ได้สมาธิชั้นสูง ก็สามารถจะเนรมิตกายซึ่งมีรูปร่าง เป็นกายสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์เหมือนกัน

อนึ่ง กายที่สำเร็จด้วยใจ บางทีก็เรียกว่ากายทิพย์ ซึ่งในคัมภีร์ก็ได้กล่าวไว้เหมือนกันดังนี้.

อตฺถิ โข โภ อญฺโญ อตฺตา ทิพฺโพ รูปี กามาวจโร กวฬิงฺการาหารภกฺโข.

มีอยู่ท่านผู้เจริญ อัตตาอีกอย่างซึ่งเป็นกายทิพย์ มีรูป เป็นกามาพจร มีกวฬิงการาหารเป็นภักษา.

พรหมชาลสูตร ที.สี. ๙/๔๔

กายทิพย์ในที่นี้ ก็หมายถึงรูปกายของโอปปาติกะ ซึ่งเป็นกายที่สำเร็จด้วยใจเหมือนกัน ยกมาเพื่อแสดงให้เห็นว่า กายที่สำเร็จด้วยใจนั้น บางทีก็เรียกว่ากายทิพย์

วิธีติดต่อกับโอปปาติกะ

โดยปกติการติดต่อกับโอปปาติกะ ทำได้ ๓ วิธี กล่าวคือ:—

๑. เชิญลงถ้วย ซึ่งคนทั่วไปเรียกว่า ผีถ้วยแก้ว ซึ่งวิธีนี้ในสมัยครั้งพุทธกาลก็มี และเรียกว่า อาทาสปัญหา (ที.สี. ๙/๑๕) ตามตัวแปลว่า ถามปัญหาทางกระจกหรือแก้ว คำนี้ศาสตราจารย์ริสเดวิดส์แปลว่า mirror-questioning และอรรถกถาอธิบายว่า ได้แก่การเชิญเทวดาลงในแก้วแล้วถามปัญหา (อาทาเส เทวตํ โอตาเรตฺวา ปญฺหาปุจฺฉนํ –สุ.วิ. ๑/๑๒๗)

๒. เข้าทรง วิธีนี้ในสมัยครั้งพุทธกาลก็มี และเรียกว่า กุมารีปัญหา (ที.สี. ๙/๑๕) คำนี้ศาสตราจารย์ริสเดวิดส์แปลว่า obtaining oracular answers from a girl supposed to be possesed by a spirit และอรรถกถาอธิบายว่า ได้แก่การเชิญให้เทวดาเข้าสิงในสรีระของกุมารีแล้วถามปัญหา (กุมาริกาย สรีเร โอตาเรตฺวา ปญฺหาปุจฺฉนํ –สุ.วิ.๑/๑๒๗)

๓. โดยวิธีเข้าสมาธิไปติดต่อ ซึ่งผู้ที่จะเข้าสมาธิไปติดต่อได้ จะต้องได้สมาธิชั้นสูง เข้าได้ลึกจนไม่รู้สึกตัว และมีแสงสว่างเกิดขึ้นภายในใจ ด้วยแสงสว่างที่เกิดขึ้นภายในใจนี่แหละที่ทำให้เห็นรูปร่างโอปปาติกะ ทั้งสามารถพูดกันได้ ถามเรื่องราวต่าง ๆ กันได้ พระพุทธเจ้าทรงมีพุทธกิจอยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งทรงทำเป็นประจำ คือ เวลาเที่ยงคืน จะมีพวกเทวดาจากที่ต่าง ๆ มาเฝ้าทูลถามปัญหา และพระองค์จะทรงตอบปัญหาทุกข้อที่เทวดาเหล่านั้นถาม เรื่องมงคลสูตรซึ่งกล่าวถึงเรื่องการไม่คบคนพาล คบบัณฑิต บูชาสิ่งที่ควรบูชา เป็นมงคลอันสูงสุด เป็นต้นนั้น เป็นตัวอย่างอันหนึ่งที่แสดงถึงเรื่องเทวดาทูลถามปัญหาว่าอะไรเป็นมงคล และพระองค์ก็ได้ทรงตอบเช่นนั้น เรื่องในทำนองนี้ในคัมภีร์บันทึกไว้มากมาย ซึ่งเป็นการยากที่จะปฏิเสธว่า เรื่องอย่างนี้ไม่จริง **พระพุทธเจ้าทรงติดต่อกับเทวดาทั้งหลายได้ ด้วยวิธีเข้าสมาธิ** ซึ่งท่านจะทราบรายละเอียดได้จากข้อความในพระสูตรดังต่อไปนี้ :—

พระสูตรที่แสดงว่า

พระพุทธเจ้าได้ทรงเห็นเทวดาและทรงเจรจา

กับเทวดาด้วยวิธีของสมาธิ

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับอยู่ที่ภูเขาหินพื้นราบแห่งหนึ่งชื่อว่า คยาสีสะ ใกล้หมู่บ้านคยา ณ ที่นั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย ก่อนที่เรายังไม่ได้ตรัสรู้ ยังเป็นโพธิสัตว์อยู่ ครั้งนั้นเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้ แต่ครั้งแรกยังไม่เห็นรูปทั้งหลาย เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงกำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย และเห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย ญาณทัสนะของเราอันนี้ก็จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาทพยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย และเห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย แต่จะอยู่ใน

สมาธิ เจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายยังไม่ได้ [กล่าวคือ พอจะถามอะไรกับเทวดา สมาธิก็ถอยออกมา แสงสว่างก็หายไป รูปของเทวดาก็หายไป] เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงกำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย เห็นรูปเทวดาทั้งหลายได้ด้วย และอยู่ในสมาธิ เจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายได้ด้วย ญาณทัสนะอันนี้ของเราก็จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมาเราจึงไม่ประมาท พยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย เห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย และอยู่ในสมาธิเจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายได้ด้วย แต่เราไม่รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายไหน เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงรู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้ ญาณทัสนะของเราอันนี้ก็จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมาเราจึงไม่ประมาท พยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นอีก ครั้นแล้วเราก็รู้จักเทวดาทั้งหลาย

ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้ แต่ยังไม่รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั้นหรือที่นี้แล้วจะไปเกิดในที่ไหน และด้วยวิบากของกรรมอะไร ?

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั้นที่นี้แล้วไปเกิดในที่นั้นที่นี้ ด้วยวิบากของกรรมอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่รู้ว่า เทวดาแต่ละองค์มีอาหารอย่างไร เสวยสุขและทุกข์อย่างไร ?

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มีอาหารอย่างนั้นอย่างนี้ เสวยสุขและทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่รู้ว่า เทวดาแต่ละองค์โดยปกติมีอายุยืนนานเท่าไร ?

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มีอายุยืนนานเท่านั้นเท่านี้ แต่ไม่รู้ว่า เราได้เคยอยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านั้นในครั้งก่อนหรือไม่ เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงรู้ด้วยว่า เราได้เคย

อยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านี้ในครั้งก่อนด้วยหรือไม่ ญาณทัสนะของเราอันนี้ก็จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้นในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาทพยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

△ ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้

△ เห็นรูปทั้งหลายได้

△ อยู่ในสมาธิเจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายได้

△ รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้

△ รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั้นที่นี้แล้วไปเกิดในที่นั้นที่นี้ ด้วยวิบากของกรรมอย่างนั้นอย่างนี้

△ รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มีอาหารอย่างนั้นอย่างนี้ เสวยสุขและทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้

△ รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้ มีอายุยืนนานเท่านั้นเท่านี้

△ และรู้ว่า เราได้เคยอยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านี้ใน
ครั้งก่อนด้วยหรือไม่

ภิกษุทั้งหลาย อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรา ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ดีเพียงใด เราก็ไม่ปฏิญญาว่า เราได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในโลกนี้ ในเทวโลก ในมารโลก ในพรหมโลก ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่เพราะเหตุที่อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเราบริสุทธิ์ดีแล้ว ฉะนั้น เราจึงได้ปฏิญญาว่า เราได้บรรลุแล้วซึ่งอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในโลกนี้ ในเทวโลก ในมารโลก ในพรหมโลก ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย และญาณทัสนะก็ได้บังเกิดแก่เราด้วยว่า ใจของเราได้หลุดพ้นแล้วโดยเด็ดขาด ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แต่นี้ต่อไปการเกิดใหม่ไม่มีอีก.

—องฺ. นวก. ๒๓/๓๑๑

คำว่า ญาณทัสนะ ศาสตราจารย์ริสเดวิดส์แปลว่า การรู้การเห็น knowing and seeing ส่วนมติในอรรถกถาท่านอธิบายว่า ญาณทัสนะ ก็คือ ทิพพจักษุ

นักบาลีโปรดสังเกตคำอธิบาย ข้าพเจ้าได้คัดเอามาจากที่หลายแห่งด้วยกันดังต่อไปนี้

ญาณทสฺสนปฏิลาภายาติ ทิพฺพจกฺขุสงฺขาตสฺส ญาณทสฺสนสฺส ปฏิลาภาย

—มโน. ปู. ๓/๑๒๕ บาลี องฺ. ฉกฺก. ๒๒/๓๖๐

ญาณทสฺสนปฏิลาภายาติ ทิพฺพจกฺขุปริมญาณทสฺสนสฺส ปฏิลาภาย

—มโน. ปู. ๒/๓๘๖ บาลี องฺ. จตุกฺก. ๒๑/๕๗

ญาณทสฺสนนฺติ ทิพฺพจกฺขุภูตญาณสงฺขาตํ ทสฺสนํ

—มโน. ปู. ๓๓๐๕ บาลี. องฺ. อฏฺฐก. ๒๒/๓๑๑

สปฺปภาสํ จิตฺตํ ภาเวตีติ ทิพฺพจกฺขุญาณตฺถาย สโหภาสกํ จิตฺตํ พฺรูเหติ วฑฺเฒติ.

—มโน. ปู. ๓/๑๒๕ บาลี. องฺ. ฉกฺก. ๒๒/๓๖๐

คำว่า อธิเทวญาณทัสนะ แยกออกเป็น ๒ คำ คือ อธิเทว คำหนึ่ง กับ ญาณทัสนะ อีกคำหนึ่ง อธิเทวะ มีความหมายเท่ากับ อติเทวะ เทพที่ยิ่งใหญ่ เทพชั้นสูง หรือแปลว่า เหนือเทพ ก็ได้ ซึ่งคำแปลนี้ศาสตราจารย์ ริสเดวิดส์ได้ให้ไว้ดังนี้ a superior or supreme god; above the gods ฉะนั้นคำว่า อธิเทวญาณทัสนะ จึงแปลว่า การรู้การเห็นเทพชั้นสูง หรืออีกนัยหนึ่งแปลว่า ญาณ-ทัสนะ คือ ทิพพจักษุที่อยู่เหนือเทพทั้งหลาย นี่เป็นการแปลตามมติของศาสตราจารย์ริสเดวิดส์ ส่วนในอรรถกถาในตอนนี้ท่านไม่ได้อธิบายไว้ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าพิจารณาดูตามเนื้อเรื่องแล้ว คำว่า อธิเทวญาณทัสนะ ควรจะแปลว่า การรู้การเห็นในเรื่องเกี่ยวกับเทวดาทั้งหมด ซึ่งหมายความว่า เรื่องราวของเทวดาทั้งหลายทุกชั้นทุกประเภท พระพุทธองค์ทรงรู้ทรงเห็นหมดทุกอย่าง

อนึ่ง โปรดสังเกตข้อความตอนท้ายที่ว่า “**ภิกษุทั้งหลาย อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรา**

นี้ ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ดีเพียงไร เราก็ไม่ปฏิญญาว่าเราได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ แต่เพราะเหตุที่อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรานี้บริสุทธิ์ดีแล้ว ฉะนั้นเราจึงได้ปฏิญญาว่า เราได้บรรลุแล้วซึ่งอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ"

จากข้อความในตอนนี้หมายความว่า พระพุทธองค์ได้ทรงยืนยันว่า การรู้การเห็นในเรื่องเทวดาทั้งหลายของพระองค์นั้นได้เป็นไปถึงที่สุดแล้ว และทั้งทรงมีความรอบรู้ในเรื่องเทวดาดีกว่าพวกเทวดาเสียอีก และโปรดสังเกตอีกว่า การรู้การเห็นในเรื่องเทวดา เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของพระโพธิญาณ กล่าวคือ ถ้าพระองค์ไม่ทรงรู้ทรงเห็นเทวดาด้วยพระองค์เองแล้ว พระโพธิญาณก็ไม่สมบูรณ์ โปรดนึกถึงคำที่ว่า "ถ้าอธิเทวญาณทัสนะไม่บริสุทธิ์ดี พระองค์ก็ไม่ทรงปฏิญญาว่า พระองค์ได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ"

คำว่า มีปริวัฏ ๘ หมายความว่า การรู้การเห็นในเทวดาได้ดำเนินไปเป็นขั้น ๆ ซึ่งทั้งหมดมีอยู่ ๘ ขั้น กล่าวคือ เมื่อฝึกสมาธิจนจิตเป็นสมาธิดีแล้ว ครั้งแรกก็กำหนดเห็นแสงสว่างก่อน แต่ในขั้นแรกหรือในรอบแรกนี้ยังไม่เห็นรูปทั้งหลาย ต่อเมื่อเจริญสมาธิให้สูงขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง จึงเห็นรูปทั้งหลาย แต่ถึงกระนั้นในรอบสองนี้ ก็ยังเจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายยังไม่ได้ ต่อเมื่อเจริญสมาธิให้สูงไปอีกขั้นหนึ่ง จึงเจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายได้ดังนี้เป็นต้น คำว่า ปริวัฏ แปลว่า รอบ. ซึ่งริสเดวิดส์ได้แปลไว้ว่า round, circle, succesion.

อนึ่ง พึงจำไว้ให้แม่นยำด้วยว่า การเห็นเทวดาจะพึงมีได้ ก็ต่อเมื่อจิตเป็นสมาธิสูงถึงขั้นมีแสงสว่างเกิดขึ้น และแสงสว่างที่เกิดนี้จะต้องสว่างมากและโปร่งใสไม่มีสีอีกด้วย ถ้าเป็นแสงมัว ๆ หรือเป็นแสงที่มีสี จะไม่อาจเห็นเทวดาได้ โดยปกติผู้ที่ฝึกสมาธิได้แสงสว่าง จะต้องฝึกมาจากการกำหนดแสงสว่างภายนอก

ก่อน เช่นแสงสว่างที่เกิดจากไฟธรรมดาหรือไฟฟ้าหรือพระอาทิตย์พระจันทร์ก็ได้ วิธีนี้เรียกว่า เจริญอาโลกกสิณ แต่อย่างไรก็ดี คนที่ฝึกสมาธิโดยวิธีอื่น เช่นกำหนดลมหายใจ ถ้าจิตเป็นสมาธิสูงถึงขั้นจตุตถฌานแล้ว แสงที่โปร่งใสเช่นนั้นก็เกิดได้เหมือนกัน

อนึ่ง พึงสังเกตไว้อีกอย่างว่าพระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุทิพพจักษุก่อนแต่ยังไม่ได้ตรัสรู้ ในขณะนั้นยังทรงละกิเลสไม่ได้ เพียงแต่กิเลสสงบลงด้วยอำนาจของสมาธิ ทิพพจักษุเป็นคุณธรรมขั้นโลกิยะ ไม่ใช่ขั้นโลกุตตระ ซึ่งหมายความว่าคนธรรมดาก็อาจบรรลุได้ ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นอริยบุคคลจึงจะบรรลุได้ แต่ถึงอย่างไรก็ดี ทิพพจักษุญาณนี้ก็ได้เป็นพื้นฐานอันสำคัญที่ช่วยให้พระพุทธองค์ได้ทรงบรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งถ้าขาดญาณอันนี้เสียแล้ว พระองค์ก็ไม่อาจเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

จากเรื่องที่อ้างมานี้หวังว่า บางคนที่ชอบพูดว่า ผีสางเทวดาไม่มี พระพุทธเจ้าไม่ตรัสถึงเรื่องเหล่านี้ เรื่องเหล่านี้

ไม่มีในพระพุทธศาสนาอะไรทำนองนี้นั้น เมื่อได้รู้เรื่องนี้แล้ว ก็คงจะสังวรไม่กล้าพูดออกมาง่าย ๆ เช่นนี้อีกต่อไป.

อนึ่ง เพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านและผู้ชมนิทรรศการทางจิตได้เข้าใจลึกซึ้งถึงหลักวิชาในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจะขอนำพระสูตรมาแปลให้ท่านได้ศึกษาอีกดังต่อไปนี้:—

สมาธิภาวนาที่ทำให้เกิดทิพพจักษุ

ภิกษุทั้งหลาย สมาธิภาวนานี้มีอยู่ ๔ อย่างคือ

๑. สมาธิภาวนา ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไป เพื่อความอยู่สุขสบายในชีวิตประจำวัน (ทิฏฐธมฺมสุขวิหาราย) ก็มี

๒. สมาธิภาวนา ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อการได้ญาณทัสนะ (ญาณทสฺสนปฏิลาภาย) ก็มี

๓. สมาธิภาวนา ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อสติสัมปชัญญะ ก็มี

๔. สมาธิภาวนา ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลายก็มี

ภิกษุทั้งหลาย ก็สมาธิภาวนาอย่างไหนที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความอยู่สุขสบายในชีวิตประจำวัน ?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัย เมื่อใจได้สงัดจากกาม สงัดจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้วย่อมเข้าถึงปฐมฌาน ซึ่งมีวิตกวิจาร มีปีติและสุขอันเกิดแต่วิเวก (คือความสงัดจากกามและจากอกุศลธรรมทั้งหลาย)

และเมื่อวิตกวิจารสงบ เธอก็ย่อมเข้าถึงทุติยฌาน ซึ่งทำใจให้ผ่องใสและทำใจให้เป็นหนึ่งเกิดขึ้น ในทุติยฌานนี้ ไม่มีวิตก ไม่มีวิจาร แต่มีปีติและสุขอันเกิดจากสมาธิ (คือความที่ใจเป็นหนึ่ง ไม่มีวิตกไม่มีวิจาร)

และเมื่อปีติจางหายไป เธอเพ่งดูแต่อารมณ์อยู่เฉย ๆ พร้อมทั้งมีสติสัมปชัญญะ และเสวยสุข

โดยทางนามกาย เธอก็ย่อมเข้าถึงตติยฌาน ซึ่งเป็นฌานที่พระอริยเจ้าทั้งหลายกล่าวว่า "ผู้มีสติเพ่งดูอารมณ์เฉย ๆ (คือโดยไม่นึกคิดอะไร ซึ่งเป็นการเพ่งในสมาธิ) และมีสติรู้สึกตัวอยู่ทุกขณะย่อมอยู่เป็นสุข

และเมื่อละสุขละทุกข์ทางกายได้ โสมนัสและโทมนัสก็ดับไปก่อนแล้ว (โทมนัสดับในขั้นปฐมฌาน โสมนัสดับในขั้นตติยฌาน) เธอก็ย่อมเข้าถึงจตุตถฌาน ซึ่งในฌานนี้ไม่มีสุขไม่มีทุกข์ แต่มีสติปรากฏเด่นชัดมาก เพราะใจเป็นอุเบกขา

ภิกษุทั้งหลาย สมาธิภาวนาอย่างนี้ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความอยู่สุขสบายในชีวิตประจำวัน

ภิกษุทั้งหลาย ก็สมาธิภาวนาอย่างไหนที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อการได้ญาณทัสนะ ?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมกำหนดแสงสว่างไว้ในใจ (อาโลกสญฺญํ มนสิกโรติ) และ

อธิษฐานให้สว่างเหมือนกลางวัน (ทิวาสญฺญํ อธิฏฺฐาติ) เธอพยายามทำอยู่อย่างนั้นทั้งกลางวัน และกลางคืน กลางวันทำได้อย่างไร กลางคืนก็ทำได้อย่างนั้น หรือกลางคืนทำได้อย่างไร กลางวันก็ทำได้อย่างนั้น เธอมีใจสงบ ไม่มีนิวรณ์หุ้มห่อ ทำใจอันประกอบด้วยแสงสว่างให้เกิดขึ้น (สปฺปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ) ภิกษุทั้งหลาย สมาธิภาวนาอย่างนี้ ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อการได้ญาณทัสนะ

ภิกษุทั้งหลาย ก็สมาธิภาวนาอย่างไหนที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อสติสัมปชัญญะ ?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เมื่อเวทนาเกิดก็รู้แจ้ง เวทนาตั้งอยู่ก็รู้แจ้ง เวทนาดับไปก็รู้แจ้ง สัญญาเกิดขึ้นก็รู้แจ้ง สัญญาตั้งอยู่ก็รู้แจ้ง สัญญาดับไปก็รู้แจ้ง วิตกเกิดขึ้นก็รู้แจ้ง วิตกตั้งอยู่ก็รู้แจ้ง วิตกดับไปก็รู้แจ้ง ภิกษุทั้งหลาย สมาธิภาวนาอย่างนี้ที่บุคคลเมื่อเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อสติสัมปชัญญะ

ภิกษุทั้งหลาย ก็สมาธิภาวนาอย่างไหนที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพิจารณาดูเนือง ๆ ซึ่งความเกิดและความดับในอุปาทานขันธ์ ๕ ว่า รูปเป็นอย่างนี้ ความเกิดของรูปเป็นอย่างนี้ ความดับของรูปเป็นอย่างนี้ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นอย่างนี้ ความเกิดของเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอย่างนี้ ความดับของเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอย่างนี้ ภิกษุทั้งหลาย สมาธิภาวนาอย่างนี้ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย. องฺ. จตุกฺก. –๒๑/๕๗

บาลีที่เป็นหลักวิชาในเรื่องทิพพจักษุ

อนึ่ง เพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านได้เห็นหลักฐานจากคัมภีร์พระไตรปิฎกอย่างชัดเจน และเพื่อให้ผู้รู้บาลีได้พิจารณาได้ละเอียด ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงได้คัดคำบาลีจากพระไตรปิฎก

เฉพาะตอนที่เกี่ยวกับเรื่องทิพพจักษุมาให้ท่านได้เห็น ดังต่อไปนี้:—

กตมา จ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา ญาณทสฺสนปฏิลาภาย สํวตฺตติ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาโลกสญฺญํ มนสิกโรติ ทิวาสญฺญํ อธิฏฺฐาติ ยถา ทิวา ตถา รตฺตึ ยถา รตฺตึ ตถา ทิวา อิติ วิวฏฺเฏน เจตสา อปริโยนทฺเธน สปฺปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ. อยํ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา ญาณทสฺสน-ปฏิลาภาย สํวตฺตติ ฯ

-องฺ. จตุกฺก ๒๑/๕๗

(คำแปลสำหรับบาลีตอนนี้ได้ให้ไว้แล้ว ดูหน้า ๕๘ ตั้งแต่บรรทัดที่ ๙ ถึงหน้า ๕๙ บรรทัดที่ ๓)

อนึ่งคำว่า ญาณทัสนะ ซึ่งหมายถึงทิพพจักษุนั้น ในคัมภีร์บางแห่งเรียกว่า จุตูปปาตญาณ ซึ่งจะเห็นได้จากหลักฐานในคัมภีร์ดังต่อไปนี้:—

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโย-ทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย

ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานํ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ ฯ โส ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ อิเม วต โภนฺโต สตฺตา กายทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทุจฺจริ-เตน สมนฺนาคตา อริยานํ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสฺส เภทา ปรมฺ-มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปนฺนา อิเม วา ปน โภนฺโต สตฺตา กายสุจริเตน สมนฺ-นาคตา วจีสุจริเตน สมนฺนาคตา มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา อริยานํ อนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสฺส เภทา ปรมฺ-มรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปนฺนาติ อิติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺ-เณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ ฯ

เสยฺยถาปิ มหาราช มชฺเฌ สิงฺฆาฏเก ปาสาโท ตตฺร จกฺขุมา ปุริโส ฐิโต ปสฺเสยฺย มนุสฺเส เคหํ ปวิสนฺเตปิ นิกฺขมนฺเตปิ รถิยา วิถึ สญฺจรนฺเตปิ มชฺเฌ สิงฺฆาฏเก นิสินฺเนปิ ตสฺส เอวมสฺส เอเต มนุสฺสา เคหํ ปวิสนฺติ เอเต นิกฺขมนฺติ เอเต รถิยาย วิถึ สญฺจรนฺติ เอเต มชฺเฌ สิงฺฆาฏเก นิสินฺนาติ.

-สามัญญผลสูตร ที.สี. ๙/๑๐๘

ภิกษุนั้นเมื่อจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลสปราศจากอุปกิเลส อ่อนโยน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้ ย่อมโน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จุติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย เธอเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุบัติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพพจักษุอันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ติเตียนพระอริยเจ้า

เป็นมิจฉาทิฏฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิฏฐิ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อมเข้าถึงอบายทุคติ วินิบาต นรก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ไม่ติเตียนพระอริยเจ้า เป็นสัมมาทิฏฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิฏฐิ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดังนี้ เธอย่อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุบัติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพพจักษุอันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการฉะนี้ เปรียบเหมือนปราสาทตั้งอยู่ ณ ทาง ๓ แพร่ง ท่ามกลางพระนคร บุรุษผู้มีจักษุยืนอยู่บนปราสาทนั้น จะพึงเห็นหมู่ชนกำลังเข้าไปสู่เรือนบ้าง กำลังออกจากเรือนบ้าง กำลังสัญจรเป็นแถวอยู่ในถนนบ้าง นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนครบ้าง เขาจะพึงรู้ว่า คนเหล่านี้เข้าไปสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน เหล่านี้สัญจร

เป็นแถวอยู่ในถนน เหล่านั่งอยู่ที่ทาง ๒ แพร่ง ท่ามกลางพระนคร ฉะนั้น

จากข้อความในพระสูตรนี้ โปรดสังเกตว่า ผู้ที่ได้ทิพพจักษุนั้น สามารถที่จะรู้ว่าคนที่ตายไปแล้วจะไปเกิดในที่ไหน จะไปเกิดเป็นอะไร ด้วยวิบากของกรรมอะไร มองเห็นได้เหมือนกับคนที่ยืนอยู่บนปราสาท มองเห็นคนที่สัญจรไปมาตามถนน หรือมองเห็นคนที่เข้าออกจากบ้านหนึ่งไปอีกบ้านหนึ่ง ญาณที่รู้อย่างนี้เรียกว่า จุตูปปาตญาณ ซึ่งแปลว่า ญาณที่รู้การจุติและปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลาย และญาณอันนี้จะเกิดได้ ก็ต่อเมื่อมีตาทิพย์มองเห็นโอปปาติกะทั้งหลาย และจะต้องมีความรู้ในเรื่องกฎของกรรม กฎของสังสารวัฏเป็นอย่างดีด้วย โปรดนึกถึงพุทธประวัติ พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุจุตูปปาตญาณหลังจากได้ทรงบรรลุบุพเพนิวาสานุสสติญาณ

อนึ่ง พึงสังเกตด้วยว่า ผู้ที่จะน้อมใจไปเพื่อให้เกิดทิพพจักษุนั้น จะต้องมีสมาธิถึงขั้นจตุตถฌาน คำว่า มุทุภูเต กมฺมนิเย ซึ่งแปลว่า เป็นจิตอ่อนโยน

ควรแก่การงาน หมายความว่า เป็นจิตไม่ดื้อ คือ สามารถบังคับได้ จะให้เป็นอย่างไรก็เป็นได้ เช่น จะให้แน่วแน่อย่างไรก็ทำได้ จะน้อมใจไปทางไหนก็ไปได้ทั้งสิ้น ซึ่งผู้ที่จะฝึกจิตให้เป็นเช่นนี้ได้จริง ๆ จะต้องได้ฌานทั้ง ๔ และต้องมีวสีทั้ง ๕ ด้วย เช่นสามารถเข้าออกได้รวดเร็ว ดังนี้เป็นต้น

ในพระสูตรนี้ แม้ว่าจะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องแสงสว่างก็ขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า โดยธรรมดาผู้ที่มีสมาธิสูงถึงขั้นจตุตถฌาน ย่อมมีแสงสว่างเกิด ไม่ว่าจะฝึกมาทางไหน เป็นแต่ถ้าฝึกมาโดยวิธีทางอาโลกกสิณแล้ว แสงสว่างเกิดง่ายกว่าวิธีอื่นเท่านั้น

พระสูตรที่แสดงว่า

บางคนฝึกสมาธิไม่สำเร็จ ไม่อาจเห็นโอปปาติกะ หรือบางทีเห็น แต่ไม่อาจติดต่อได้ เป็นเพราะอะไร ?

เมื่อคราวที่พระอนุรุทธได้ทำความเพียรอยู่ที่ป่าปาจีน-วังสทายวัน พร้อมด้วยภิกษุอีก ๒ รูป คือ พระนันทิยะกับพระกิมพิละ สมัยนั้นพระอนุรุทธยังไม่ได้สำเร็จทิพพจักษุ กำลังพยายามปฏิบัติอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เสด็จไปหา และพระอนุรุทธได้ทูลพระพุทธองค์ว่า ท่านทั้ง ๓ องค์ไม่ประมาท พยายามปฏิบัติอย่างดี ประคองจิตให้อยู่ในกัมมัฏฐานเสมอ ซึ่งเดี๋ยวนี้ท่านกำหนดเห็นแสงสว่างได้แล้ว และแลเห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย แต่แสงสว่างนั้นอยู่ได้ไม่นาน ปรากฏอยู่เพียงชั่วขณะแล้วก็อันตรธานหายไป เมื่อแสงสว่างหายไป การเห็นรูปก็หายไปด้วย ท่านไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุไรแสงสว่างจึงปรากฏอยู่ได้ไม่นาน และเพราะเหตุใดเมื่อแสงสว่างหายไป การเห็นรูปก็หายไปด้วย

พระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระภิกษุทั้ง ๓ รูปนั้นว่า เธอทั้งหลายควรจะทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง เกี่ยวกับเรื่องนี้ ครั้นแล้วพระองค์ก็ได้ตรัสเล่าเรื่อง การปฏิบัติของพระองค์ให้ภิกษุทั้ง ๓ รูปนั้นฟังดังต่อไปนี้ :—

อนุรุทธ แม้เราเองเมื่อก่อนที่ยังไม่ได้ตรัสรู้ ยังเป็นโพธิสัตว์อยู่ เราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้ และเห็นรูปทั้งหลายได้ แต่แสงสว่างและการเห็นรูปนั้นอยู่ได้ไม่นาน ก็อันตรธานหายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างนั้นอันตรธานหายไป.

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า เพราะวิจิกิจฉาความสงสัยเกิด สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อนแสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้อย่างนี้เราจึงพยายามกระทำโดยวิธีมิให้วิจิกิจฉาเกิด.

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะไม่มีมนสิการ คือไม่ได้ใส่ใจกำหนดสมาธิให้ดี (อมนสิกาโร) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสง-สว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้อย่างนี้เราจึงได้พยายามกระทำให้มนสิการมีอยู่เสมอ

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีถีนมิทธะเกิด (คือมีความท้อแท้มีความง่วงเหงาหาวนอน) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้อย่างนี้ เราจึงได้พยายามทำโดยวิธีที่มิให้ถีนมิทธะเกิด.

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความสะดุ้งกลัว (ฉมฺภิตตฺตํ) เกิดขึ้น สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย อนุรุทธ เปรียบเหมือนคนเดินทางไกล ถ้ามีคนที่จะฆ่าเขา ปรากฏตัวออกมาทั้งสองข้างทาง เขาก็จะพึงสะดุ้งกลัวฉันใด อนุรุทธ บางครั้งความสะดุ้งกลัวในลักษณะเช่นนี้ได้เกิดขึ้นแก่เรา เพราะมีความสะดุ้งกลัวเกิดขึ้นนี่แหละ สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ความสะดุ้งกลัวเกิดขึ้น.

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความตื่นเต้น (อุพฺพิลํ) เกิดขึ้น สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย อนุรุทธ เปรียบเหมือนคนเที่ยวแสวงหาขุมทรัพย์ขุมหนึ่ง แต่ไปพบในคราวเดียวถึงห้าขุมทรัพย์ เขาก็จะพึงเกิดความตื่นเต้นฉันใด อนุรุทธ บางครั้งความตื่นเต้นในลักษณะเช่นนี้ ได้เกิดขึ้นแก่เรา เพราะมีความตื่นเต้นเกิดขึ้นนี่แหละ สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ความตื่นเต้นเกิดขึ้น

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่าอะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะกายเราไม่สงบ (ทุฏฐุลฺลํ) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้เรา จึงได้พยายาม กระทำโดยวิธีที่จะให้กายสงบอยู่เสมอ

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างกำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหายการเห็นรูปหาย.

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความเพียรจัดเกินไป (อจฺจารทฺธวิริยํ) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หายไป การเห็นรูปก็หายไป อนุรุทธ เปรียบเหมือนคนจับนกกระจาบด้วยมือทั้งสองบีบไว้แน่น นกกระจาบนั้นก็จะพึงตายในมือนั่นเองฉันใด อนุรุทธ บางครั้งเรามีความเพียรจัดเกินไป เหมือนกับคนจับนกกระจาบไว้แน่นฉะนั้น เพราะมีความเพียรจัดเช่นนี้แหละสมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้เราจึงได้พยายาม กระทำโดยวิธีที่จะ มิให้ความ เพียรจัด เกินไปเกิดขึ้น

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหายการเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความเพียรย่อหย่อนเกินไป (อติลีนวิริยํ) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หายไป การเห็นรูปก็หายไป อนุรุทธ เปรียบเหมือนคนจับนกกระจาบไว้อย่างหลวม ๆ นกกระจาบนั้นก็จะพึงหลุดจากมือบินหนีไปฉันใด อนุรุทธ บางครั้งเรามีความเพียรย่อหย่อน เหมือนกับคนจับนกกระจาบไว้อย่างหลวม ๆ ฉะนั้น เพราะมีความเพียรย่อหย่อนเช่นนี้แหละ สมาธิของเราจึงได้เคลื่อนเมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ความเพียรอันย่อหย่อนเกินไปนั้นเกิดขึ้น

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า

อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีตัณหากระซิบ (อภิชปฺปา) เกิดขึ้น สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หายไป การเห็นรูปก็หายไป เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ตัณหากระซิบเกิดขึ้น.

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะกำหนดอารมณ์หลายอย่างต่าง ๆ กัน คือใจส่ายไปในอารมณ์ต่าง ๆ (นานตฺตสญฺญา) สมาธิของเราจึงเคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การ

เห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้การกำหนดอารมณ์หลายอย่างต่างๆ กันเกิดขึ้น

อนุรุทธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะเพ่งรูปทั้งหลายมากเกินไป (รูปานํ อตินิชฺฌายิตตฺตํ) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะไม่ให้การเพ่งรูปเกินไปเกิดขึ้น

อนุรุทธ เรารู้แจ้ง:–

วิจิกิจฉา ความสงสัย เป็นอุปกิเลสของจิต

อมนสิการ ความไม่ใส่ใจ เป็นอุปกิเลสของจิต

ถีนมิทธะ ความท้อแท้ ความง่วงเหงาหาวนอน เป็นอุปกิเลสของจิต

ฉัมภิตัตตะ ความสะดุ้งกลัว เป็นอุปกิเลสของจิต

อุพพิละ ความตื่นเต้น เป็นอุปกิเลสของจิต

ทุฏฐุลละ ความไม่สงบกาย เป็นอุปกิเลสของจิต

อัจจารัทธวิริยะ ความเพียรจัดเกินไป เป็นอุปกิเลสของจิต

อติลีนวิริยะ ความเพียรย่อหย่อนเกินไป เป็นอุปกิเลสของจิต

อภิชัปปา ตัณหากระซิบ เป็นอุปกิเลสของจิต

นานัตตสัญญา ความกำหนดอารมณ์หลาย
อย่างต่างๆ กัน เป็นอุปกิเลส
ของจิต

รูปานํ อตินิชฌายิตัตตะ ความเพ่งรูปทั้ง-
หลายมากเกินไป เป็นอุป
กิเลสของจิต

เพราะรู้แจ้งเช่นนี้ เราจึงได้ละอุปกิเลสเหล่านี้ทั้งหมด

อนุรุทธ เรานั้นเมื่อไม่ประมาท พยายามปฏิบัติอยู่ บางครั้งเราก็กำหนดเห็นแต่แสงสว่างแต่ไม่เห็นรูปทั้งหลาย บางครั้งก็เห็นแต่รูปทั้งหลายแต่ไม่เห็นแสงสว่าง เราเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้างตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งวันทั้งคืนบ้าง อนุรุทธเราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บางครั้งเห็นแต่แสงสว่าง แต่รูปทั้งหลายไม่เห็น และบางครั้งเห็นแต่รูปทั้งหลาย แต่แสง

สว่างไม่เห็น ซึ่งเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า ในสมัยใดไม่ได้ใส่ใจกำหนดดูรูป ใส่ใจกำหนดดูแต่แสงสว่าง ในสมัยนั้นเราก็เห็นแต่แสงสว่าง แต่ไม่เห็นรูปทั้งหลาย แต่ถ้าในสมัยใดไม่ได้ใส่ใจกำหนดดูแสงสว่าง ใส่ใจดูแต่รูปทั้งหลาย ในสมัยนั้นเราก็เห็นแต่รูปทั้งหลาย แต่ไม่เห็นแสงสว่าง (ความจริงแสงสว่างมีอยู่ แต่เนื่องจากไม่สนใจ จึงไม่รู้ว่าแสงสว่างมีหรือไม่ เพราะโดยธรรมดาถ้าแสงสว่างไม่มี จะเห็นรูปทั้งหลายไม่ได้) เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง.

อนุรุทธ เรานั้นเมื่อไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ บางครั้งก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้น้อย และเห็นรูปได้น้อย (คือเห็นได้จำนวนน้อยและเห็นได้ไม่ชัด) แต่บางครั้งก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้มากมาย เห็นรูปได้มากมาย (คือเห็นได้จำนวนมาก

และเห็นได้ชัดมาก) เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้างตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง อนุรุทธ เราได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บางครั้งก็กำหนดเห็นแสงได้น้อยเห็นรูปได้น้อย แต่บางครั้งก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้มากมาย เห็นรูปได้มากมาย เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้างตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง

ครั้นแล้วก็เราก็คิดได้ว่า:—

สมัยใด สมาธิของเราน้อย สมัยนั้นจักษุของเราก็น้อย เมื่อมีจักษุน้อย เราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้น้อย และเห็นรูปได้น้อย

แต่ถ้าสมัยใด สมาธิของเรามาก สมัยนั้นจักษุของเราก็มาก เมื่อมีจักษุมาก เราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้มาก และเห็นรูปได้มาก เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง

—อุปักกิเลสสูตร ม. อุปริ ๑๔/๓๐๒

ข้อความในพระสูตรนี้มีคำบางคำเข้าใจยาก เช่นคำว่า ทุฏฺฐุลฺลํ ซึ่งข้าพเจ้าแปลว่าความไม่สงบกายนั้น เป็นการแปลตามมติของอรรถกถาตอนนี้ เพราะท่านอธิบายไว้ดังนี้ ทุฏฺฐุลฺลํ ก็คือ กายทรโถ หรือ กายาลสิยํ กายทรโถ แปลว่า ความกระสับกระส่ายหรือความไม่สงบทางกาย กายาลสิยํ แปลว่า ความเกียจคร้านทางกาย ซึ่งสำนวนที่เป็นบาลีมีดังนี้ :—

ทุฏฺฐุลฺลนฺติ มยา วิริยํ คาฬฺหํ ปคฺคหิตํ, เตน เม อุพฺพิลํ อุปฺปนฺนํ, วิริยํ สิถิลมกาสึ. ตโต กายทรโถ กายทุฏฺฐุลฺลนฺติ กายทรโถ กายาลสิยํ อุทปาทิ.

—ปปัญจสูทนี ๓/๖๑๓

คำบาลีนี้แปลว่า คำว่าทุฏฺฐุลฺลํ มีอธิบายว่า เมื่อเราประกอบความเพียรมาก ความตื่นเต้นก็ได้เกิดแก่เรา ฉะนั้นจึงได้ลดความเพียรลง แต่ครั้นลดความเพียรลงแล้ว ความกระสับกระส่ายทางกาย ความเกียจคร้านทางกายก็ได้เกิดขึ้นอีก และที่ว่า

ทุฏฺฐุลฺลํ หมายถึงกายทรโถ ความกระสับกระส่ายทางกายนั้น ก็เพราะมีหลักอ้างอิงว่า กายทรโถ คือ กายทุฏฺฐุลฺลํ

การที่พระอรรถกถาจารย์อธิบายเช่นนี้ ก็โดยถือหลักว่า เหตุการณ์อันนี้เป็นเรื่องของพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ทรงเล่าให้พระอนุรุทธกับภิกษุอีก ๒ รูปฟัง จึงได้แปลความหมายของคำว่า ทุฏฺฐุลฺลํ เช่นนั้น

ที่จริงคำว่า ทุฏฺฐุลฺลํ ถ้าเป็นที่อื่น เช่นในเรื่องของวินัยคำนี้แปลว่า ความชั่วหยาบ เช่น การเป็นอาบัติสังฆาทิเสสบางข้อ ในที่นั้นถือว่าเป็นความชั่วหยาบ เช่นหลักฐานที่มาดังต่อไปนี้:—

อนุปสมฺปนฺนสฺส สุกฺกวิสฏฺฐิ จ กายสํสคฺโค จาติ อยํ ทุฏฺฐุลฺโล นาม อชฺฌาจาโร.

-สมันตปสาทิกา ๒/๔๑

ทุฏฺฐุลฺลนฺติ ทุฏฺฐุ กิเลสสนฺทูสิตํ ถุลฺลญฺจ อสุขุมํ อนิปุณภาวโตติ ทุฏฺฐุลฺลํ.

-สมันตปสาทิกา ๑/๒๕๕

เอตฺถ จ ยสฺมา ตสฺส กมฺมสฺส (เมถุนกมฺมสฺส) ปริวารภูตํ ทสฺสนมฺปิ คหณมฺปิ อามสนมฺปิ ผุสนมฺปิ ฆฏฺฏนมฺปิ ทุฏฺฐุลฺลํ ตสฺมาปิ ตํ กมฺมํ ทุฏฺฐุลฺลํ ยนฺตํ ทุฏฺฐุลฺลํ โส เมถุนธมฺโม.

—สมันตปสาทิกา ๑/๓๐๒

และในอรรถกถาสัทธัมมปโชติกา ๑/๓๒๔ คำว่า ทุฏฺฐุลฺลํ ก็อธิบายอย่างเดียวกับในสมันตปสาทิกา ๑/๓๐๒ คำบาลีเหล่านี้คัดมาเพื่อให้ผู้รู้บาลีพิจารณาให้ถี่ถ้วนเท่านั้น

ข้อความอีกตอนหนึ่งที่ชวนให้สงสัย ทำความเข้าใจยาก ก็คือตอนที่ว่า "อนุรุทธ เรานั้นเมื่อไม่ประมาทมีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ บางครั้งเราก็กำหนดเห็นแต่แสงสว่าง แต่ไม่เห็นรูปทั้งหลาย บางครั้งก็เห็นแต่รูปทั้งหลาย แต่ไม่เห็นแสงสว่าง"

ที่ว่าชวนให้สงสัยก็คือ โดยธรรมดาถ้าเห็นแสงสว่างแล้วบางครั้งก็อาจเห็นรูป แต่บางครั้งก็อาจไม่เห็น อันนี้ไม่แน่ แต่ในกรณีที่เห็นรูปแล้ว จะไม่เห็นแสงสว่างด้วยนั้น รู้สึกว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่ตอนนี้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า แสงสว่างมีอยู่ แต่เนื่องจากไม่สนใจ จึงไม่รู้ว่าแสงสว่างนั้นมีหรือไม่มี เพราะ

โดยธรรมดาถ้าแสงสว่างไม่มี จะเห็นรูปทั้งหลายไม่ได้ นี่เป็นความเข้าใจส่วนตัวของข้าพเจ้า ซึ่งอาจจะผิดก็ได้ ฉะนั้นเพื่อที่จะให้ท่านผู้รู้ได้พิจารณาข้อความตอนนี้ให้ละเอียด จึงขอคัดคำบาลีเฉพาะตอนนี้มาให้ท่านได้พิจารณาดังต่อไปนี้.

โส โข อหํ อนุรุทฺธา อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต โอภาสํ หิ โข สญฺชานามิ น จ รูปานิ ปสฺสามิ; รูปานิ หิ โข ปสฺสามิ น จ โอภาสํ สญฺชานามิ; เกวลมฺปิ รตฺตึ เกวลมฺปิ ทิวสํ เกวลมฺปิ รตฺตินฺทิวํ. ตสฺส มยฺหํ อนุรุทฺธา เอตทโหสิ โก นุ โข เหตุ โก ปจฺจโย โยหํ โอภาสํ หิ โข สญฺชานามิ น จ รูปานิ ปสฺสามิ; รูปานิ หิ โข ปสฺสามิ น จ โอภาสํ สญฺชานามิ เกวลมฺปิ รตฺตึ เกวลมฺปิ ทิวสํ เกวลมฺปิ รตฺตินฺทิวนฺติ. ตสฺส มยฺหํ อนุรุทฺธา เอตทโหสิ:—

ยสฺมึ โข อหํ สมเย รูปนิมิตฺตํ อมนสิกริตฺวา โอภาสนิมิตฺตํ มนสิกโรมิ; โอภาสํ หิ โข ตสฺมึ สมเย สญฺชานามิ น จ รูปานิ ปสฺสามิ. ยสฺมึ ปนาหํ สมเย โอภาสนิมิตฺตํ อมนสิกริตฺวา รูปนิมิตฺตํ มนสิกโรมิ;

รูปานิ หิ โข ตสฺมึ สมเย ปสฺสามิ น จ โอภาสํ สญฺชานามิ เกวลมฺปิ รตฺตึ เกวลมฺปิ ทิวสํ เกวลมฺปิ รตฺตินฺทิวนฺติ.

ข้อความบาลีตั้งแต่คำว่า ยสฺมึ โข อหํ ฯลฯ แปลว่า

ในสมัยใด เราไม่ได้ใส่ใจถึงรูปนิมิต ใส่ใจแต่โอภาสนิมิต ในสมัยนั้น เราก็กำหนดเห็นแสงสว่าง แต่ไม่เห็นรูปทั้งหลาย แต่ในสมัยใด เราไม่ได้ใส่ใจถึงโอภาสนิมิต ใส่ใจแต่รูปนิมิต ในสมัยนั้น เราก็เห็นแต่รูปทั้งหลาย แต่ไม่เห็นแสงสว่างเป็นอย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืน และทั้งวันบ้าง

ตอนนี้อรรถกถาอธิบายว่า:—

คำว่า ใส่ใจถึงโอภาสนิมิต นั้น หมายถึง ใส่ใจถึงแต่แสงสว่างที่บริกรรมอย่างเดียวเท่านั้น

คำว่า ใส่ใจถึงรูปนิมิต นั้น หมายถึง ใส่ใจถึงแต่รูปที่เห็นด้วยทิพพจักษุอย่างเดียวเท่านั้น

คำว่า ไม่เห็นรูปทั้งหลายนั้น หมายถึง ไม่เห็นรูปทั้งหลายด้วยทิพพจักษุ

โอภาสนิมิตฺตํ มนสิกโรมีติ ปริกมฺโมภาสเมว มนสิกโรมิ

น จ รูปานิ ปสฺสามีติ ทิพฺพจกฺขุนา รูปานิ น ปสฺสามิ

รูปนิมิตฺตํ มนสิกโรมีติ ทิพฺพจกฺขุนา วิสยรูปเมว มนสิกโรมิ.

—ป.สู. ๓/๖๑๔

อนึ่งคำว่า สญฺชานาติ ซึ่งข้าพเจ้าแปลว่า กำหนดเห็นนั้น คำนี้ส่วนมากแปลกันว่า จำได้ เพราะคำว่าสัญญาแปลกันว่า จำได้ หมายรู้ สัญญาเป็นคำนาม สญฺชานาติเป็นกิริยา ซึ่งทั้ง ๒ คำนี้มีรากศัพท์อันเดียวกัน ฉะนั้นจึงแปลกันเช่นนั้น แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าแปลเช่นนั้นผู้อ่านอาจจะแปลความหมายไม่ถูก ข้าพเจ้าจึงแปลเสียใหม่ว่า กำหนดเห็น

อนึ่งคำว่า วิญญาณ ซึ่งมีวิเคราะห์ว่า อารมฺมณํ วิชานาตีติ วิญฺญาณํ นั้น จงสังเกตคำว่า วิชานาติ ซึ่งแปลว่า รู้ คำว่า รู้ในที่นี้ไม่ใช่หมายถึงเข้าใจ แต่หมายถึงรู้ทางอายตนะทั้ง ๖ กล่าวคือ รู้ทางตา คือเห็น

รู้ทางหู คือได้ยิน รู้ทางจมูก คือได้กลิ่น รู้ทางลิ้น คือรู้สึกรส รู้ทางกาย คือรู้สัมผัสทางกาย รู้ทางใจ คือรู้ธัมมารมณ์ จงสังเกตว่า รู้ในความหมายของวิญญาณนี้ แปลว่า เห็นก็ได้ ได้ยินก็ได้ ดังนี้เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ คำว่า สญฺชานาติ ซึ่งมาจากคำว่า สํ+ชานาติ ชานาติ ในที่นี้จึงแปลว่า เห็น ก็ได้ ส่วน สํ นั้นแปลว่า กำหนด

อนึ่งเพื่อที่จะให้เข้าใจความหมายของคำว่า สญฺชานาติ ดีขึ้น ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะดูคำแปลของคำว่า สัญญา เทียบเคียง ซึ่งศาสตราจารย์ริสเดวิดส์เป็นผู้แปลไว้ดังต่อไปนี้:—

Sense, perception, discernment, recognition, assimilation of sensation, awareness.

โปรดสังเกตว่า สัญญา แปลว่า Discernment การมองเห็น ก็ได้ แปลว่า sense ซึ่งหมายถึง การเห็นการได้ยิน เป็นต้นก็ได้ และโปรดสังเกตคำแปลต่อไปนี้อีก

เนวสญฺญานาสญฺญา Neither consciousness nor unconsciousness

อมฺพผลสญฺญาย In the notion or imagining of mango fruit.

สญฺญํ กโรติ To imagine, to think.

สญฺชานาติ To rocognize, perceive, know, to be aware of, to think, to suppose, to call, name, nickname.

ประเด็นสำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่า

ชีวิตโอปปาติกะเกิดขึ้นได้อย่างไร ? โอปปาติกะ ในชีวิตของมนุษย์มีหรือไม่ ? และทำอย่างไรจึงจะรู้แจ้งในเรื่องเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง ?

หลักวิชาต่าง ๆ เท่าที่ข้าพเจ้าได้อ้างมาแล้ว เข้าใจว่าคงจะเพียงพอสำหรับที่จะทำให้นักศึกษาลงความเห็นว่า เรื่องโอปปาติกะนั้นไม่ใช่เรื่องนิยาย แต่หากเป็นเรื่องที่มีความจริงและเป็นเรื่องที่ใคร ๆ ก็รู้ได้ พิสูจน์ได้ด้วยตนเอง ถ้าหากได้

ศึกษาหลักวิชาและฝึกสมาธิได้ขั้นสูง และเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะตัดออกเสียไม่ได้ และมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเพื่อการละกิเลส มีความเกี่ยวข้องกับการวางพื้นฐานศีลธรรมทั้งในทางส่วนตัว และสังคม ขอได้โปรดอ่านพระสูตรต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าได้อ้างมาด้วยความละเอียด พยายามทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง มิฉะนั้น ท่านอาจจะมองไม่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ และอาจจะจับประเด็นที่จะทำให้เข้าใจมาปะติดปะต่อกันไม่ได้ ด้วยความเป็นห่วงถึงเรื่องนี้ ฉะนั้นในบทสุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าจะลำดับความของประเด็นต่าง ๆ เท่าที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อให้เข้าใจเรื่องนี้ง่ายขึ้น

ประเด็นที่ ๑

ชีวิตของโอปปาติกะคล้ายกับชีวิตในความฝัน

โปรดสังเกตว่า ในเวลานอนหลับและฝันนั้น ชีวิตที่ปรากฏในความฝันโดยมากมักจะมีรูปร่างเหมือนกับในเวลาที่เรานอน แต่เรื่องนี้ไม่แน่นัก เพราะรูปร่างอาจจะเปลี่ยนไป

อย่างไรก็ได้ สุดแล้วแต่ความนึกคิดในขณะนั้นจะสร้างขึ้นมา และในความฝันมีการเห็นการได้ยิน การรู้สึกกลิ่น การรู้สึกรส การรู้สึกสัมผัสทางกาย มีความนึกคิด มีความรู้สึกคล้าย ๆ กับในขณะที่ตื่นอยู่ ถ้าไม่ฝันซ้อนฝัน ตลอดเวลาที่ฝันอยู่จะรู้สึกว่าทุกอย่างในความฝันเป็นความจริง ประเด็นสำคัญมีอยู่ว่า ทุกอย่างในความฝันเกิดจากความนึกคิด

ประเด็นที่ ๒

ทุกอย่างในโลกของโอปปาติกะเกิดจากใจ

โปรดนึกถึงหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า:—

"กตโม-มโนมโย อตฺตปฏิลาโภ? รูปี มโนมโย สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริโย อยํ มโนมโย อตฺตปฏิลาโภ

การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นไฉน? อัตตาใดซึ่งมีรูปสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้ เรียกว่าการได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ

อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ก็คือ กายทิพย์หรือรูปร่างของโอปปาติกะทั้งหลาย

คำว่า **มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน** หมายความว่า ในความรู้สึกของโอปปาติกะ เขารู้สึกว่าเขามีมือ มีเท้า มีศีรษะ และมีอวัยวะอื่น ๆ. อีกหลายอย่าง เหมือนกับในขณะที่เป็นมนุษย์ ตัวเขาเองก็มองเห็นได้ ผู้ที่เข้าสมาธิไปเห็น ก็เห็นว่าเขามีทุกอย่างเหมือนกับในขณะที่เขาเป็นคน

คำว่า **มีอินทรีย์บริบูรณ์** หมายความว่า มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทำหน้าที่ได้อย่างเดียวกับในขณะที่ยังเป็นมนุษย์ เว้นไว้แต่บางอย่างมีอะไรพิเศษกว่า เช่นเห็นได้ไกลกว่าตามนุษย์ เห็นสิ่งของในที่กำบังได้ดังนี้เป็นต้น

โปรดนึกอีกครั้งว่า อัตตาคือตัวตนของโอปปาติกะ มีรูปร่างปรากฏ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ และทุกอย่างสำเร็จด้วยใจ

ประเด็นที่ ๓

โอปปาติกะในชีวิตของมนุษย์

โปรดนึกถึงหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ;—

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต มโนมยํ อภินิมฺมินนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ โส อิมมฺหา กายา-อญฺญํ กายํ อภินิมฺมินาติ รูปึ มโนมยํ สพฺพงฺคปจฺจงฺคึ อหีนินฺทฺริยํ เสยฺยถาปิ มหาราช ปุริโส มุญฺชมฺหา อิสิกํ ปพฺพาเหยฺย.

ภิกษุนั้น เมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยียวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิตอ่อนโยนควรแก่การงาน ดำรงอยู่มั่นคงไม่หวั่นไหวเช่นนั้นแล้ว ก็น้อมจิตไปเพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ เธอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นนั้นเป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ (คือมีอายตนะภายในครบทุกอย่าง) มหาราชะเปรียบเหมือนบุรุษชักไส้ออกจากหญ้าปล้อง ฉะนั้น

โปรดสังเกตคำว่า :—

"เธอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่ง จากกายนี้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นนั้น เป็นกายที่มีรูปเป็นกายที่สำเร็จ

ด้วยใจมีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วนมีอินทรีย์บริบูรณ์"

ข้อความในตอนนี้โปรดนำไปเทียบกับคำที่ว่า ;—

"การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นไฉน ? อัตตาใดซึ่งมีรูปสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วนมีอินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้เรียกว่าการได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ"

ข้อความทั้ง ๒ ตอน แสดงลักษณะของกายที่สำเร็จด้วยใจอย่างเดียวกัน แต่มีประเด็นที่สำคัญต่างกัน กล่าวคือ

ผู้ได้ฌานแล้วเนรมิตกายขึ้นอีกอันหนึ่งนั้น ก็คือกายที่เป็นโอปปาติกะในชีวิตนี้

ส่วนข้อที่ว่า การได้อัตตาใดซึ่งมีรูปสำเร็จด้วยใจนั้น หมายถึง คนเราตายแล้วไปเกิดเป็นโอปปาติกะซึ่งมีรูปร่างตัวตนที่สำเร็จด้วยใจ

โปรดสังเกตว่า กายโอปปาติกะซึ่งเกิดจากการเนรมิตของผู้ที่ได้ฌาน กับกายโอปปาติกะของผู้ที่ตายไปเกิดนั้น ต่างก็มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์เหมือนกัน

ในทางพระพุทธศาสนามีกล่าวถึงว่า ผู้ที่ได้ฌาน สามารถที่จะไปเมืองนรกสวรรค์ เข้าฌานไปดูเหตุการณ์ในที่ต่างๆและสามารถจะติดต่อกับโอปปาติกะ ทั้งหลายได้ สามารถจะติดต่อกับผู้ที่ได้ฌานเหมือนกันได้ เรื่องต่าง ๆ ในทำนองนี้ ความจริงไม่ใช่เรื่องนิยาย เพราะเดี๋ยวนี้คนที่ได้สมาธิใน ขั้นเข้าไป ติดต่อ กับโอปปาติกะนั้นมีแล้ว และข้อเท็จจริงที่ได้พิสูจน์แล้วมีดังนี้คือ:-

๑. ผู้ที่เข้าสมาธิไปติดต่อกับโอปปาติกะนั้นเป็นเหมือนกับหลับไป และเป็นการหลับอย่างสนิทไม่รู้สึกตัวเอาทีเดียว ไม่ว่าจะเขย่าตัวหรือเอาเข็มแทงหรือทำอย่างไร ๆ ก็ตาม ตลอดเวลาที่อยู่ในสมาธิยังไม่ถึงเวลาออก ไม่มีทางรู้สึกตัว ประสาททั้ง ๕ ไม่รับรู้เหตุการณ์ภายนอกใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ครั้นแล้วในชั่วขณะที่จิตดับไปนั้น ก็เป็นเหมือนกับว่าเขาฝันไป กล่าวคือจะมีตัวเขาเองปรากฏอยู่ในโลกของโอปปาติกะ และในขณะที่อยู่ในโลกของโอปปาติกะนั้น มีการเห็น การได้ยิน รู้สึกกลิ่น รู้สึกรส รู้สึก

สัมผัสทางกาย และมีความนึกคิด สภาพของชีวิต ในขณะนั้น ไม่ผิดอะไรกับสภาพของพวกโอปปาติกะ ฉะนั้นจึงพูดจาติดต่อกันได้ เหมือนกับว่าเป็นคนด้วยกัน จากตัวอย่างเช่นนี้แหละที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เธอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นนั้นเป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์"

๒. รูปอันใดที่มนุษย์เห็น เสียงอันใดที่มนุษย์ได้ยิน กลิ่นอันใดที่มนุษย์รู้สึก รสอันใดที่มนุษย์รู้สึก สัมผัสอันใดที่มนุษย์รู้สึก พวกโอปปาติกะบอกได้ถูกต้องตรงกับมนุษย์ เราทำอะไร เขาเห็น เราพูดอะไร เขาได้ยิน รวมความว่าพวกโอปปาติกะก็คือชีวิตพวกหนึ่งที่มีอะไรหลายอย่างคล้ายกับมนุษย์ แต่พิเศษตรงที่ตาธรรมดาของเรามองไม่เห็นเท่านั้น

ความจริงเท่าที่พิสูจน์ได้ในขณะนี้มีเพียงเท่านี้ ส่วนความจริงอีกหลายอย่างที่คัมภีร์กล่าวไว้ แต่ยังพิสูจน์ไม่ได้คือ:—

๑. โอปปาติกะจะไปไหน พอนึกเสร็จ ก็ไปถึงที่นั้นแล้ว ไม่ว่าที่นั้นจะไกลสักแค่ไหนก็ตาม เพราะเป็นการไปด้วยใจ และรูปร่างนั้นก็สำเร็จด้วยใจ ฉะนั้นจึงไปได้เร็วชั่วขณะจิตหนึ่งเท่านั้น

เรื่องนี้ยังพิสูจน์ไม่ได้ ก็เพราะผู้ที่ได้สมาธิติดต่อกับโอปปาติกะได้ในขณะนี้นั้น ยังไม่อาจจะส่งกายที่สำเร็จด้วยใจนั้นไปดูสิ่งที่อยู่ไกล ๆ ได้ เนื่องจากกำลังสมาธิยังไม่พอ แต่จากคำบอกเล่าปรากฏว่าที่อื่นมีคนทำได้ ซึ่งข้าพเจ้าไม่กล้ายืนยัน เพราะไม่ได้เห็นด้วยตนเอง แต่ก็เชื่อว่าการส่งกายที่สำเร็จด้วยใจไปดูอะไรต่ออะไรในที่ไกล ๆ นั้น เป็นไปได้แน่นอน และอันนี้ในเมื่อทำสำเร็จแล้วจะมีประโยชน์มากมาย

๒. นรก--สวรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่หรือเป็นโลกอีกแห่งหนึ่ง ในคัมภีร์กล่าวว่ามี แต่ยังพิสูจน์ไม่ได้ เพราะเนื่องจากยังส่งกายที่สำเร็จด้วยใจ ให้ไปในที่ต่าง ๆ ยังไม่ได้ ขณะนี้เมื่อเข้าสมาธิไปแล้ว เห็นพวกโอปปาติกะได้เฉพาะแต่ในเมื่อเขาอยู่ในที่นั้น

ข้อที่แปลกอย่างหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าเองก็ไม่เข้าใจ ก็คือ เมื่อเข้าไปอยู่ในโลกของโอปปาติกะ เห็นเฉพาะแต่พวกโอปปาติกะ แต่สภาพในโลกนี้มองไม่เห็น ทั้งที่พวกโอปปาติกะมองเห็น อันนี้อาจจะเป็นเพราะการได้สมาธิขั้นเห็นโอปปาติกะนี้ยังไม่สมบูรณ์นั่นเอง ซึ่งถ้าสมบูรณ์จริง ๆ แล้วก็จะมีความสามารถอย่างเดียวกับโอปปาติกะทั้งหลาย กล่าวคือตลอดเวลาที่มีกายเกิดขึ้นอีกอันหนึ่ง ในขณะที่อยู่ในสมาธินั้น จะสามารถรู้เห็น ได้ยิน และบอกเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างเดียวกับโอปปาติกะทั้งหลาย.

๓. เรื่องอภินิหารต่าง ๆ ของผีและของเทวดา เช่น ผีสามารถปรากฏตัวให้บางคนเห็นได้ ทำเสียงให้คนได้ยินได้ เลื่อนสิ่งของต่าง ๆ ได้ เปิดประตูหน้าต่างได้ ทำร้ายคนได้ ดังนี้เป็นต้น และเทวดาสามารถจำแลงตัวมาช่วยเหลือคน หรือเนรมิตสิ่งของต่าง ๆ ให้กับคน หรือเอาอาหารมาให้คนกิน หรือสามารถดลใจให้คนเราคิดอย่างไรก็ได้ ดังนี้เป็นต้น เรื่องต่าง ๆ ในทำนองนี้ยังไม่เคยพบเห็นด้วยตนเองเลย และส่วนมากเท่าที่ทราบกันก็เป็นเรื่องเล่าต่อ ๆ กัน

มา หาหลักฐานยืนยันได้ยาก ในคัมภีร์เองก็ไม่มีกล่าวถึงเรื่องในลักษณะเช่นนี้ นอกจากในคัมภีร์ชาดก ก็มีกล่าวถึงบ้าง ดังเช่นในเรื่องพระเวสสันดร ซึ่งกล่าวว่า ท้าววิษณุกรรม โดยบัญชาของพระอินทร์ ให้มาเนรมิตอาศรมให้กับพระเวสสันดร เทวดาแปลงตัวเป็นเสือเป็นราชสีห์ ขวางทางพระนางมัทรี ดังนี้เป็นต้น เรื่องอภินิหารต่าง ๆ ในทำนองนี้ ข้าพเจ้าไม่กล้ายืนยันว่าจริงหรือไม่จริง เพราะยังพิสูจน์ไม่ได้

ประเด็นที่ ๔

การรู้แจ้งเรื่องโอปปาติกะ

โปรดนึกถึงคำที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ผู้ใดถ้ามีวาทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้แล้ว เป็นมิจฉาทิฏฐิ กล่าวคือมีความเห็นว่า :–

"สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ได้บรรลุธรรมอันชอบ กระทำให้แจ้งด้วยตนเองซึ่งโลกนี้และโลกอื่นด้วยอภิญญา แล้วสอนให้คนอื่นรู้ด้วย ไม่มี"

พระพุทธเจ้าทรงรู้แจ้ง เรื่องโอปปาติกะทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสมาธิ ที่ทำให้เกิดแสงสว่างในใจ พระอรหันต์ทั้งหลาย พระโยคี ฤาษี ตลอดทั้งนักปฏิบัติทางสมาธิทั้งหลาย รู้เรื่องโอปปาติกะก็ด้วยวิธีเดียวกันนี้ ฉะนั้นผู้ที่ปรารถนาจะรู้เรื่องนี้จริง ๆ ด้วยตนเอง จึงไม่มีทางอื่น นอกจากจะต้องพยายามฝึกสมาธิให้ถึงขั้นมีแสงสว่างเกิดในใจ และต้องเป็นแสงที่โปร่งไม่มีสี และต้องสว่างมากด้วย จึงจะเห็นโอปปาติกะทั้งหลายได้ และก่อนที่จะไปถึงขั้นนี้ จะต้องฝึกสมาธิให้มีความสามารถหลับได้ในทันทีเสียก่อน ไม่เช่นนั้นการเห็นการติดต่อจะไม่สมบูรณ์

อนึ่งข้อความที่ได้กล่าวมาแล้วว่า "ผู้ที่ได้ฌานขั้นสูงย่อมสามารถเนรมิตกาย ที่สำเร็จด้วยใจขึ้นมาได้ ซึ่งกายนี้มีลักษณะอย่างเดียว กับกายของโอปปาติกะ" นี้ โปรดพิจารณาให้ถี่ถ้วน เพราะความตอนนี้เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะไขให้ความสว่างว่า สภาพแห่งชีวิตของโอปปาติกะตามที่กล่าวมาแล้วนั้นมีได้จริง ๆ หรือ ? ถ้าท่านเชื่อว่าผู้ได้ฌานย่อมเนรมิตกาย ที่สำเร็จด้วยใจขึ้นมาได้

ท่านก็จะไม่สงสัยเลยว่า คนที่ตายไปแล้วก็ย่อมเกิดเป็นโอปปาติกะได้ ชีวิตใน ความฝันเป็น ตัวอย่างเทียบเคียงที่พอจะทำให้เข้าใจ เรื่องโอปปาติกะได้บางอย่าง แต่มีอะไรอีกหลายอย่างไม่เหมือนกันเลย เว้นไว้แต่ว่า บางคนจะหลับอย่างสนิท หลับได้ลึกเหมือนกับการเข้าสมาธิขั้นลึก ซึ่งพอหลับสนิทเช่นนั้นแล้วก็ฝัน และเรื่องที่ปรากฏในความฝันเป็นความจริง เช่นฝันว่าไปพบใครมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไร ปรากฏว่าตรงกับความจริง เรื่องอย่างนี้เป็นไปได้ คนที่ไม่เข้าใจหลักวิชาเรื่องการถอดกาย หรือถ้าจะพูดให้ถูกคือการเนรมิตกายขึ้นอีกอันหนึ่งด้วยใจที่เป็นสมาธิ ก็มักจะพูดว่า *คนนั้นถอดวิญญาณไปเที่ยว* หรือพูดว่า *เจตภูตของคนนั้นออกจากร่างไปเที่ยว* ซึ่งความเป็นจริงไม่ใช่เช่นนั้น แต่อย่างไรก็ดี เรื่องนี้คนที่ไม่เรียนเรื่องปฏิจจสมุปบาทให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้วเข้าใจยากมาก ฉะนั้น ถ้าท่านผู้ใดไม่เข้าใจเรื่องที่ข้าพเจ้ากล่าวมา แต่ปรารถนาที่จะทำความเข้าใจเรื่อง

นี้ให้แจ่มแจ้งจริง ๆ ก็เป็นความจำเป็นไม่มีทางหลีกเลี่ยง สำหรับท่าน ที่จะต้องพยายามศึกษาเรื่องปฏิจจสมุปบาทให้เข้าใจ ซึ่งเรื่องที่ว่านี้ข้าพเจ้าสอนทุกอาทิตย์ที่ห้องฝึกสมาธิของแผนกธรรมวิจัย และหนังสือที่อธิบายเรื่องนี้โดยตรงก็ได้เขียนไว้แล้ว ผู้สนใจโปรดติดต่อกับข้าพเจ้า ณ สถานที่ดังกล่าว หรือจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่แผนกนี้ก็ได้

ทุกอย่างเกิดจากใจ

บทนี้ได้เขียนขมวดใจความสำคัญไว้ให้สำหรับผู้ที่ได้เคยเรียนเรื่องปฏิจจสมุปบาทมาแล้ว เพื่อให้เข้าใจเรื่องโอปปาติกะชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่เคยเรียนมา ก็อาจจะลำบากสักหน่อยที่จะเข้าใจข้อความที่จะกล่าวต่อไปนี้

พระพุทธเจ้าตรัสว่า :—

มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา

มโน คือ วิญญาณ เป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย ประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จมาแต่ใจ

คำว่า **ธมฺมา** ซึ่งแปลว่า สิ่งทั้งหลาย ในที่นี้ตามตัวแปลว่า ธรรมทั้งหลาย และคำว่า ธรรมทั้งหลาย ในที่นี้ก็หมายถึง รูปธรรม นามธรรม และกฎธรรมดาทั้งหลาย จงสังเกตว่า ตามความหมายของพุทธพจน์นั้นย่อมหมายถึงว่า การที่วัตถุธาตุต่าง ๆ มารวมตัวกันเป็นร่างกายมีชีวิตเกิดขึ้น มีเวทนา สัญญา สังขารเกิดขึ้น ก็เนื่องมาจากวิญญาณ กฎเกณฑ์ของชีวิตทุกอย่างเกิดขึ้นก็เนื่องมาจากวิญญาณ สภาพของชีวิตในโลกนี้ต่างกัน ก็เพราะสภาพของวิญญาณไม่เหมือนกัน วิญญาณเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตทุก ๆ ประเภท

โปรดสังเกตว่า ร่างกายของเราอย่างที่มีอยู่นี้ครั้งแรกไม่มี กฎเกณฑ์ของชีวิตอย่างที่มีอยู่นี้ครั้งแรกไม่มี.

วิญญาณเป็นพลังงานอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับแสง เสียง ความร้อน ไฟฟ้า แม่เหล็ก แต่ต่างกันตรงที่วิญญาณเป็นพลังงานนามธรรม พลังงานที่มอง

ไม่เห็นตัว สัมผัสไม่ได้ด้วยประสาททั้งห้า พลังงานซึ่งมองไม่เห็นตัว สัมผัสไม่ได้ด้วยประสาททั้งห้านี่แหละ คือตัวการสำคัญที่ทำให้ชีวิตต่าง ๆ เกิดขึ้นมาในโลก ในรูปและลักษณะที่เหมือนกันบ้างต่างกันบ้าง มีกฎเกณฑ์เหมือนกันก็มี ตรงกันข้ามก็มี

จงตั้งข้อสังเกตว่า "จากสิ่งที่มองไม่เห็น ก่อให้เกิดสิ่งที่มองเห็น จากสิ่งที่ไม่มีเสียง ก่อให้เกิดสิ่งที่มีเสียง ฯ ล ฯ" ข้อเท็จจริงอันนี้มองเห็นชัด ๆ อยู่แล้วฉะนั้นถ้าหากจะมีใครบอกว่า:—

"มีอยู่ ชีวิตที่มีอะไรคล้าย ๆ กับมนุษย์ แต่ตามองไม่เห็น" ก็อย่าพึ่งปฏิเสธ เพราะตัวการที่ก่อให้เกิดชีวิตนั้น โดยธรรมดาก็เป็นสิ่งซึ่งมองไม่เห็นอยู่แล้ว และ สมรรถภาพทุกอย่างของชีวิตโดยธรรมดาก็มีอยู่ในสิ่งซึ่งมองไม่เห็นนี้อยู่แล้ว กฎเกณฑ์ของชีวิตทุกอย่างก็เกิดจากสิ่ง ๆ นี้ และวิญญาณนั้นมีวิวัฒนาการ ฉะนั้นการที่ชีวิตจะเกิดหรือมีอยู่ในลักษณะที่ต่างจากมนุษย์ หรือสัตว์ทั่วไปเท่าที่เรารู้อยู่

อย่างหน้ามือเป็นหลังมือนั้น จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ โปรดใช้ความคิดให้ละเอียด แล้วท่านจะมองเห็นว่า ชีวิตในลักษณะของโอปปาติกะนั้นเป็นสิ่งที่มีได้

ระวังอย่าให้ความรู้ที่เรียนมา กลายเป็นแว่นสี ซึ่งทำให้มองเห็นอะไรตามสีนั้น ๆ ไปเสียทั้งหมด หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นไปตามหลักที่เราได้เรียนมาเสมอไป ทฤษฎีที่ตรงกันข้ามจากที่เคยรู้กันมามักจะมีบ่อย ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษาที่มีการค้นคว้าก้าวหน้าอยู่เรื่อย ๆ พระพุทธเจ้าได้รับยกย่องจากปราชญ์ทั้งหลายว่าเป็นสัพพัญญู เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ฉะนั้นได้โปรดตระหนักถึงทฤษฎีของพระองค์ไว้บ้าง

"*สิ่งที่มองไม่เห็น (คือวิญญาณ ซึ่งเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่เป็นนามธรรม) แต่ก่อให้เกิดสิ่งที่มองเห็นได้ และภายในสิ่งที่มองไม่เห็นนี้ ได้มีสมรรถภาพอยู่มากมาย เช่นสมรรถภาพในการเห็น ในการได้ยิน ในการนึกคิด ในการจดจำ ในการจัดระเบียบ ในการ*

สร้างสรรค์ ในการคำนวณ ฯลฯ ฉะนั้น ถ้าหากสิ่ง ๆ นี้ จะดำรงอยู่ในลักษณะเป็นนามธรรมล้วน ๆ (อรูปพรหม) ไม่แสดงตัวออกมาในทางวัตถุ เหมือนกับสสารที่ยังอยู่ในลักษณะเป็นพลังงาน หรือจะสร้างรูปที่มีชีวิตจากวัตถุธาตุอันละเอียด หรือจากพลังงานของวัตถุ (โอปปาติกะที่มีรูป) จะเป็นไปได้หรือไม่?"

ปัญหาอันนี้ให้ไว้เป็นข้อคิดสั้น ๆ เผื่อว่า ท่านผู้อ่านบางคนจะเกิดความสว่างในเรื่องนี้ได้บ้าง.

ที่พึ่งอันประเสริฐ

คนโดยมากเมื่อเชื่อว่าโอปปาติกะมีจริง ก็มักจะเชื่อเกินขอบเขต เช่นเชื่อในเรื่องอภินิหารต่าง ๆ เข้าใจว่าเทวดาหรือภูตผีปีศาจจะบันดาลให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ก็ได้ ซึ่งส่วนมากก็ออกจะผิดวิสัยธรรมดา และเชื่อกันอย่างงมงาย เช่นเมื่อเกิดความเจ็บป่วย ก็ไปบวงสรวงอ้อนวอนขอให้ท่านบันดาลให้หาย หรือขอให้ช่วยบอกยาให้ หวังถูกลอตเตอรี่ก็ไปขอให้ท่านบอก หรือขอให้ช่วยบันดาลให้ถูก อยาก

มีลูก อยากมีเงิน อยากให้ชนะคดี อยากให้สอบไล่ได้ อยากไปเมืองนอก อะไรต่ออะไรอีกหลายอย่าง รวมความว่า ไม่ว่าตนเองมีความปรารถนาอะไร ก็เชื่อว่าท่านจะบันดาลให้สำเร็จได้เสียทุกอย่าง ซึ่งความเชื่อถือในลักษณะเช่นนี้เป็นไปได้น้อยเหลือเกิน แต่ถึงกระนั้นคนที่เชื่ออย่างงมงายในเรื่องเหล่านี้ก็ยังเชื่ออยู่นั่นเอง ทั้งที่ตัวอย่างเห็นได้ชัดอยู่เสมอว่า ปรารถนาสิ่งใด แล้วขอให้ท่านช่วยนั้น หลายสิบครั้งหรือหลายร้อยครั้งจึงจะสมปรารถนาสักครั้งหนึ่งและในกรณีที่สมความปรารถนานั้น ก็ไม่ได้พิสูจน์กันให้แน่ชัดลงไปว่าเป็นเพราะท่านบันดาลให้จริงหรือเปล่า? ตัวอย่างเช่นอยากสอบไล่ได้ แล้วทำพิธีบวงสรวงให้หลวงพ่อหลักเมืองหรือหลวงพ่อวัดพระแก้วช่วย (เทพเจ้าที่สิงสถิตอยู่ที่หลักเมืองและที่วัดพระแก้วเป็นพระ ไม่ใช่ฆราวาส) ครั้นแล้วผู้นั้นก็สอบไล่ได้ ในกรณีอย่างนี้ ถ้าพิจารณาถึงเหตุผลกันให้ถ่องแท้แล้ว ท่านจะมาช่วยได้อย่างไร เว้นไว้แต่เมื่อเราเชื่อว่าท่านช่วยให้สอบไล่ได้ แล้วเกิดความสบายใจ เกิดความ

เชื่อมั่นในตนเอง ข้อนี้อาจเป็นปัจจัยส่งเสริมให้สอบได้ แต่ในการจะเชื่อว่า ท่านจะบันดาลให้ได้ ทั้งที่ความรู้เราไม่พอและขี้เกียจด้วยนั้น อย่างนี้เป็นความงมงาย

อันที่จริงก่อนที่ข้าพเจ้าคิดจะเปิดเผยเรื่องเหล่านี้ ข้าพเจ้าได้ตระหนักอยู่แล้วว่า ผลร้ายของการเปิดเผยเรื่องนี้มีอยู่หลายอย่าง เช่นจะเป็นทางให้คนที่เชื่ออย่างงมงายอยู่แล้วกลับงมงายยิ่งขึ้น และคนที่ยังไม่เชื่อ พอเชื่อแล้วก็มีทางเป็นคนงมงายได้ง่าย และยังเป็นช่องทางให้พวกทุจริตคิดหลอกลวงคนอื่นด้วยเรื่องการเข้าทรง ถือโอกาสหลอกคนโง่ ๆ ได้มากขึ้น ข้าพเจ้าเคยเห็นและเคยทราบอยู่เสมอ ข้าพเจ้าเป็นห่วงเรื่องนี้อยู่มาก เพราะข้าพเจ้ารู้ดีว่า ความเชื่อถือในเรื่องอภินิหารและอะไรต่ออะไรหลายอย่างนั้น ส่วนมากเป็นไปไม่ได้ ข้าพเจ้าเองใกล้ชิดอยู่กับเทพเจ้าหลายองค์ทั้งที่ได้ติดต่อท่านอยู่เสมอ และรู้จักพวกภูตผีปีศาจก็มากมาย แต่ไม่เคยเห็นอภินิหารใด ๆ อย่างที่คนเขาเชื่อกันเลย การที่ข้าพเจ้าพยายามคิดหาทางเปิดเผยเรื่องนี้ขึ้นมา ความประสงค์ที่แท้จริงอยู่ที่ต้องการจะให้โลกได้รู้ความจริงว่า :—

๑. ความตายไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต

๒. ชีวิตไม่ใช่เริ่มต้นจากพ่อแม่ แต่ทุกคนมีอดีตมาแล้วก่อนที่จะมาเกิดในท้องแม่

๓. บุญและบาปเป็นอำนาจลึกลับที่คอยควบคุมโชค ชะตาของ คนเรา ทุกคนให้ เป็นไปตาม กรรม ที่ได้ทำไว้ไม่มีคนใดหลีกเลี่ยงได้ แต่เรื่องนี้เข้าใจยากมาก เว้นไว้แต่จะเข้าใจเรื่องชีวิตของโอปปาติกะดีแล้ว ก็จะทำให้เข้าใจถึงอำนาจของบุญและบาป ที่ควบคุมโชคชะตาของมนุษย์ได้ดี เพราะชีวิตในโลกของโอปปาติกะเป็นชีวิตที่ขึ้นอยู่กับอำนาจของบุญ และบาปอย่างเห็นได้ชัด

๔. สิ่งที่มนุษย์ควรกลัว ไม่ใช่อำนาจของกฎหมาย หรืออำนาจอะไรอย่างอื่น แต่ที่แท้คือบาปหรือความชั่วที่เกิดในใจ และสิ่งที่มนุษย์ควรเสาะแสวงหาเพิ่มพูนให้มาก ไม่ใช่เงินหรือทรัพย์สมบัติใด ๆ ไม่ใช่เกียรติยศหรืออำนาจอิทธิพลใด ๆ แต่ที่แท้คือบุญกุศล หรือคุณธรรมความดีต่าง ๆ เพราะ

บุญและบาปนั้น เป็นสิ่งที่ติดตามวิญญาณไปได้ทุกหน ทุกแห่ง บุญและบาปนี่แหละคืออำนาจบันดาลที่สูงกว่าอำนาจบันดาลของเทพเจ้าใด ๆ และถ้าหากว่าจะมีภูตผีปีศาจตนใดทำร้ายเรา ก็พึงเข้าใจเถิดว่านั่นเป็นเพราะบาปในตัวของเราชักจูงเข้ามา และในทำนองเดียวกัน ถ้ามีเทพเจ้าองค์ใดคอยให้ความช่วยเหลือ นั่นก็เป็นเพราะความดีในตัวของเราเองทำให้ท่านเกิดความเมตตาปรานี เรียกร้องให้ท่านมาช่วยเหลือ กฎของกรรมคือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นกฎความจริงที่ไม่เคยยกเว้นใครเลย แม้แต่เทพเจ้าทั้งหลายก็อยู่ภายใต้กฎอันนี้ เป็นไปตามกฎอันนี้ ซึ่งถ้าคนในโลกส่วนมากเชื่อกฎของกรรมกันอย่างเคร่งครัดแล้ว คนในโลกนี้ก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ สงครามและการเบียดเบียนกันในรูปต่าง ๆ จะหมดไปจากโลก และทั้งจะเป็นทางช่วยให้กฎหมายที่ออกมาด้วยความเป็นธรรมนั้น มีผลในทางบังคับให้คนทำตามง่ายขึ้น คนที่รู้จะไม่คิดหลีก

เลี่ยงกฎหมาย หรือใช้กฎหมายไปในทางเอาเปรียบคนอื่น และคนที่มีความรู้ เช่นเป็นหมอ หรือเป็นนักผลิต หรือเป็นนักก่อสร้าง คนเหล่านี้ก็จะพยายามใช้ความรู้ความสามารถไปในทางสร้างสันติสุขสร้างสิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ ต่อมนุษยชาติโดยแท้จริง

๕. ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่าเกรงกลัวแต่อย่างเดียว [เว้นไว้แต่จะเป็นการตายในความชั่ว] แต่ความตายยังเป็นสิ่งที่มีคุณ เป็นสิ่งที่ควรจะต้อนรับด้วยความยินดีในเมื่อถึงคราว เพราะความตายเท่านั้นที่จะช่วยเปลี่ยนสังขารที่เก่าแก่คร่ำคร่า ให้เป็นสังขารที่สมบูรณ์ และช่วยให้คนที่ได้ประกอบคุณความดีต่าง ๆ ไว้ ให้ได้รับผลจากความดีของตนเองอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

ข้อความสั้น ๆ ๕ ข้อดังที่กล่าวมานี้ เป็นวัตถุประสงค์ส่วนน้อยที่ข้าพเจ้าต้องการให้โลกรู้ ส่วนวัตถุประสงค์ที่ยิ่งใหญ่ ที่ต้องการจะให้โลกได้รู้นั้นคือ :–

คำสอนในพระพุทธศาสนา เท่าที่ได้จารึกไว้ในคัมภีร์นั้น แม้เดี๋ยวนี้ก็ยังเป็นคำสอนที่ถูกต้องบริสุทธิ์และบริบูรณ์พร้อมทั้งอรรถะ และพยัญชนะ ส่วนใดที่ปัญญาของเรายังแทงไม่ตลอด โปรดอย่าคิดง่าย ๆ ว่าส่วนนั้นไม่จริง พวกนักปราชญ์ได้เขียนขึ้นในภายหลังแล้วบรรจุลงไปว่าเป็นพุทธพจน์ อะไรทำนองนี้ จริงอยู่แม้คำในคัมภีร์ที่มีหลักฐานว่าเป็น พุทธพจน์ จะได้บอกไว้ว่า "อย่าเชื่อคัมภีร์" ก็ตาม แต่ถ้าเราทั้งหลายจะพากันคิดง่าย ๆ เพราะความรู้ไม่ถึงเช่นนั้นแล้ว ก็จะเป็นความเสียหายแก่โลกอย่างใหญ่หลวงทีเดียว คนที่ไม่รู้จักค่าของโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ แล้วทำลายเสียแม้ว่าจะเป็นความเสียหายยิ่งใหญ่เพียงไรก็ตาม นั่นก็ยังไม่ร้ายแรงเท่ากับผู้ที่ได้บวชเรียนในทางศาสนา จนใคร ๆ ยกย่องว่ามีความรู้ดี แต่กลับลบล้างพุทธพจน์ที่ตนเองแทงไม่ตลอด ด้วยการคิดในทำนองดังที่กล่าวมานั้น

ศาสนาเป็นสิ่งที่มีคุณต่อโลกมากมาย เป็นเสมือนหนึ่งดวงอาทิตย์ซึ่งโลกจะขาดเสียมิได้ แต่ศาสนาเป็นของลึกซึ้ง ยากแก่การที่จะรู้แจ้งแทงตลอดให้ทั่วถึงได้ สาระสำคัญที่แท้ของพระพุทธ-ศาสนาอยู่ที่การเอาชนะกิเลส หรือการทำตนให้พ้นจากความทุกข์อันเนื่องมาจากกิเลส และสาระสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การทำใจให้มีเมตตากรุณาต่อกันและกัน ไม่คิดเบียดเบียนซึ่งกันและกันทั้งในทางตรงและในทางอ้อม และให้พยายามใช้ความรู้ความสามารถและทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ไปในทางสร้างสันติสุข สร้างคุณประโยชน์ให้แก่กันและกัน วัตถุประสงค์เช่นนี้ เป็นวัตถุประสงค์ของศาสนาทุกศาสนา แต่คนทำตามได้ยาก เว้นไว้แต่จะมีสิ่งจูงใจให้เกิดศรัทธาอย่างแรงกล้าเท่านั้น คนเราจึงจะทำตาม การเปิดเผยเรื่องโอปปาติกะให้โลกรู้ จนยอมรับกันทั่วไปว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง จะเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ซึ่งมีกำลังมากพอที่จะดึงความสนใจ

ของคนในโลกปัจจุบัน ซึ่งกำลังหลงไหลแต่เรื่องวัตถุ ให้หันกลับมาสนใจเรื่องจิตใจเรื่องศาสนากันมาก จนทำให้โลกมีความสมดุลย์เกิดขึ้นในทางวัตถุและในทางนามธรรม ซึ่งเมื่อใดโลกเป็นเช่นนี้ โลกก็จะพ้นจากภัยสงครามมหาประลัย และจากลัทธิอุบาทว์ต่าง ๆ ที่จะทำให้คนส่วนใหญ่หมดเสรีภาพ หรือทำให้ต้องตกเป็นทาสในทางการเมือง และในทางเศรษฐกิจ

อนึ่ง การเปิดเผยเรื่องโอปปาติกะให้โลกรู้ นอกจากจะมีผลดังที่กล่าวมาแล้ว ยังจะมีผลพลอยได้ที่ยิ่งใหญ่อีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือ :—

จะทำให้ศาสนาต่าง ๆ รวมกันได้ เมื่อใดโลกยอมรับว่าโอปปาติกะมีจริง องค์การทางศาสนาในทำนององค์การสหประชาชาติจะอุบัติขึ้น แล้วศาสนาจะเริ่มมีอิทธิพลในทางสังคมอย่างแท้จริง แทนการเมืองซึ่งเวลานี้มีอิทธิพลอย่างมากมาย ซึ่งเป็นเรื่องแปลกและน่าคิดมาก เพราะโดยธรรมดาในสังคม

ใด ถ้าคนที่มีกิเลสมาก และมีความฉลาดมาก มีอิทธิพลเหนือคนอื่นมาก ส่วนคนที่มีกิเลสน้อยเป็นคนอยู่ในศีลอยู่ในธรรม แต่ไม่มีอิทธิพลจูงใจคนอื่นให้ประพฤติชอบ สังคมนั้นจะมีแต่ความเดือดร้อน สันติสุขในสังคมหาได้ยาก

ศาสนาควรจะมีอิทธิพลในสังคมอย่างเพียงพอ ทั้งรัฐบาลและประชาชน ควรจะหาทางให้ศาสนาได้มีอิทธิพลยิ่งกว่าที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้อีกหลายเท่า โลกจึงจะดำรงอยู่ได้อย่างสันติ แต่คำว่าให้ศาสนามีอิทธิพลตามที่ข้าพเจ้าพูดถึงนี้ ข้าพเจ้ามิได้หมายถึงจะต้องให้พระ หรือนักการศาสนามีอิทธิพลเหมือนกับนักการเมืองอะไรทำนองนี้ แต่ข้าพเจ้าหมายถึงว่าทำอย่างไรจึงจะให้คำสอนของศาสนาต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่ของพระพุทธศาสนาเท่านั้น ได้มีอิทธิพลเหนือจิตใจของประชาชาติของโลกอย่างแท้จริง ให้โลกยอมรับปฏิบัติด้วยศรัทธา ไม่ใช่ด้วยการบังคับ ซึ่งถ้าหากเมื่อใดโลก

เป็นเช่นนี้ โลกก็จะดำรงอยู่อย่างสันติ นักการเมือง นักการศึกษาควรจะตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก เพราะประวัติศาสตร์ของโลกได้พิสูจน์มาแล้วหลายต่อหลายครั้งว่า ในสมัยใดศีลธรรมในสังคมเจริญ ในสมัยนั้นเท่านั้นที่คนเรามีความสุขกันอย่างทั่วถึง ส่วนในสมัยใด แม้จะมีคนเก่งกล้าสามารถในทางต่าง ๆ อยู่มากมาย ความเจริญในด้านต่าง ๆ มีมาก แต่ถ้าศีลธรรมในสังคมไม่เจริญแล้ว ในสมัยนั้นประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อน

การเปิดเผยเรื่องโอปปาติกะให้โลกรู้ แม้ว่าจะมีคุณประโยชน์อย่างมากมายในอันที่จะจูงจิตใจประชากร ของโลกให้หันมาสนใจกับศาสนา และยินดีปฏิบัติตามหลักของศีลธรรมในศาสนาด้วยศรัทธา ซึ่งในที่สุดก็จะมีผลทำให้คนในโลกอยู่รวมกันได้อย่างสันติดังกล่าวมาก็จริง แต่ก็พึงเข้าใจไว้ด้วยว่า :—

โอปปาติกะแม้จะเป็นชั้นเทพเจ้า ก็ไม่ใช่ที่พึ่งอันประเสริฐของโลก ความเป็นอยู่ของคนในโลก

ไม่ควรจะแขวนไว้กับความเชื่อใน เรื่อง อภินิหารต่าง ๆ ของเทพเจ้า เพราะการกระทำเช่นนั้นส่วนมากจะมีความงมงายแฝงอยู่กับความเชื่อเท่านั้น

ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์เลยแม้แต่น้อยที่จะให้คนมาสนใจกับเรื่องอภินิหารต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้ารู้อยู่ว่ามีอยู่บ้างเหมือนกันตามที่คนทั้งหลายเชื่อถือ แต่มันจะเป็นความฉลาดหรือในเมื่อเราเป็นคน ซึ่งควรจะหันหน้าไปพึ่งคนด้วยกัน แต่กลับไปพึ่งสิ่งซึ่งตาของเรามองไม่เห็นพูดกับท่านโดยตรงก็ไม่ได้ สุดแล้วแต่คนกลางจะบอกให้นั้น และส่วนมากก็ไม่ค่อยจะได้พิสูจน์กันให้แน่ชัดข้าพเจ้าเห็นว่าวิธีนี้ไม่ใช่เป็นความฉลาด และไม่ใช่วิธีที่ดีสำหรับคนในโลก

และข้าพเจ้ารู้ดีว่า ถ้าหากความเชื่อในเรื่องโอปปาติกะแพร่หลายมากออกไปแล้ว ในไม่ช้าประชาชนจะต้องถูกมนุษย์ที่อ้างตัวว่าติดต่อกับโอปปาติกะได้ หลอกลวงให้งมงาย แล้วผลร้ายต่าง ๆ จะติดตามมาไม่น้อย แม้โดยธรรมดาคนที่จะติดต่อกับโอปปาติกะได้จริงนั้น จะเป็นคนที่มี

คุณธรรมสูง ความคิดที่จะลวงคนอื่นมีไม่ได้ก็จริงอยู่ แต่เรื่องอย่างนี้คนที่ฉลาดบางคนเลียนแบบได้ ตบตาคนอื่นได้ไม่ยาก ฉะนั้นจึงเป็นการยากสำหรับประชาชนที่จะแยกแยะว่า อันไหนจริง อันไหนไม่จริง

ผลร้ายอีกประการหนึ่งก็คือ คนที่เชื่อในเรื่องเหล่านี้มักมีความเพ้อฝันมาก ความคิดที่จะพึ่งตนเองมีน้อย ความคิดที่จะหาทางเอาชนะเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยวิธีที่แน่นอน อย่างเช่นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ก็มีน้อย ซึ่งถ้าประเทศใดมีคนประเภทนี้มาก ประเทศนั้นจะต้องล้าหลังอย่างแน่นอน ฉะนั้นจึงไม่สมควรที่จะส่งเสริมให้คนเชื่อกันอย่างผิดทาง และเรื่องนี้พระพุทธเจ้าก็ได้ทรงเตือนไว้แล้ว ขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาดูคำต่อไปนี้ ซึ่งข้าพเจ้าได้คัดเอามาทั้งคำบาลีด้วย เพื่อให้ท่านแน่ใจว่าเราควรจะเชื่อในเรื่องโอปปาติกะกันแค่ไหน และอะไรคือที่พึ่งอันประเสริฐของโลก

พหุํ เว สรณํ ยนฺติ ปพฺพตานิ วนานิ จ
อารามรุกฺขเจตฺยานิ มนุสฺสาภยตชฺชิตา

เนตํ โข สรณํ เขมํ   เนตํ สรณมุตฺตมํ
เนตํ สรณมาคมฺม   สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจติ
โย จ พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ สรณํ คโต
จตฺตาริ อริยสจฺจานิ   สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสติ
ทุกฺขํ ทุกฺขสมุปฺปาทํ   ทุกฺขสฺส จ อติกฺกมํ
อริยญฺจฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ   ทุกฺขูปสมคามินํ
เอตํ โข สรณํ เขมํ   เอตํ สรณมุตฺตมํ
เอตํ สรณมาคมฺม   สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจติ.

มนุษย์ส่วนมากในเมื่อถูกภัยคุกคาม (หรือเกิดความกลัว หรือต้องการผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ต้องการลูก เป็นต้น) **ก็มักพากันไปยึดถือเอาภูเขา ป่าไม้ อาราม หรือรุกขเจดีย์** (ที่ตนเองถือว่าศักดิ์สิทธิ์มีเทพเจ้าสิงสถิตอยู่) **เป็นที่พึ่ง สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ที่พึ่งอันเกษม ไม่ใช่ที่พึ่งอันสูงสุด เพราะคนใดที่ได้อาศัยสิ่งเหล่านี้เป็นที่พึ่งแล้ว ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้**

ส่วนคนใดเข้าถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระอริยสงฆ์สาวกแล้วถือเอาเป็นที่พึ่ง และเห็นแจ้งซึ่งอริยสัจสี่ ด้วยความเข้าใจอันถูกต้อง กล่าวคือเห็นแจ้งซึ่งทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์และอริยมรรคมีองค์แปด อันเป็นทางให้ถึงซึ่งความดับทุกข์ สิ่งนี้แลเป็นที่พึ่งอันเกษม เป็นที่พึ่งอันสูงสุด เพราะคนใดได้อาศัยสิ่งนี้เป็นที่พึ่งแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

พุทธพจน์ที่อ้างมานี้ หวังว่าคงจะเป็นการเตือนสติของผู้ที่หลงใหลเชื่อถือในเรื่องการเข้าทรง หรือเชื่อในเรื่องอภินิหารต่าง ๆ ของเทพเจ้าได้เป็นอย่างดี โดยส่วนตัวแม้ข้าพเจ้าเองจะใกล้ชิดกับเทพเจ้าหลายองค์ ติดต่อกับภูตผีปีศาจได้ แต่ก็ยังไม่เคยพบปาฏิหาริย์ใด ๆ อย่างที่คนเขาเล่าลือกัน ข้าพเจ้าได้รับแต่เพียงสติปัญญาบางประการที่ท่านแนะนำให้ ส่วนประโยชน์อันยิ่งใหญ่ที่ข้าพเจ้าได้รับก็คือ

ทำให้ข้าพเจ้ารู้แน่แก่ใจว่า ความตายไม่ใช่เป็นความสิ้นสุดของชีวิต บุญและบาปเป็นอำนาจ

บันดาลที่อยู่เหนืออำนาจของเทพเจ้า หรือภูตผีปีศาจใด ๆ เพราะแม้แต่เทพเจ้าก็ต้องอยู่ภายใต้กฎของกรรม ท่านไปเกิดเป็นเทพเจ้า ก็เพราะบุญกุศลที่ได้สร้างสมอบรมไว้ บางคนที่ตายไปต้องไปตกระกำลำบากต่าง ๆ ก็เพราะบาปกรรมที่ตนเองทำไว้ ไม่มีใครทำให้

จุดประสงค์ส่วนใหญ่ข้าพเจ้าต้องการให้คนทั่วไปเข้าใจอย่างนี้ ไม่ใช่ต้องการให้งมงายเชื่อถือในเรื่องอภินิหารต่าง ๆ เพราะข้าพเจ้ารู้ดีว่า เรื่องที่เขาเล่ากันนั้นเป็นไปได้ยากเหลือเกิน เว้นไว้แต่ว่าวันหนึ่งข้างหน้าถ้าข้าพเจ้าประสบด้วยตนเอง ก็จะได้บอกให้ทราบใหม่ แต่อย่างไรก็ดีข้าพเจ้าเห็นว่าถ้อยคำที่พระพุทธเจ้าตรัสดังต่อไปนี้ เป็นคำที่มีค่าล้ำเลิศและลึกซึ้ง ซึ่งควรแก่ความสนใจอย่างยิ่งกล่าวคือ

ผู้ใดเข้าถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์สาวก แล้วถือเอาเป็นที่พึ่ง และเห็นแจ้งซึ่งอริยสัจสี่ด้วยความเข้าใจอันถูกต้อง สิ่งนี้แลที่

เป็นที่พึ่งอันเกษม เป็นที่พึ่งอันสูงสุด เพราะคนใดได้อาศัยสิ่งนี้เป็นที่พึ่งแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

คำว่า "เข้าถึง" หมายความว่า ได้ศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า จนกระทั่งเข้าถึงจิตใจของพระพุทธเจ้า รู้จักพระพุทธเจ้าในสภาพของนามธรรมได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งเข้าใจธรรมและเข้าใจชีวิตของพระอริยสาวกได้แจ่มแจ้ง เชื่อและเลื่อมใสตามที่กล่าวไว้ในบทสวดมนต์ [คือบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ] นั้น ทุกประการ.

คำว่า "ถือเอาเป็นที่พึ่ง" หมายความว่า ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จะพูด จะทำ หรือจะคิดอะไรก็ตาม พยายามระลึกถึงพระพุทธเจ้า ระลึกถึงพระธรรม และระลึกถึงพระอริยสาวก เป็นหลักในการพูด ในการทำ ในการคิดทุกอย่างเท่าที่สามารถจะเลียนแบบได้

คำว่า "เห็นแจ้งซึ่งอริยสัจสี่ด้วยความเข้าใจอันถูกต้อง" หมายความว่า เข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้งและถูกต้องว่า:–

โดยปกติวิสัยธรรมดาของปุถุชน เมื่อมีอะไร หรือเป็นอะไร หรือได้อะไรก็ตาม ก็ย่อมจะมีตัณหาอุปาทานในสิ่งนั้น เช่นพ่อแม่ที่มีลูก เมื่อยังไม่มีลูก ความรักลูก ความยึดถือในลูก ก็ยังไม่เกิด แต่พอมีลูกขึ้นมาแล้ว ย่อมอดใจไม่ได้ที่จะไม่รักและไม่ยึดถือ ในทำนองเดียวกัน วิสัยธรรมดาของคนเรา เมื่อมีร่างกาย มีทรัพย์สมบัติ มีชื่อเสียง มีสติปัญญา มีความสุข หรือมีอะไรนอกจากนี้ก็ตามเกิดขึ้นกับตัว ก็ย่อมจะต้องมีความรักและความยึดถือในสิ่งเหล่านี้ จะห้ามใจไม่ให้รักและไม่ยึดถือ ทำได้ยาก และเมื่อความรักความยึดถือเกิดขึ้นเช่นนี้ ก็ย่อมเป็นทุกข์เพราะสิ่งเหล่านี้ เพราะต้นเหตุแห่งความทุกข์ก็คือความรักและยึดถือ [ตัณหา อุปาทาน] จะละ

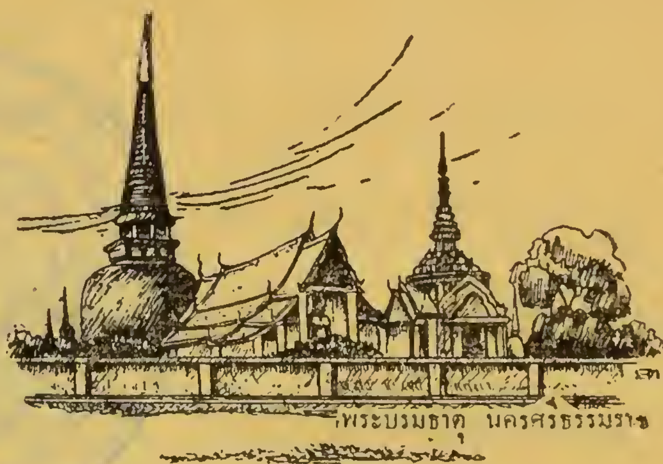
ทุกข์ได้ ก็ต่อเมื่อแก้ไขที่ต้นเหตุเหล่านี้ ไม่ใช่ไปอ้อนวอนหรือบวงสรวงให้เทพเจ้าช่วย เพราะตราบใดที่ตนเองยังแก้ไขที่ต้นเหตุไม่ได้ ใคร ๆ ก็ไม่อาจช่วยให้พ้นทุกข์ได้ และวิธีแก้ที่ได้ผลแน่นอนก็คือปฏิบัติตามมรรคมีองค์แปด

ผู้ที่เห็นแจ้งอริยสัจ ย่อมมีความเข้าใจและปฏิบัติตามเช่นนี้ และด้วยวิธีการเช่นนี้เท่านั้น ที่จะช่วยให้คนเราพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า การยึดถือเอาภูเขา หรือป่าไม้เป็นต้นเป็นที่พึ่ง ซึ่งหมายถึงการยึดถือเทพเจ้าที่สิงสถิตอยู่ในที่นั้น ๆ เป็นที่พึ่ง ดังที่คนสมัยโบราณหรือในสมัยปัจจุบันกระทำอยู่นั้น จึงไม่ใช่ที่พึ่งอันเกษม ไม่ใช่ที่พึ่งอันสูงสุด คนเราจะพ้นจากทุกข์เพราะอาศัยการถือสิ่งเหล่านี้เป็นที่พึ่งย่อมเป็นไปไม่ได้ เว้นไว้แต่เราจะได้เข้าใจเรื่องเทพเจ้าถูกต้อง และยึดถือไว้เท่าที่มีเหตุผลอันสมควร ไม่งมงาย ซึ่งโดยความจริงเทพเจ้าทั้งหลายก็ช่วยมนุษย์ได้มากเหมือนกัน เช่นช่วยคุ้มครองป้องกันอันตรายบางอย่างให้ ช่วยบันดาลให้หายจากโรคภัยบางอย่างได้

ช่วยแนะนำให้สติปัญญาบางอย่างได้ ดังนี้เป็นต้น แต่นั่นย่อมหมายถึงว่า ท่านจะต้องติดต่อได้เอง หรือจากคนกลางที่เชื่อถือได้จริง ๆ รวมทั้งเทพเจ้าที่ท่านติดต่อนั้นจะต้องเป็นสัมมาทิฏฐิด้วย

อนึ่ง พึงเข้าใจไว้ด้วยว่า พวกโอปปาติกะชั้นเทพเจ้าคือชั้นพรหมบางองค์เป็นมิจฉาทิฏฐิก็มี ดังเรื่องที่ปรากฏในคัมภีร์ว่า พระพุทธเจ้าไปทรมานพรหมบางองค์ให้ละจากมิจฉาทิฏฐิก็มี ดังนี้เป็นต้น ก็ในเมื่อแม้แต่เทพเจ้าบางองค์ที่เป็นมิจฉาทิฏฐิยังมี ฉะนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า ผู้ที่ติดต่อกับโอปปาติกะได้นั้น ถ้าไม่รู้จักผู้นั้นดี ไม่รู้ว่าใครเป็นใครที่มาติดต่อด้วย ถ้าบังเอิญไปคบกับโอปปาติกะชั้นต่ำ ซึ่งมีความเห็นผิดและมีความประพฤติไม่ดี ก็จะเข้าอยู่ในลักษณะคบคนพาล และถ้ายิ่งนับถือมาก เขาบอกอะไรเชื่อหมดทุกอย่าง ก็ยิ่งจะมีความงมงายมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้ที่จะติดต่อกับโอปปาติกะ ซึ่งเป็นชีวิตที่เรามองไม่เห็น

ตัว พูดกันโดยตรงไม่ได้ ต้องผ่านคนกลางนั้น จะต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง โดยเฉพาะก็คือ จะเชื่ออะไร ใครจะพูดก็ตาม จะต้องทดสอบให้แน่นอนเสียก่อนว่าจริงหรือไม่จริงแค่ไหน ควรจะทำสถิติไว้ แต่อย่างไรก็ดี อย่าลืมว่าหลักวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องโอปปาติกะ ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้นั้นควรจะศึกษาให้เข้าใจโดยละเอียด รวมทั้งธรรมอื่น ๆ ด้วย พระธรรมซึ่งพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้วนี่แหละจะเป็นดวงประทีปส่องให้เรารู้ผิดรู้ถูก ทำให้เราไม่หลงงมงายในเรื่องเหล่านี้ △

⇐ พิมพ์ที่ ร.พ.ประยูรวงศ์ 58 เชิงสะพานพุทธฯ ธนบุรี นายถนอม กลิ่นแก้ว ผู้พิมพ์โฆษณา โทร.62718 ⇒

THAI POSTAGE
10
SATANGS
THOMAS DE LA RUE & CO LTD